

พล.ต.

ขอมอบให้ วัดบวรนิเวศวิหาร

พ.ท.หญิง ภาณุมาศ อุทัยเสน

จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลตรี สนั่น อุทัยเสน ป.ม.,ท.ช.

ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ที่ ๒๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๓

เวลา ๑๗.๐๐ น.

ขอกราบขอบพระคุณ

ขอกราบขอบพระคุณท่าน ผู้มีเกียรติทุกท่าน ที่ได้มาร่วมใน พิธีพระราชทาน น้ำหลวงอาบศพ กรุณาส่งหรีดมาเคารพศพ ร่วมเป็นเจ้าภาพในการสวดพระอภิธรรม ฟังสวดพระอภิธรรม และร่วมบำเพ็ญกุศลอุทิศแด่ พลตรี สนั่น อุทัยเสน พร้อมทั้งได้กรุณามาร่วมเป็นเกียรติในงานพระราชทานเพลิงศพในวันนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง ขอได้โปรดประทานอภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่ง เจ้าภาพขอขอบพระคุณ ดร. สมชัย รักวิจิตร และแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย ที่ได้กรุณามอบบทความ และสิ่งที่น่ารู้จัดพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้

เจ้าภาพ

๒๐ ก.ย. ๒๓

ระลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พลตรี สนั่น อุทัยเสน ได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยระบบการหายใจล้มเหลว ณ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันพุธที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๓ เวลา ๒๐ นาฬิกา ๔๕ นาที สิริรวมอายุได้ ๕๖ ปี และในวันรุ่งขึ้นเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพพร้อมด้วยปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ ทั้งได้พระราชทานหีบทองลายสลัก ประกอบศพพร้อมด้วยฉัตรเบญจาตั้งประดับศพ ซึ่งนับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า ฯ แก่ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ผู้ล่วงลับไปแล้วและแก่ครอบครัวของ พลตรี สนั่น อุทัยเสน อย่างหาที่สุดมิได้

พระมหากรุณาธิคุณปกเกล้า ฯ นี้ หากพลตรี สนั่น อุทัยเสน มีญาณวิถีทางใดจะทราบแล้วก็คงจะมีความปีติชื่นชมโสมนัส สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สิ้นสุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า และผู้ร่วมสกุลอุทัยเสน ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคม ณ เบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคลแก่วงศ์สกุลชั่วกาลนาน

ข้าพระพุทธเจ้า พันโทหญิง ภาณุมาศ อุทัยเสน

และบุตรธิดา

ขอเดชะ

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๕๗๐๑ **สำนักพระราชวัง**

๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๓

พลตรี สนั่น อุทัยเสน ป.ม.,ท.ช. อายุ ๕๖ ปี ข้าราชการกระทรวงกลาโหม ถึงอนิจกรรมด้วยหัวใจล้มเหลว ณ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช กรุงเทพมหานคร ในวันพุธที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๓ เวลา ๒๑.๓๐ น.

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๓ เวลา ๑๗.๓๐ น. พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลาวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

ตามเกียรติยศศพรายนี้ได้รับพระราชทานโกศโถประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ แต่เจ้าภาพมีความประสงค์ขอพระราชทานหีบเกียรติยศประกอบศพ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานหีบทองลายสลักประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ.

บุญสม พิมพ์.
วิสา. ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลตรี สนั่น อุทัยเสน เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๗๕๖๘ | สำนักพระราชวัง

๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๓

พระราชทานเพลิงศพ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ป.ม.,ท.ช. ข้าราชการกระทรวงกลาโหม ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๒๓ เวลา ๑๓.๓๐ น. เชิญหีบศพออกจากสุสานไปตั้งบำเพ็ญกุศล ณ ศาลาวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานหีบทองลายสลักประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ

วันเสาร์ ที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๓ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญหีบศพแห่เวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

บุญสม พิมพ์.
อิศา ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลตรี สนั่น อุทัยเสน เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

พลตรี สนั่น อุทัยเสน ป.ม., ท.ช.

ชาตะ วันจันทร์ที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๖๖

อนิจกรรม วันพุธ ที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๓

ประวัติ

พลตรี สนั่น อุทัยเสน เกิดเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๖๖ ณ ตำบลสวนรื่นฤดี อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นบุตรของ ร้อยโท นายแพทย์ขุนสิทธิพรหมา (ตาบ อุทัยเสน) และ นางอุดร อุทัยเสน (ถึงแก่กรรมทั้งสองท่าน) มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๖ คน คือ

๑. นางอัตรา สิกเสน

๒. พ.ต.อ. เสน่ห์ อุทัยเสน

๓. พลตรี สนั่น อุทัยเสน

๔. น.อ. เสนอ อุทัยเสน (ถึงแก่กรรม)

๕. พ.ต.ต. พงศ์ธร อุทัยเสน

๖. นางเอมอร ศิรยาธร

พลตรี สนั่น อุทัยเสน ได้ทำการสมรสกับ ร.ต. หญิง ภาณุมาศ อิงคะกุล (ยศขณะนั้น) เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ มีบุตรด้วยกัน ๓ คน คือ

๑. นางสาว กุสุภาวิณี อุทัยเสน

๒. ด.ญ. กุสุมาลยศรี อุทัยเสน

๓. ด.ช. ภูชิสพงศ์ อุทัยเสน

การศึกษาก่อนรับราชการ

พลตรี สนั่น อุทัยเสน ได้เข้ารับการศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ มาตามลำดับ และได้จบชั้นมัธยมปีที่ ๖ จาก รร. อำนวยศิลป์ จากนั้นได้เข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารบก และโรงเรียนนายร้อยทหารบก (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า) จนจบหลักสูตรออกรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตร เมื่อวันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๘

วุฒิการศึกษาเมื่อเข้ารับราชการ (ในประเทศ)

- โรงเรียนผู้บังคับหมวดเหล่าทหารราบ
- โรงเรียนนายทหารราบชั้นผู้บังคับกองร้อย
- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่น ๓๕ หลักสูตรประจำ (๒ ปี)
- โรงเรียนเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๑๑
- วิทยาลัยการทัพบก รุ่นที่ ๑๕

วุฒิการศึกษาเมื่อเข้ารับราชการ (ต่างประเทศ)

- ALLIED OFFICER FALL ASSOCIATE COURSE 64-I, US. ARMY COMMAND AND GENERAL STAFF COLLEGE, FORT LEAVENWORTH, KANSAS
- SENIOR OFFICERS PREVENTIVE MAINTENANCE COURSE
- SENIOR FOREIGN OFFICER INTELLIGENCE

ได้รับพระราชทานยศทหารเป็น

นักเรียนนายร้อยทหารบก	เมื่อ	๑ พ.ค. ๘๖
ว่าที่ร้อยตรี	,,	๑ ก.ย. ๘๘
ร้อยตรี	,,	๑ ม.ค. ๘๙
ร้อยโท	,,	๑ ม.ค. ๙๓
ร้อยเอก	,,	๑ ม.ค. ๙๖
พันตรี	,,	๑ ม.ค. ๐๑
พันโท	,,	๑ ม.ค. ๐๔
พันเอก	,,	๓๑ ม.ค. ๐๗
พล.ต.	,,	๑ เม.ย. ๒๐

ตำแหน่งหน้าที่ที่เคยปฏิบัติมา

- นายทหารฝ่ายธุรการ และการกำลังพล ร. ๑ พัน ๒ รอ. ตั้งแต่ ๓๐ ก.ค. ๙๗
- นทน. รร. สธ. ทบ. ตั้งแต่ ๒๖ มี.ค. ๙๘
- ฝสธ. จทน. ลบ. ตั้งแต่ ๓ พ.ค. ๒๕๐๐
- ฝอ. ๓ ร. ๑๑ รอ. ตั้งแต่ ๒๗ ธ.ค. ๒๕๐๐
- รรก. เสธ. ร. ๑๑ รอ. ตั้งแต่ ๙ พ.ย. ๐๓
- เสธ. ร. ๑๑ รอ. ตั้งแต่ ๙ ส.ค. ๐๔
- ประจำ ศรภ. สน. ผบ. ทหารสูงสุด ตั้งแต่ ๒๐ ก.พ. ๐๖
- หก. กรภ. ศรภ. สน. ผบ. ทหารสูงสุด ตั้งแต่ ๓๐ ม.ค. ๑๔
- ผอ. รร. รปภ. ศรภ. สน. ผบ. ทหารสูงสุด ตั้งแต่ ๑๓ ธ.ค. ๑๖
- สมาชิกสมัชชาแห่งชาติ ตั้งแต่ ๑๐ ธ.ค. ๑๖
- เสธ. ศรภ. สน. ผบ. ทหารสูงสุด ตั้งแต่ ๗ เม.ย. ๑๙
- รองผู้บังคับ ศรภ. ฝ่ายบริหาร ตั้งแต่ ๑ เม.ย. ๒๐
- ราชองครักษ์เวร ตั้งแต่ ๕ ต.ค. ๒๐

ราชการสงครามหรือปราบปรามการจลาจล

- สงครามเอเชียบูรพา พ.ศ. ๒๔๘๕
- กรณีปราบจลาจล พ.ศ. ๒๔๙๔
- สงครามเกาหลี ผลัดที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๙๖
- กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๐๐
- ประกาศกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๐๑

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ

เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	๕ ธ.ค. ๙๒
เหรียญรัตนาภรณ์	๙ พ.ย. ๙๖
เบญจมาภรณ์ช้างเผือก	๑๘ พ.ย. ๙๖
เหรียญชัยสมรภูมิ	๒๙ ธ.ค. ๙๖
เหรียญสหประชาชาติ	๒๐ ม.ค. ๙๗
จตุรถาภรณ์ช้างเผือก	๕ ธ.ค. ๐๔
ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	๕ ธ.ค. ๐๕
ตริตาภรณ์ช้างเผือก	๕ ธ.ค. ๐๗
ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย	๕ ธ.ค. ๑๑
เหรียญชัยสมรภูมิมหาเอเชียบูรพา	๖ ธ.ค. ๑๒
ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก	๕ ธ.ค. ๑๓
ประถมาภรณ์มงกุฎไทย	๕ ธ.ค. ๒๐

ประมวลภาพ

วันพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และสวดอภิธรรม

คำไว้อาลัย
แด่
พลตรี สนั่น อุทัยเสน

พลตรี สนั่น อุทัยเสน สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เมื่อปี ๒๔๘๘ และเข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรเหล่าทหารราบ หลังจากดำรงตำแหน่งเสนาธิการกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์แล้ว ได้ย้ายมารับราชการในศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในตำแหน่งประจำศูนย์รักษาความปลอดภัย และรองผู้บังคับศูนย์รักษาความปลอดภัยฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นตำแหน่งสุดท้าย ก่อนถึงแก่อนิจกรรม

พลตรี สนั่น อุทัยเสน มีความสนใจในวิทยาการทางทหารเป็นอย่างมากจึงได้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหาร และวิทยาลัยการทัพบก กับได้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบกสหรัฐอเมริกา เพื่อที่จะนำความรู้และประสบการณ์ซึ่งได้รับจากการศึกษา มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และโดยที่ พลตรี สนั่น อุทัยเสน เป็นผู้ที่มีความสุขุมรอบคอบ มีความวิริยะอุตสาหะเสียสละ และอุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ประกอบกับเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยโอบอ้อมอารีรักหมู่คณะ และมีความเสมอต้นเสมอปลาย จึงได้รับความเคารพนับถือและความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้ร่วมงาน มิตรสหาย ตลอดจนผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน อันเป็นผลดีต่อการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับส่วนราชการที่สังกัด ทั้งในกองทัพบกและกองบัญชาการทหารสูงสุด

การที่ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ได้ถึงแก่อนิจกรรมอย่างกระทันหันก่อนเวลาอันควรในขณะที่ยังสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่กองทัพไทย และประเทศชาติเช่นนี้ จึงนำความเศร้าสลดใจมาสู่ผู้บังคับบัญชา ผู้ใหญ่ และบรรดาผู้ที่รู้จักคุ้นเคยเป็นอย่างยิ่ง

ขออำนาจแห่งคุณความดีที่ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ได้กระทำไว้รวมทั้งกุศลบุญราศีที่ครอบครัว และบรรดาญาติมิตรได้ร่วมกันบำเพ็ญอุทิศให้ จงเป็นพลวปัจจัยอำนวยให้ดวงวิญญาณของ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ประสบเกษมสุขตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพทุกประการ

พลเอก [signature]

(เสริม ณ นคร)
ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

คำไว้อาลัย
แด่
พลตรี สนั่น อุทัยเสน

เนื่องใน งาน พระราช ทาน เพลิง ศพ พลตรี สนั่น อุทัยเสน นี้ พลโท สุรเสฎฐ์ รามสมภพ ผู้บังคับศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด กองบัญชาการทหารสูงสุด ได้ขอให้ข้าพเจ้าเขียนคำไว้อาลัย เพื่อเป็นเกียรติและอนุสรณ์แก่ พลตรี สนั่น ฯ และทายาท ในฐานะที่ พลตรี สนั่น ฯ เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวการถึงแก่อนิจกรรมของ พลตรี สนั่น ฯ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๓ แล้ว ซึ่งเป็นการจากไปโดยกระทันหันด้วยความเศร้าสลดใจอย่างยิ่ง และไม่เคยนึกมาก่อนว่า พลตรี สนั่น ฯ จะจากไปโดยรวดเร็วเช่นนี้ ทั้ง ๆ ที่ยังมีสุขภาพแข็งแรง ยังมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่การงานให้แก่กองทัพไทยไปได้อีกระยะหนึ่ง นับได้ว่าเป็นการสูญเสียนายทหารผู้บังคับบัญชาไปอีกท่านหนึ่ง

พลตรี สนั่น ฯ เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่งที่มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่ม มีความวิริยะอุตสาหะ และอุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ในขณะรับราชการทหาร ก็ได้ดำรงตำแหน่งฝ่ายเสนาธิการมาตลอดตั้งแต่อยู่ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ จนกระทั่งย้ายมาประจำอยู่ที่ศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด ก็ได้ทำหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการเช่นเดียวกัน ได้มีส่วนสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับส่วนราชการ กองบัญชาการทหารสูงสุด ตลอดมา จนดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้บังคับศูนย์รักษาความปลอดภัยฝ่ายบริหาร สำนักผู้บัญชาการสูงสุด กองบัญชาการทหารสุดสูง อันเป็นตำแหน่งสุดท้าย จนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรม

การจากไปของ พลตรี สนั่น ฯ ได้ก่อให้เกิดความเศร้าสลดใจ อย่างใหญ่หลวงและความอาลัยอย่างสุดซึ้งแก่ครอบครัว เหมือนหนึ่งสิ้นหลักชัยในชีวิต ยังความเสียดายและอาลัย

ให้แก่ผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดทั้งผู้ร่วมงานของ พลตรี สนั่น ฯ ทั้งในอดีตและปัจจุบันอย่างไม่มีสิ่งใดเปรียบได้ เป็นการจากไปท่ามกลางความอาดูรของผู้ใกล้ชิดทุกคน

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าและภรรยาขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อครอบครัวของ พลตรี สนั่น ฯ มา ณ ที่นี้ ขออำนาจแห่งความดีที่ พลตรี สนั่น ฯ ได้ประกอบไว้ รวมทั้งอานุภาพกุศลบุญราศีที่ครอบครัวและบรรดาญาติมิตรที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญให้ จงเป็นพลวปัจจัยอำนวยผลให้ดวงวิญญาณของ พลตรี สนั่น ฯ ประสบเกษมสุข ตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพทุกประการ

พลเอก [signature]

(เจริญ พงษ์พานิช)
รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด

คำไว้อาลัย
แด่
พลตรี สนั่น อุทัยเสน

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตรี สนั่น อุทัยเสน พันโท หญิง ภาณุมาศ อุทัยเสน ได้ขอให้ผมเขียนคำไว้อาลัยเพื่อเป็นเกียรติแก่ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ผู้สามี ซึ่งผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสไว้อาลัยแก่ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ซึ่งเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ในกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่เสียชีวิตในขณะยังรับราชการอยู่

พลตรี สนั่น อุทัยเสน สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ออกรับราชการในเหล่าทหารราบ ได้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๓๕ และได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการของกองทัพบกในตำแหน่ง เสนาธิการกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ก่อนที่จะย้ายมารับราชการ ณ ศูนย์รักษาความปลอดภัยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ได้รับราชการในศูนย์รักษาความปลอยภัย มาด้วยดีและด้วยความรู้ ความสามารถ วิริยะ อุตสาหะ จึงได้รับการเลื่อนตำแหน่งมาโดยลำดับจนกระทั่งได้ดำรงตำแหน่ง รองผู้บังคับศูนย์รักษาความปลอดภัยฝ่ายบริหาร

ในโอกาสนี้ ผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อครอบครัวของ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ขออำนาจแห่งคุณงามความดีที่ พลตรี สนั่น อุทัยเสน ได้กระทำไว้ รวมทั้งกุศลบุญราศีที่ครอบครัวและญาติมิตรได้ร่วมกันบำเพ็ญอุทิศให้ จงเป็นพลังปัจจัยให้ดวงวิญญาณของ พลตรี สนั่น อุทัยเสน จงประสบแต่ความสุขสงบในสัมปรายภพทุกประการ

พลเอก

(สายหยุด เกิดผล)

เสนาธิการทหาร

ไว้อาลัย

พล.ต. สนั่น อุทัยเสน

ผมรู้จักกับคุณสนั่น ฯ มาตั้งแต่เด็ก ๆ สมัยเมื่อเราเรียนอยู่ที่ โรงเรียนขัตติยานีผดุง (สี่แยกถนนนครราชสีมาตัดกับถนนสุโขทัย) ด้วยกัน คุณสนั่น ฯ อยู่ชั้นประถมปีที ๑ ผมอยู่ประถมปีที่ ๓ ถึงจะอยู่คนละชั้นและต่างกัน ๒ ปี เราก็เล่นสนุกสนานกันตามประสาเด็ก ๆ เมื่อจบชั้นประถมปีที่ ๓ แล้ว ผมย้ายไปเรียนที่โรงเรียนมัธยมวัดราชาธิวาส เนื่องจากในสมัยนั้นโรงเรียนขัตติยานีผดุง ถือว่าเป็นโรงเรียนสตรี แต่ยอมให้เด็กผู้ชายเรียนด้วยได้จนถึงชั้นประถมปีที่ ๓ ผมแยกจากคุณสนั่น ฯ ตั้งแต่นั้นมา อีกประมาณ ๒๕ ปี จึงได้พบกันและเรียนร่วมกันในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ รุ่นที่ ๓๕ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ จนถึง ๒๕๐๐ รวมเวลา ๒ ปีเต็ม เมื่อจบการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบกแล้ว ก็แยกย้ายจากกันไปอีก ผมเข้าประจำกรมยุทธการทหารบก ส่วนคุณสนั่น ฯ ทราบว่าไปอยู่กรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ระยะหลังนี้เรามีโอกาสพบกันนานครั้งเมื่อมีการประชุมหรือมีงานสังสรรค์ร่วมกัน จนเมื่อผมมารับหน้าที่เป็นผู้บังคับ ศรภ. เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๒๒ ก็ได้พบและทำงานร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง ในฐานะที่คุณสนั่น ฯ เป็นรองผู้บังคับ ศรภ. ฝ่ายบริหาร

ตลอดเวลาที่เรารู้จักชอบพอกัน และปฏิบัติงานร่วมกัน ผมมีความรู้สึกว่า คุณสนั่น ฯ เป็นคนดี มีความสามารถทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติงาน ให้ความเป็นกันเองในฐานะเพื่อนร่วมรุ่นโรงเรียนเสนาธิการด้วยกัน ให้ความเคารพยกย่องในฐานะที่ผมมีอาวุโสกว่า และให้ความร่วมมือ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์นานาประการในฐานะที่ผมเป็นผู้บังคับ ศรภ. ทำให้การปฏิบัติงานของผมใน ศรภ. เป็นไปด้วยความ ราบรื่น และก้าว หน้าไป ด้วยดี ตามแนวนโยบายที่ได้รับจากผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือ และเป็นไปตามแนวความคิดในการปฏิบัติงานของผม โดยปราศจากอุปสรรคที่สำคัญแต่อย่างใด

เป็นที่น่าเสียใจที่ในระยะหลังนี้ คุณสนั่น ฯ มีอาการเจ็บป่วย ร่างกายไม่แข็งแรงเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ต้องขาดจากงานสังสรรค์ไปเป็นบางครั้ง แต่ในการปฏิบัติงาน คุณสนั่นฯ ก็ได้ปฏิบัติด้วยความเรียบร้อย ขยันขันแข็งตลอดเวลา เกือบทุกครั้งที่ผมเดินขึ้นบันไดที่ทำงานขึ้นมา จะต้องเห็นคุณสนั่น ฯ นั่งทำงานอยู่ที่โต๊ะแล้ว แสดงให้เห็นว่าแม้จะมีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน แต่คุณสนั่น ฯ ก็มีกำลังใจเข้มแข็ง อดทน มีวินัยดี ตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความวิริยะอุตสาหะตลอดเวลา

การจากไปของคุณสนั่น ฯ ด้วยการล้มเจ็บ และเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเพียงชั่วระยะเวลาประมาณสองเดือน ได้ยังความเศร้าสลดใจมาสู่ญาติมิตรและผู้ที่รู้จักชอบพอกับคุณสนั่น ฯ เป็นอันมาก โดยเฉพาะตัวผมเองนั้น นอกจากจะเป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เด็ก ๆ และเรียนในโรงเรียนเสนาธิการทหารบกร่วมกันดังได้กล่าวมาแล้ว ยังเป็นการสูญเสียเพื่อนทำงานที่มีคุณค่านับได้ว่าเป็นการเสียมือขวาของผมไปทีเดียว

ในงานพระราชทานเพลิงศพ พล. ต. สนั่น อุทัยเสน ครั้งนี้ เจ้าภาพได้บำเพ็ญกุศลเพื่ออุทิศให้แก่ผู้วายชนม์ตามคติวิสัย ขออำนาจแห่งกุศลบุญราศรี ทั้งความดีงามที่ พล.ต. สนั่น อุทัยเสน ได้ประกอบมาตั้งแต่ต้นจนวายชนม์ จงเป็นพลวปัจจัยให้วิญญาณของ พล.ต. สนั่น อุทัยเสน จงประสพสุขในสัมปรายภพด้วย เทอญ

พล. ท. [signature]

ผู้บังคับ ศรภ.

แด่

พลตรี สนั่น อุทัยเสน
เพื่อนที่เหมือนญาติ

สนั่นกับผม เป็นเพื่อนที่รักสนิทกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน นับตั้งแต่เริ่มเป็นนักเรียนเตรียมทหารบก รุ่นที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๘๓) ด้วยกันจนขึ้นเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก ผมเป็นนักเรียนต่างจังหวัด เสาร์ – อาทิตย์ หรือวันหยุดมักจะไปพักบ้านเพื่อน ไม่ไปอยู่บ้านเต็ม (พ.อ. เต็ม สุวรรณเตมีย์ ในคลองบางกอกน้อย) ก็บ้าน สนั่น ที่บางตะนาวศรี นนทบุรี เพราะที่นนทบุรีมีเพื่อนสนิทที่ไปมาหากันได้อีกคือ หาญ (พ.อ. หาญ พงษ์สิฏานนท์) และบรรจง (พ.อ. บรรจง จารุวรรณ) ภายในบ้านนับตั้งแต่ คุณพ่อ – คุณแม่ ซึ่งล่วงลับไปแล้วทั้งสองท่าน พี่อัตรา (คุณ อัตรา สิกเสน) พี่เหน่ (พ.ต.อ. เสน่ห์ อุทัยเสน) และน้อง ๆ ทุกคน มี เสนอ (น.อ. เสนอ อุทัยเสน – ถึงแก่กรรม) หมู (พ.ต.ต. พงษ์ธร อุทัยเสน) และหญิง (คุณเอมอร ศิรยาธร) น้องสุดท้อง ทุกคนก็รักนับถือผมเป็นพี่น้องไปด้วยอีกคนหนึ่ง ความสนิทชิดเชื้ออันนี้ได้ขยายกว้างไปถึงบรรดาญาติ ๆ และฝ่ายที่มาเป็นเขย – สะใภ้ภายหลังด้วย ฉะนั้น สนั่นกับผม จึงเป็นเพื่อนกันที่ยิ่งกว่าเหมือนญาติเสียอีก

ระหว่างสงครามเมื่อ รร. นายร้อย ฯ ย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์ ในฤดูหนาว ปี ๒๔๘๖ โดยการเดินทางเท้าจากสถานีตะพานหิน จว. พิจิตรข้ามเข้าไปเข้าที่ตั้งชั่วคราวในป่าช้าวัดทุ่งแจ้ง ตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ หนั่นกับผม อยู่หมู่ – หมวดเดียวกัน ระหว่างการก่อสร้างโรงเรียนบนเขา เราต้องสร้างกระท่อมเป็นที่พักชั่วคราวอยู่รวมกัน ครอบครัวที่เราต้องนอนจนเบียดกันอยู่หลายเดือน (เพราะออกแบบสร้างแคร่เล็กเกินไป) มีผม – หนั่น – สุดใจ (พ.ต.อ. อัครเดช กลิ่นจันทร์) – เต็ม – สวัสดิ์ (พ.ต.ต. สวัสดิ์ ทุมโฆสิต – ผู้ช่วยผู้จัดการอาวุโสธนาคารเอเชีย) และ ถนอม (พล.ต. ถนอม ไวถนอมสัตว์)

ปลายสงคราม รัฐบาลเปลี่ยนนโยบายให้ย้ายเมืองหลวงจากเพชรบูรณ์กลับกรุงเทพ ร.ร. นายร้อย ฯ และ กรมยุทธศึกษาทั้งหมดย้ายไปเปิดการศึกษาที่อยุธยา ฉะเพาะปีสุดท้ายมาเรียนที่กรุงเทพ ฯ จนออกเป็นนายทหารในปลายปี ๒๔๘๘ แล้วไปเข้าหลักสูตร ผบ. หมวดที่ศูนย์การทหารราบลพบุรีอีก ๖ เดือน หนั่น – เต็ม – บรรจง – ไพโรจน์ (พ.อ. ไพโรจน์ รอดทรัพย์) ก็อยู่บ้านเดียวกันอีก ล้วนแต่ลูกชาวสวนทั้งนั้นมีผมเป็นลูกชาวนาทุ่งมหาราชคนเดียว จบหลักสูตร ผบ. หมวดแล้วก็แยกย้ายกันไปประจำกองทัพต่าง ๆ ตามคำสั่งบรรจุครั้งแรก หนั่น ไปเป็นผู้บังคับหมวดปืนกลหนัก ร. ๑๑ พัน ๓ อยุธยา ผมไปเป็นผู้บังคับหมวดปืนใหญ่ทหารราบ ร. ๑๒ พัน ๑ อรัญประเทศ

วิถีชีวิตราชการดึงให้มาร่วมงานปราบจราจล ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ ด้วยกัน หลังจากนั้นก็มาประจำ ร. ๑๑ พัน ๑ รอ. ได้มาแต่งเครื่องแบบทหารรักษาพระองค์สีน้ำเงิน (ราบ ๑๑ – เพ็ชราวุธ) ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ฟื้นฟูขึ้นใหม่พร้อมกันเป็นครั้งแรกด้วย

ร. ๑๑ พัน ๑ – ๒ รอ. เป็นที่รวมเพื่อน ๆ รุ่นหลายคน ทางด้าน พัน ๑ ก็มี ปาโมชช์ (พล.ท. ปาโมชช์ ถาวรฉันท์) สัณห์ (พล.ต. สัณห์ พิสุทธิศักดิ์) บรรจง เป็นต้น เนื่องจากผมเป็นคนหนึ่งในจำพวกมีครอบครัวแล้วและมีบ้านอยู่ต้นทางกว่า (บ้านพักนายทหารข้างวัดน้อยนพคุณ – บริเวณแฟลต มทบ. ๑ ปัจจุบัน) จึงเป็นที่รวมรับทานอาหารกลางวันด้วยกันบ่อย ๆ โดยเฉพาะ หนั่น มักจะผนวกอยู่ที่บ้านทั้งกลางวัน – เย็น ปิ่นโตส่วนมากจะตกเป็นสิทธิของทหารประจำตัวไป เที่ยวเตร่ ดูหนังก็ไปด้วยกันเป็นส่วนมาก ยกเว้นตอนรับแขก (พิเศษ) บางทีก็พากันมาสังสรรค์ต่อที่บ้านผมอีก ผมลืมเล่าไปว่าตอนผมแต่งงานที่พิษณุโลก หนั่นกับรัตน์ (พ.อ. รัตน์ พุ่มไพศาล) เป็นเพื่อนเจ้าบ่าว ต่อมารัตน์แต่งงาน หนั่นกับผมเป็นเพื่อนเจ้าบ่าวใช้หนี้กันไป ตอนสวัสดิ์แต่งงาน หนั่นก็เป็นเพื่อนเจ้าบ่าว แต่พอหนั่นแต่งงาน (หลังจากเป็นจุฬาเหิรลมเกินสมัยไปเสียร่วม ๒๐ ปี) เขาไม่เอาผมเป็นเพื่อนเจ้าบ่าว คงจะกลัวว่าผมจะหนุ่มกว่าหรือแก่เกินไปก็ไม่ทราบ

จาก ร. ๑๑ พัน ๑ รอ. ก็แยกกันไปเพียงระยะสั้น ๆ ครั้งหนึ่ง หนั่น ไปอยู่ ร. ๑ พัน ๒ รอ. บรรจง ไปชุมพร ผมไป ร. ๒๑ พัน ๑ ลพบุรีแล้วไปสงครามเกาหลีรุ่นที่ ๓ (๒๔๙๕ – ๙๖) กลับมาอยู่ ร. ๑ พัน ๒ รอ. เป็นทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ (สีแดง)

ด้วยกันอีกและพักอยู่ตึกแถวเดียวกันเว้นกันห้องเดียว เราก็อยู่กันอย่างเดิม ตอนนี้มีเพื่อนรุ่นที่สนิทกันมาอีกครอบครัวหนึ่งคือ นวลกับคุณชื่น (พล.ท. นวล – คุณบานชื่น จันทรตรี) หนั่นก็ย้ายที่กินข้าวเย็นสลับกันอีกบ้านหนึ่งตามประสาคนโสด ไม่ยอมมีเมีย (จริงจัง) แต่ก็ชอบแวดล้อมด้วยชีวิตครอบครัวกับเขาด้วย ฉะนั้น เราจึงเป็นสองครอบครัวครึ่งอยู่ด้วยกันหลายปี

จบ ร.ร. สธ. ทบ. แล้วแยกย้ายกันไป หนั่น เป็น ฝอ. ๓ และ เสธ. ร. ๑๑ รอ. และมาเป็น พ.อ. หนุ่มโสดอยู่ที่ ศรภ. ผมเป็น ฝอ. ๓ ร. ๑ รอ. และ สธ. ๓ กองพลที่ ๑ ย้ายบ้านมาอยู่ในสวนมิสกวัน หนั่น คงไปมาอยู่เช่นเดิม จนได้ฤกษ์พบเนื้อคู่ คือคุณภาณุมาศ พวกเรา โดยเฉพาะ ครอบครัวผม กับนวลก็ช่วยกัน เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง ด้านญาติเจ้าบ่าว กันอย่างแข็งขัน ในการที่จะปลูกผึ้งให้เพื่อนเป็นผึ้งเป็นฝาเสียที

ตั้งแต่แต่งงานมีลูกเต้าเป็นพ่อลูกอ่อน ตอนนี้ หนั่น ค่อนข้างจะเป็นคนรู้อยู่ ไม่ค่อยจะลอยลมไปเหมือนก่อน ๆ นาน ๆ แวะไปที่บ้านผม หนุ่ย–นิด ลูกผมก็ว่าเอาว่า สงสัยอาหนั่นคงจำทางไม่ค่อยได้แล้ว ไปงานไหนเพื่อนฝูงก็พากันกระเซ้าล้อเลียน (อิจฉาเพื่อนที่มีกำลังใจหนุ่มสูงกว่าใคร) เพื่อนว่ามัวแต่ดูลูก (ดูเมีย) ไม่ค่อยจะพบหน้า บางทีเขาก็ชักจะโกรธเอา ระยะหลังไม่ค่อยได้พบกันบ่อย แต่ก็ได้พูดคุยถามทุกข์สุขกันทางโทรศัพท์บ้าง เขาก็ตอบว่าสุขภาพเรียบร้อยทุกอย่าง ออกกำลังกาย ควบคุมอาหาร ตรวจร่างกายมีสมุดประวัติบันทึกผลอย่างต่อเนื่อง ตามนิสัยซึ่งเป็นคนมีระเบียบในการงานมาตั้งแต่เป็นนักเรียน

ผมมีสังหรณ์ครั้งสุดท้าย เมื่อไปงานรดน้ำศพ วินัย (พลโท วินัย ศรีนวล) เพื่อนรักสนิทของเราทั้งสองคน ผมมองดูรอบ ๆ ไม่เห็น หนั่น ก็บ่น ๆ อยู่กับภรรยาว่า หนั่น เขาไปไหน น่าจะต้องมา โดยที่ไม่ทราบเลยว่าเพื่อนไปป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลมาไม่ได้แล้ว จนมาได้รับข่าวจาก กิตติ (พ.อ. กิตติ ทรงวรวิทย์) ทางโทรศัพท์ว่า หนั่น เสีย ๆ แล้วแทบไม่เชื่อ ทำไมจึงไม่รู้เรื่องกันเลย รู้สึกเสียใจที่อย่างน้อยเมื่อคนเรารู้ตัวว่าอาการหนักก็คงจะอยากเห็นคนที่ใกล้ชิดกันบ้าง ผมนึกว่า หนั่น คงนึกถึงผมและอาจเสียใจที่ผมไม่เคยมาเยี่ยมพูดคุยเป็นกำลังใจกันบ้างเลย เพราะปกติ หนั่น เป็นคนใจเย็นหนักแน่นกว่าผมมาก แต่แท้จริงก็เป็นคนโกรธง่าย – ใจน้อยอยู่บ้างในบางโอกาสเหมือนกัน

หนั่น เป็นลูกที่ดีของคุณพ่อ – คุณแม่ เป็นที่ภาคภูมิของพี่น้อง เป็นที่รักสนิทสนมของเพื่อน ๆ และมีความเป็นระเบียบ รับผิดชอบในหน้าที่การงาน เป็นผู้รักครอบครัว ฯลฯ การศึกษาและประสบการณ์ในชีวิตทหารที่เริ่มตั้งแต่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองร่วมการปราบปรามจราจล – ไปราชการสงครามเกาหลี – ไปศึกษา ร.ร. สธ. ทบ. ฟอร์ตลิเวนเวิธสหรัฐ ฯ ในด้านตำแหน่งหน้าที่ก็ ได้รับผิดชอบ หน้าที่สำคัญมา โดยลำดับ จนเป็น รองผู้บังคับ ศูนย์ รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด และกำลังจะก้าวหน้าต่อไป

ผมได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ก็เพื่อที่จะได้ทบทวนความจำ ความระลึกถึง เพื่อนที่รักสนิทกันมาก ปราศจากความเคลือบแคลงในใจต่อกัน และต้องมาจากไปอย่างกระทันหัน ยังให้เกิดความเศร้าสลดและสูญเสียอย่างลึกซึ้ง

ในระยะไม่กี่ปีมานี้ ญาติทางเมืองนนท์ค่อย ๆ จากเราไปหลายคน ตั้งแต่ คุณแม่–คุณพ่อ – คุณพี่เพราไลย (ภรรยา พล.ต. อุดม สุขมาก) – เสนอ แล้วก็มาถึงหนั่น นับว่าเป็นความวิปโยคที่ยิ่งใหญ่สำหรับครอบครัวตระกูลอุทัยเสน ทีเดียว

สุดท้ายนี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และกุศลกรรมทั้งปวงจงช่วยคุ้มครองและส่งให้วิญญาณของหนั่นเพื่อนรัก จงไปสู่สุขคติในสรวงสวรรค์ เป็นนิรันดร์

จากเพื่อน

พลตรี เสนีย์ จำเนียรไวย

ท่านเป็นผู้หนึ่งที่
แน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด

โดย นาวาเอก ดำรง มารสินธุ์ชม

ราว ๑๐ โมงเช้าของวันที่ ๖ มิ.ย. ๒๓ พวกเราคณะข้าราชการโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ได้ไปเยี่ยมไข้ท่านรอง ฯ สนั่น ที่โรงพยาบาลกรุงเทพ ดูหน้าตา ท่าทาง คำพูดจาของท่าน ไม่มีอะไรส่อแสดงว่าจะจากเราไปเร็วเช่นนี้ ตอนหนึ่งของคำสนทนา ท่านได้ถามหัวหน้าคณะว่า คำสั่งทำหน้าที่ของนายทหารประทวนที่สอบได้ออกแล้วหรือยัง เมื่อคนหนึ่งในคณะตอบไปว่าออกแล้ว ท่านก็พูดออกมาว่า มันต้องยังงั้นซิ ด้วยน้ำเสียงและสีหน้าที่สังเกตเห็นได้ชัดว่าพอใจ

ผมเคยสอนผู้ใต้บังคับบัญชาว่า ถ้าใครถามอะไรอย่าเพิ่งตอบ ขอให้ใช้เวลาสักนิดหนึ่งคิดว่า เพราะเหตุใดเขาจึงถามเราเช่นนั้น ถ้าเราคิดออกหรือเดาถูก คำตอบที่เราตอบนั้นนอกจากจะถูกต้องแจ่มแจ้งแล้ว ยังจะไม่พลาดท่าเสียทีเมื่อผู้ถาม ถามหาเหตุอีกด้วย ผมจึงนึกถึงเหตุที่ท่านถาม แม้ว่าผมจะไม่เป็นผู้ต้องตอบคำถามนี้ก็ตาม แต่ก็ซ้อม ๆ ดูหาประสบการณ์

........................ผมจำได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๑ ก.พ. ๒๓ ผู้บังคับศูนย์รักษาความปลอดภัย ได้ลงคำสั่งแต่งตั้งให้ท่านรอง ฯ สนั่น เป็นกรรมการดำเนินการสอบความรู้นายทหารประทวนเพื่อทำหน้าที่นายทหารสัญญาบัตร ประจำปี ๒๓ พูดภาษาธรรมดาให้เข้าใจง่ายก็คือ แต่งตั้งให้ท่านเป็นประธานกรรมการสอบคัดเลือก จ่าสิบเอก พันจ่าเอก พันจ่าอากาศเอก ในศูนย์รักษาความปลอดภัย เป็นนายทหารนั่นเอง เมื่อสอบเสร็จ ประกาศผล วันที่ ๒๓ เม.ย. ๒๓ จะต้องส่งชื่อผู้ที่สอบได้ไปกองบัญชาการทหารสูงสุด เพื่อลงคำสั่งให้ทำหน้าที่นายทหารสัญญาบัตรหนึ่งปีก่อนที่จะแต่งตั้งยศ ในขณะที่ผลการสอบปรากฏออกมา เป็นที่ชื่นชมแก่ทุกฝ่ายว่าบริสุทธิ์ยุติธรรม (มีการประกาศคะแนนทุกวิชาให้ทราบด้วย ซึ่งนับว่าเป็นปีแรกที่กระทำเช่นนั้น)

ก็มีข่าวลือว่าผู้สอบไม่ได้บางคนมีอิทธิฤทธิ์ บางคนก็ดำดินมา บางคนก็เหินฟ้ามา ด้วยการได้รับพรจากพระเบื้องบน มาแย่งตำแหน่งของผู้ที่สอบได้และข่าวลือนี้ยิ่งหนาหูขึ้นเมื่อท่านป่วยนอนอยู่ในโรงพยาบาล คำตอบที่แน่นอน เด็ดขาด ไม่ต้องการข้อมูลอื่นว่าข่าวลือนั้นจริงหรือไม่ ? ก็คือ ได้มีคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ให้ผู้ที่สอบได้ทำหน้าที่นายทหารสัญญาบัตรแล้วหรือยัง ?

จากข้อมูลที่ผมนึกได้นี้ทำให้ผมซึ่งเคารพบูชา ท่านรอง ฯ สนั่น อยู่แล้ว ยิ่งเพิ่มความเลื่อมใสมั่นคงในจิตใจยิ่งขึ้น แม้เจ็บป่วยอยู่ท่านก็ยังเป็นห่วงงาน ห่วงความเป็นธรรม จนวาระสุดท้ายของชีวิต จากการที่ท่านห่วงใยเช่นนี้ ถ้าจะพูดให้เข้าใจให้สั้นที่สุด ก็เห็นจะต้องยกเอาเนื้อเพลงความฝันอันสูงสุดที่ว่า "จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด"

ผมเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของท่าน ตั้งแต่ท่านย้ายเข้ามารับราชการในศูนย์รักษาความปลอดภัย ในตำแหน่งประจำกองฝึกและศึกษา เมื่อปี ๐๖ ผมมีความประทับใจหลายอย่างในตัวท่าน นอกจากจะมีลักษณะผึ่งผาย ร่างใหญ่สมชายชาติทหาร (ไม่เคยผอมหรืออ้วนลงพุง) แล้วยังมีใบหน้าคล้ายพระพุทธรูป ผมเคยพูดกับท่านสมัยท่านเป็นหัวหน้ากองฝึกศึกษาว่า ท่านเป็นคนรูปหล่อ เพราะใบหน้าคล้ายพระพุทธรูป (ต่อมาผมได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับลักษณะของพระพุทธรูป พระพุทธรูปสร้างหลังพุทธปรินิพพาน ๖๐๐ กว่าปี พระพุทธรูปจึงมีลักษณะที่ทำอนุโลม ลักษณะมหาบุรุษในคัมภีร์พระพุทธศาสนาและคัมภีร์อื่น โดยมิได้คำนึงที่จะให้เหมือนพระพุทธองค์โดยแท้จริง)

เป็นธรรมดา นายทหารที่จะได้รับพระราชทานยศเป็นนายพล ย่อมจะมีความเป็นผู้นำเป็นอย่างมากทุกท่าน จะมีลดหลั่นกันลงมาบ้าง หรือดีเด่นกว่ากันบ้างก็ในบางอย่าง บางท่านอาจจะเด่นทางบุคคลิก บางท่านอาจจะเด่นทางเทคนิคในการปฏิบัติ สำหรับท่านรอง ฯ สนั่น ความเป็นผู้นำหรือความเป็นนายคนของท่าน ที่มองเห็นได้ชัดก็คือ เจ้าหลักการ กล้าหาญ รู้งาน รู้คน ผู้ที่เคยร่วมงานกับท่านคงจะเห็นความเป็น เจ้าหลักการ รู้งาน รู้คน ของท่านแล้วเป็นอย่างดี แต่อีกข้อหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่เห็นชัดนักคือ ความกล้าหาญ ในความรู้สึกของผมนั้น ผู้ที่

จะกล้าและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องเสนอแนะผู้บังคับบัญชาโดยความบริสุทธิ์ใจนั้น ต้องมีคุณสมบัติพอ ๆ หรืออาจจะมากกว่าผู้กล้าหาญในสนามรบ ซึ่งคุณสมบัติอันนี้ท่านมีอย่างเต็มเปี่ยม จึงบางครั้ง (สมัยยังไม่ได้เป็นนายพล) บันดาลให้ท่านต้องสบายมากแทบไม่มีงานทำก็เคย

ข่าวอนิจกรรมของท่าน เมื่อคืนวันที่ ๑๘ มิ.ย. ๒๓ ทำให้ผมสลดใจเป็นอย่างมากที่ได้สูญเสียผู้บังคับบัญชาที่เคารพรักและบูชาไป แม้จะได้เตรียมใจไว้เสมอว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของธรรมดาของมนุษย์ แต่ไม่นึกว่าจะมาถึงเร็วขนาดนี้ ในโอกาสพระราชทานเพลิงศพนี้ ผมขออธิษฐานส่วนกุศล จงดลบันดาลให้วิญญาณอันผ่องใสของท่าน จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพนั้น เทอญ

สุดรัก - สุดอาลัยพี่หนั่น

วันพุธที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๓ เป็นวันที่น้อยและลูก ๆ จะจารึกอยู่ในความทรงจำตลอดไป น้อยและลูก ๆ ไม่เคยคาดคิดมาก่อนเลยว่า พี่หนั่นจะจากน้อยและลูก ๆ ไปในเวลาอันรวดเร็วจนไม่ทันตั้งตัวติด น้อยเข้าใจว่าพี่หนั่นจะต้องอยู่กับน้อยและลูก ๆ ไปอีกนาน น้อยเสียใจเป็นที่สุดที่ไม่สามารถช่วยชีวิตพี่หนั่นเอาไว้ได้ เมื่อพี่หนั่นซึ่งเปรียบประดุจร่มโพธิ์ของครอบครัวต้องมาจากไปเช่นนี้ น้อยและลูก ๆ จึงเสียใจอย่างสุดซึ้งจนไม่สามารถจะพรรณนาถูก ถ้าจะเปรียบก็เหมือนดวงประทีปแห่งชีวิตของน้อยและลูก ๆ ได้ดับวูบลงทันที

ทุกวันนี้ เวลาน้อยอยู่ตามลำพัง หรือทุกครั้งฟังเพลงที่พี่หนั่นชอบ น้อยยิ่งคิดถึงพี่หนั่นมากขึ้น เพราะคิดว่าพี่หนั่นฟังเพลงอยู่ด้วยกันมิได้ไปไหน พี่หนั่นยังอยู่ บางครั้งคิดว่าพี่หนั่นไปราชการชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วจะกลับมาพบกันอีก น้อยยังปลงไม่ตกว่าพี่หนั่นจากไปแล้วจริง ๆ เมื่อเวลาน้อยมีเรื่องทุกข์ร้อนใจเกี่ยวกับปัญหาการงานหรือข้อข้องใจต่าง ๆ ก็ได้ปรึกษาหารือถามไถ่พี่หนั่นอยู่เสมอ พี่หนั่นสามารถอธิบายและชี้แจงให้น้อยได้เข้าใจและรับทราบด้วยความสบายใจ หายวิตกกังวลได้ทุกครั้ง พี่หนั่นเป็นสามีที่ประเสริฐและเพื่อนที่ดีที่สุดของน้อย เดี๋ยวนี้น้อยต้องอยู่คนเดียว ไม่มีที่ปรึกษา คู่คิด และที่พึ่งทางใจอีกแล้ว น้อยรู้สึกว้าเหว่เป็นที่สุด น้อยคิดถึงพี่หนั่นอยู่ทุกขณะจิตด้วยความเศร้า สงสาร หดหู่ และด้วยน้ำตาเป็นเพื่อนปลอบใจ

หวลคิดถึงเมื่อพี่หนั่นยังมีชีวิตอยู่ ครอบครัวของเรา พ่อ แม่ และลูกอีก ๓ จะอยู่กันพร้อมหน้า พี่หนั่นมีความสุขเมื่ออยู่กับครอบครัว มีอารมณ์สนุกเล่นหัวกับลูก ๆ พี่หนั่นรักลูกเป็นชีวิตจิตใจ เสียสละให้ได้ทุกอย่าง พี่หนั่นเป็นคนมีเหตุผล เมื่อมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดลูกไม่ว่าเวลาใด พี่หนั่นจะพยายามอบรมแนะแนวให้ลูกประพฤติตนเป็นคนดี พี่หนั่นมีศิลปะในการพูด ลูก ๆ จึงชอบฟังพี่หนั่นเล่าเรื่องขำขัน ตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ ที่พี่หนั่นได้ประสบพบเห็นพอที่จะเป็นแบบอย่างชี้ชวนให้ลูกมีกำลังใจและโน้มน้าวให้ประพฤติตาม น้อยเองก็ได้รับความรู้และประโยชน์จากการอบรมของพี่หนั่นด้วยเป็นอย่างมาก พี่หนั่นจึงเป็นพ่อและเพื่อนที่ดีของลูก เมื่อลูก ๆ นึกถึงวัน เวลาที่ผ่านไปแล้วอยากจะให้หวลกลับเป็นเช่นนี้อยู่ตลอดไป

พี่หนั่นเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่โลภ และไม่ผลักดันตนเอง จึงเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของครอบครัวตลอดจนญาติมิตรทุกคน พี่หนั่นมีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ มีระเบียบวินัย ใครทำอะไรไม่ถูกใจหรือไม่ทันใจ จะถูกตำหนิด้วยถ้อยคำที่ลึกซึ้งชวนให้คิด พี่หนั่นจะพูดจาอย่างคนมีสติสัมปชัญญะ ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ ซึ่งผู้ถูกตำหนิหรือถูกดุจะโกรธไม่ลง พี่หนั่นจะไม่ว่าใครโดยไม่ผิดเป็นอันขาด

ในระหว่างที่รับราชการ พี่หนั่นยึด "หลักราชการ" พระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ เป็นเครื่องเตือนใจ ปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรม ถือประโยชน์ที่ราชการจะพึงได้รับด้วยสาเหตุในการปฏิบัติงาน เช่น นี้จึงทำให้เกิดความขัดแย้งหรือก่อให้เกิดความไม่สบอารมณ์ต่อผู้อื่นหรือผู้บังคับบัญชาได้ทั้งมากและน้อย อย่างไรก็ตาม นับว่าพี่หนั่นได้สร้างเกียรติประวัติในความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ราชการที่ได้รับมอบหมายและรับผิดชอบไว้อย่างน่าชื่นชม ตลอดเวลาที่รับราชการพี่หนั่นได้พยายามหาความรอบรู้ให้แก่ตนเองทั้งจากหลักตำรา จากการศึกษาเพิ่มเติม และจากประสบการณ์ พี่หนั่นเป็นคนทำงานจริงจัง ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยไม่ประชาสัมพันธ์ตนเอง ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงจึงไม่ใคร่รู้จักตัวพี่หนั่น การทำงานของพี่หนั่นจึงเปรียบเสมือนปิดทองหลังองค์พระปฏิมา

แม้ว่าพี่หนั่นได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่คืนวันที่ ๑๑ ก.ค. ๒๓ เวลา ๐๔.๑๕ น. มีโทรศัพท์ทางไกลจากสหรัฐ ฯ ขอพูดสายกับ MAJ. GENERAL SANAN UTHAISEN โดยเรียกสายไปที่บ้าน ๓ ครั้ง น้อยและลูก ๆ กำลังนอนหลับจึงตกใจตื่นลุกขึ้นรับโทรศัพท์ทั้ง ๓ ครั้ง ทราบว่าเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของสหรัฐ ฯ ต้องการพูดสายกับพี่หนั่น หากพี่หนั่นไม่อยู่ขอให้พี่หนั่นเรียกสายกลับไป น้อยจึงแจ้งไปว่าพี่หนั่นเสียชีวิตแล้ว เข้าใจว่าทางสหรัฐ ฯ มีภารกิจด่วนที่จะประสานงานกับพี่หนั่น

ในวันที่พี่หนั่นเสียชีวิตไปนั้น น้อยคิดและทำอะไรไม่ถูกจริง ๆ เมื่อผู้บังคับศูนย์รักษาความปลอดภัย (พลโท สุรเสฏฐ์ รามสมภพ) ทราบข่าวท่านได้กรุณารับเป็นธุระดำเนินการเกี่ยวกับงานศพทั้งสิ้น ถ้าพี่หนั่นทราบด้วยญาณวิถีใด ๆ คงปลื้มปีติเป็นล้นพ้นที่ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับชาทุกคนได้ร่วมใจกันบำเพ็ญกุศลให้พี่หนั่นโดยพร้อมเพรียงกัน

ทุกครั้งที่คิดถึงพี่หนั่น น้อยไม่อาจอดกลั้นความสะเทือนใจไว้ได้ แต่น้อยยังมั่นใจว่าดวงวิญญาณของพี่หนั่นคงจะช่วย ปกปักรักษาคุ้มครองให้น้อยและลูก ๆ มีกำลังใจที่จะต่อสู้และดำเนินชีวิตต่อไปโดยยึดถือคำขวัญของพี่หนั่น "ชีวิตคือการต่อสู้" พี่หนั่นได้ต่อสู้ชีวิตมาตั้งแต่เริ่มแรกจวบจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิต พี่หนั่นได้ทำคุณประโยชน์และรับใช้ประเทศชาติมานานพอสมควร ถึงเวลาที่พี่หนั่นจะได้พักผ่อนอย่างสุขสบายไม่ต้องต่อสู้กับชีวิตอีกต่อไปแล้ว น้อยขอให้อานุภาพแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายและอานิสงส์ผลบุญ คุณงามความดีที่พี่หนั่นได้สร้างสมไว้รวมทั้งกุศลผลบุญที่ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและญาติมิตรได้บำเพ็ญจงช่วยดลบันดาลส่งเสริมให้ดวงวิญญาณของพี่หนั่นที่เคารพรักของน้อยและลูก ๆ จงประสบสุขสงบอันควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพเทอญ

จาก พ.ท. หญิง ภาณุมาศ อุทัยเสน

กุสุภาวิณี อุทัยเสน (อ่างแก้ว)

กุสุมาลยศรี ,, (ขวัญแก้ว)

ภูชิสพงศ์ ,, (ฉัตรแก้ว)

สารบัญ

สารบัญ

ความขัดแย้งในอินโดจีน ที่มีผลกระทบต่อไทย

ดร. สมชัย รักวิจิตร

ผมขอขอบคุณชมรมประวัติศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้ให้เกียรติเชิญผมมาบรรยายในวันนี้ ผมรู้สึกปลาบปลื้มและยินดีที่นิสิตนักศึกษาทั้งหลาย ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองและแสดงกิจกรรมต่าง ๆ หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ทั้งนี้เพราะว่าบ้านเมืองเรามีปัญหาขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมในสังคมอย่างมากมาย คนไทยเป็นจำนวนมาก ยังผูกพันอยู่กับความเชื่อเก่า ๆ ว่า ปัญหาของความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรม ที่ควร จะได้รับ การพิจารณา แก้ไขให้ถูกต้องนั้น เป็นหน้าที่ของ ผู้บริหาร บ้านเมืองระดับสูง หรือของเจ้านายผู้มีอำนาจ แต่ปัญหาดังกล่าวก็ไม่ได้รับการแก้ไข ถูกละเลยเรื่อยมาจนกระทั่งนักศึกษาได้ให้ความสนใจกับปัญหาบ้านเมือง ได้ปลุกไฟของความสนใจขึ้นมาในหมู่ประชาชน เพราะฉะนั้น เมื่อนักศึกษาให้ความสนใจ ผมก็ยินดี และทุกครั้งที่ผมมีโอกาสที่จะสนองความต้องการของนักศึกษาได้ ผมก็กระทำ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีรายได้อะไรจากการมาพูดกับนักศึกษา แต่สิ่งที่ผมภูมิใจก็คือ ได้ฝากความคิดเห็นไว้กับปัญญาชนคนรุ่นใหม่ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อปัญหาบ้านเมืองในอนาคต

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการขัดแย้งในอินโดจีนที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยนั้น เป็นเรื่องใหญ่และ **เป็นเรื่องที่ไม่มีใครกล้าพูดความจริงอย่างตรงไปตรงมา** ทั้งนี้เพราะว่า มีผลประโยชน์ของหลาย ๆ ฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง และผลประโยชน์เหล่านั้น ไม่ใช่ลักษณะของผลประโยชน์ธรรมดา แต่เป็นผลประโยชน์ที่เชื่อมโยงอยู่กับประเทศมหาอำนาจ ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำลายคนที่พูดความจริงนั้นได้ หรืออาจจะถูกมองไปในลักษณะที่ว่า เป็นฝ่ายโน้น ฝ่ายนี้ ถ้าการพูดนั้นไปขัดผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้าอย่างไรก็ตาม ผมก็คิดว่า ถ้าเราไม่กล้าที่จะพูดความจริง บ้านเมืองเราก็ไม่มีทางที่จะหลุดพ้น

จากการเวียนว่ายตายเกิดหรืออยู่กับการสนองผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจได้ เพราะฉะนั้น ผมจึงตัดสินใจไม่กลัวในการพูดความจริง และผมเองก็ยืนยันเสมอมาว่า ผมไม่ใช่ฝ่ายอเมริกา ไม่ใช่ฝ่ายโซเวียต และไม่ใช่ฝ่ายจีนแดง แต่ผมเป็นฝ่ายประเทศไทย เพราะฉะนั้นผมก็จะวิเคราะห์ไปในลักษณะนี้

ปัญหาความขัดแย้งในอินโดจีนมีผลกระทบอะไรต่อประเทศไทยนั้น ถ้าเราพิจารณากันให้ลึกซึ้งแล้ว จะมีผลกระทบในลักษณะสำคัญอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ

ประการแรก ก็คือ **ปัญหาคนอพยพ** ตั้งแต่คอมมิวนิสต์ขึ้นมามีอำนาจในลาว ในเขมรสมัยพอลพต และในเวียดนาม ปรากฏว่า ได้ส่งคนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สำหรับในเขมรนั้น เมื่อฝ่ายเฮงสัมรินโค่นล้มพอลพตลง และมีการฆ่ากันเองในกัมพูชาก็ส่งคนเขมรอพยพเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันนี้ เมื่อคิดจำนวนคนอพยพที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยจากเขมรด้านเดียวก็ประมาณหนึ่งแสนห้าหมื่นคน และยังมีพวกที่อาศัยอยู่ตามชายแดนไทยกัมพูชาอีกประมาณหนึ่งล้านถึงล้านห้าแสนคน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ ถ้าเกิดความรุนแรงบริเวณชายแดนขึ้นมาอีก ก็อาจจะทะลักเข้ามาในประเทศ เพราะฉะนั้นจำนวนผู้อพยพชาวเขมรจำนวนแสนห้านั้น รู้สึกว่าจะเป็นขั้นต่ำ ถ้าความตึงเครียดระหว่างชายแดนไทย–กัมพูชายังคงดำรงอยู่ต่อไป เราอาจจะได้ชาวเขมรเป็นล้าน

ส่วนผู้อพยพที่แตกหนีออกมาจากลาว และเวียดนาม แล้วเข้ามาอยู่ในประเทศไทยและยังไม่ได้ไปไหน อีกประมาณหนึ่งแสนสองหมื่น ถึงหนึ่งแสนสามหมื่นคน เพราะฉะนั้นในปัจจุบันนี้ เรามีคนอพยพที่เป็นภาระของเราอยู่ประมาณสามแสนคน

ประการที่สอง ก็คือ **ปัญหาความตึงเครียดบริเวณชายแดน** และมีการปะทะกันเป็นครั้งคราวระหว่างไทยกับกัมพูชา หรือระหว่างไทยกับลาว อย่างเช่น กรณีเรือ นปข. ของเรา ถูกยิงเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๓

ประการที่สาม จากผลกระทบประการที่สองก็นำไปสู่ผลกระทบที่สำคัญที่สุด ก็คือความตึงเครียดบริเวณชายแดนนี้ อาจจะไม่จบอยู่แค่ความตึงเครียดเฉย ๆ แต่อาจจะบานปลาย

ออกไปเป็นสงครามขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะว่า **ชัยชนะขั้นเด็ดขาดในอินโดจีนนั้น** ไม่ได้อยู่ในอินโดจีน แต่จะต้อง **ตัดสินกันที่ประเทศไทย** เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นอย่างนี้ ศูนย์กลางของการต่อสู้ของประเทศมหาอำนาจจึงไม่ได้อยู่ที่อินโดจีน แต่มาอยู่ที่ประเทศไทย คือหมายความว่าประเทศมหาอำนาจทั้ง ๒ ฝ่ายก็ต้องการเข้ามามีอิทธิพลในประเทศไทย เพื่อตัดสินปัญหาของอินโดจีน รวมทั้งการตัดสินปัญหาในเอเซียอาคเนย์ด้วย

คำถามก็มีอยู่ว่า **ทำไมชัยชนะขั้นเด็ดขาดในอินโดจีน และการมีอิทธิพลเหนือเอเซียอาคเนย์ทั้งหมดจึงมาตัดสินกันที่ประเทศไทย ?**

ทั้งนี้เพราะ ประเทศไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในภูมิภาคส่วนนี้ของโลก ดังเราจะเห็นได้ว่า **ถ้าประเทศไทยเอียงไปข้างจีนอย่างเต็มตัว** ประเทศไทยก็จะเปรียบเสมือนหอกคอยแทงอยู่ข้างหลังเวียดนาม คือหมายความว่า ประเทศไทยอาจจะหนุนช่วยเขมรฝ่ายพอลพตให้ทำสงครามในกัมพูชารุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก เพื่อบีบบังคับให้เขมรเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน ในเวลาเดียวกัน ในประเทศไทยก็มีคนลาวอพยพอยู่ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็ต้องการที่จะกลับไปกู้ชาติบ้านเมืองของตัว ประเทศไทยก็อาจสนับสนุนบุคคลเหล่านี้ให้เข้าไปก่อเหตุการณ์ขึ้นในลาว ซึ่งในสภาวการณ์อย่างนั้น จีนอาจจะบุกเข้ามาทางตอนเหนือของลาว ในเวลาเดียวกันจีนก็อาจจะเปิด "สงครามสั่งสอน" ครั้งที่ ๒ ที่บริเวณชายแดนจีน–เวียดนามขึ้น เวียดนามก็จะอยู่ไม่ได้ ต้องกลายเป็นคอมมิวนิสต์สายจีนไป เมื่ออินโดจีนเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน ประเทศไทยก็เป็นคอมมิวนิสต์สายจีน ก็จะผนึกกำลังกันเข้าไปช่วยให้พรรคคอมมิวนิสต์มาลายาในมาเลเซีย ซึ่งเป็นสายจีนอยู่แล้ว ปฏิวัติเป็นคอมมิวนิสต์สายจีนได้สำเร็จ รวมไปถึงสิงคโปร์ก็เช่นเดียวกัน เหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันก็จะเกิดในพม่าด้วย เอเซียอาคเนย์ก็จะเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน จีนก็จะเป็นประเทศมหาอำนาจ

ในทางตรงกันข้าม **ถ้าประเทศไทยเอียงเข้าข้างโซเวียต – เวียดนามเต็มที่** นั้นก็หมายความว่า ประเทศจีนจะถูกปิดล้อมโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะว่า ประเทศจีนมีพรมแดนด้านเหนือและตะวันตกติดกับโซเวียตอยู่แล้ว อินเดียก็อยู่ข้างโซเวียต เวียดนาม ลาว และเขมรก็อยู่ข้างโซเวียต ถ้าประเทศไทยเป็นแนวร่วมกับเวียดนาม – โซเวียต ประเทศไทยก็จะ

ผนึกกำลังกับประเทศในอินโดจีน ผลักดันให้ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย กลายเป็นคอมมิวนิสต์สายโซเวียตไป ในกรณีเช่นนี้ จีนก็จะถูกปิดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล รัสเซียก็จะคุมช่องแคบมะละกา กองทัพเรือของรัสเซียจากทะเลดำออกมาทางช่องแคบบอส–พอรัส เข้าทะเลเมดิเตอเรเนียนมาลอยลำอยู่ในมหาสมุทรอินเดียอยู่แล้วนั้น ก็จะสามารถเคลื่อนไหวได้ตลอดไปทางทะเลจีนใต้ ถึงเมืองท่าวลาดิวอสต๊อก ประเทศจีนก็จะไม่สามารถสร้างกองทัพเรือขึ้นมาได้ ในเวลาเดียวกัน ญี่ปุ่นนั้นก็จำเป็นต้องค้าขายกับยุโรป ต้องเอาน้ำมันจากตะวันออกกลาง ซึ่งการขนส่งจะต้องผ่านช่องแคบมะละกา การปิดช่องแคบนี้ก็เท่ากับเป็นการปิดเส้นเลือดของญี่ปุ่นไปในตัวด้วย

จากเหตุผลที่ผมกล่าวมา จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยจึงเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการกุมอนาคตของประเทศญี่ปุ่น รัสเซีย จีน และในเวลาเดียวกัน ก็จะเป็นแนวป้องกันของสหรัฐอเมริกาในภาคพื้นแปซิฟิคและตะวันออกไกลด้วย เพราะฉะนั้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่ประเทศมหาอำนาจเขาเข้าใจ และเขาก็ต้องการที่จะเป็นผู้กำหนดทิศทางทางการเมืองของประเทศไทยว่า ประเทศไทยควรจะเป็นฝ่ายไหน จึงทำให้การแทรกแซงทางการเมืองระหว่างประเทศ จากประเทศมหาอำนาจเข้ามายังประเทศไทยนั้น เป็นลักษณะที่น่ากลัวมาก ซึ่งถ้าเราดูผิวเผินแล้ว อาจจะไม่มีอะไร แต่จริง ๆ แล้ว ประเทศมหาอำนาจเขาได้วางหมากกันเอาไว้อย่างฉกาจฉกรรจ์

สำหรับ ตัวการสำคัญที่ทำให้สถานการณ์ขยายเข้ามาในไทย และนำไปสู่การขยายการขัดแย้งบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา ก็คือ จีน กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ทั้งนี้ เพราะว่าในระยะเริ่มต้นนั้น จีนได้พยายามขัดขวางไม่ให้เวียดนามสามารถรวมอินโดจีนเข้าด้วยกันได้ โดยผลักดันพอลพต ซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์สายจีนให้เข้าไปมีอำนาจในเขมร แต่ตอนหลังฝ่ายเวียดนามกระทำได้สำเร็จ โดยหาเงื่อนไขจากการขัดแย้ง แล้วเข้ามายึดอำนาจในกัมพูชา และพยายามที่จะรวมอินโดจีนเข้าด้วยกัน เมื่อเป็นเช่นนี้จีนก็จำเป็นต้องเดินนโยบายที่จะไม่ให้เวียดนามสามารถรวมอินโดจีนได้สำเร็จ หัวใจสำคัญในการเดินนโยบายนี้ก็คือ เดินผ่านพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย โดยหวังว่าการเปิดแนวรบทางด้านประเทศไทย จะทำให้สงครามในกัมพูชายืดเยื้อและทำลายนโยบายของเวียดนามในการรวมอินโดจีนได้สำเร็จ

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเดินนโยบายตามจีน ผลก็คือ เวียดนามก็ขับองค์กรแนวร่วมต่าง ๆ ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยออกจากประเทศลาว ทำให้ยุทธ-ศาสตร์เดิมของ พคท. ที่ว่าจะสร้างฐานกำลังประชาชนขึ้นในชนบท สร้างกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย (ท.ป.ท.) ขึ้นในชนบท แล้วทำลายกองกำลังฝ่ายต่อต้านลงเป็นขั้นเป็นตอน เมื่อยึดอำนาจรัฐในชนบทได้แล้ว ก็จะทำสงครามขั้นเด็ดขาดกับอำนาจรัฐในส่วนกลาง แล้วก็ยึดประเทศไทยให้เป็นคอมมิวนิสต์ต้องล้มเหลว ทั้งนี้เพราะ เมื่อจีนขัดแย้งกับเวียดนามอย่างรุนแรง ถึงขนาดที่ฝ่ายลาว – เวียดนาม ไม่ยอมให้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยใช้ผืนแผ่นดินลาวเป็นประโยชน์ในการที่จะปฏิวัติประเทศไทยแล้ว ก็ทำให้เกิดปัญหาทางยุทธ-ศาสตร์ขึ้น คือยุทธศาสตร์ของเหมาเจ๋อตุงนั้น ถ้ามองให้ลึกลงไปแล้ว ความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในประเทศเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญอีก ๒-ประการ คือ

องค์ประกอบประการที่ ๑ ก็คือ จะต้องมีหลังอิงกับประเทศที่เป็นมิตรกับตัว เพื่อที่ว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์จะสามารถใช้เป็นที่หลบซ่อน หรือรับการหนุนช่วยจากภายนอกประเทศ

องค์ประกอบประการที่ ๒ ก็คือ ในการรบขั้นเด็ดขาดหรือในขั้นสุดท้ายนั้นจำเป็นจะต้องได้รับอาวุธหนักมาจากภายนอกประเทศ

การยึดอำนาจรัฐด้วยกำลังอาวุธตามยุทธศาสตร์ของเหมาเจ๋อตุงนั้น จะต้องอาศัยปัจจัย ๒ ประการนี้ทุกกรณี จึงจะสำเร็จ

อย่างเช่นพรรคคอมมิวนิสต์จีนปฏิวัติในประเทศจีนนั้น เวลาพรรคก๊กมินตั๋งปราบฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์จีน พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็อาศัยพื้นที่ของมองโกเลีย และพื้นที่ของรัสเซียต่อกับจีนทางด้านเหนือเป็นที่หลบซ่อน แล้วในขั้นสุดท้าย รัสเซียก็ได้ส่งอาวุธหนักที่ปลดจากทหารญี่ปุ่น ในปลายสงครามโลกครั้งที่ ๒ มอบให้กองทัพปลดแอกประชาชนจีน ในการทำสงครามขั้นแตกหักกับพรรคก๊กมินตั๋ง หรือการรบในเวียดนามก็เช่นเดียวกัน คือ เมื่อฝรั่งเศสปราบพวกเวียดมินห์ พวกเวียดมินห์ก็หลบเข้าไปอยู่ในชายแดนจีนตอนใต้ และเมื่อฝรั่งเศสไปตั้งค่ายเพื่อเป็นฐานกำลังในการปราบฝ่ายเวียดมินห์ขึ้นที่เดียนเบียนฟู ฝ่ายเวียดมินห์ก็ไปเอาปืนใหญ่จากประเทศจีนมาถล่มจนเดียนเบียนฟูแตก หรือการรบในเวียดนามใต้ เวียดกงก็อาศัย

เข้าไปหลบซ่อนในเวียดนามเหนือ และด้านตะวันออกของประเทศเขมร เมื่อฝ่ายอเมริกันถอนตัวออกไป โดยที่ฝ่ายเวียดนามใต้ก็แตกแยกกันมากขึ้น ฝ่ายเวียดกงก็อาศัยอาวุธหนักที่ขนมาจากเวียดนามเหนือในการรบขั้นสุดท้าย และสามารถเอาชนะเวียดนามใต้ได้ การรบในลาวในกัมพูชาก็เช่นเดียวกัน อาศัยพื้นที่ของประเทศที่เป็นมิตรในการรบขั้นสุดท้ายเป็นที่หลบซ่อนเมื่อถูกปราบใหญ่ และรับอาวุธหนักจากภายนอกประเทศ

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ตระหนักถึงปัญหานี้ดีว่า ในการที่เขาสูญเสียพื้นที่ที่เป็นมิตรประเทศไป คือประเทศลาวนั้น เขาก็จะไม่มีพื้นที่ที่เป็นมิตรประเทศเป็นที่หลบซ่อนเมื่อถูกปราบหนัก และสำหรับการที่จะเข้าไปซุ่มโจมตีชุดคุ้มครองหมู่บ้าน หรือโจมตีสถานีตำรวจภูธรประจำตำบลต่าง ๆ ซึ่งเป็นกองกำลังเล็ก ๆ ก็สามารถทำได้ แต่เมื่อไรจะต้องรบกับกองพันหรือกองพลของกองทัพของชาติแล้ว จำเป็นจะต้องได้รับอาวุธหนักเข้ามา และอาวุธหนักจากจีนที่จะเข้ามาได้ก็มีเพียงทางเดียว คือ ต้องผ่านประเทศลาว เมื่อลาวเป็นคอม–มิวนิสต์สายโซเวียต การกระทำอย่างนั้นก็ไม่สามารถกระทำได้

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยแตกกับเวียดนามอย่างเด็ดขาด และหลังจากกองทัพเวียดนามเข้ายึดกรุงพนมเปญ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๒๒ แล้ว พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็จำเป็นต้องเปลี่ยนยุทธศาสตร์ใหม่ เพื่อที่จะให้หลุดออกจากเงื่อนไขตามที่กล่าวมาแล้ว ยุทธศาสตร์ใหม่นี้เรียกว่า "ยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติ" ซึ่งได้เริ่มวางแผน และประกาศใช้เป็นทางการเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๒ ซึ่งจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและเห็นได้ชัดก็คือ สถานีวิทยุเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกระบอกเสียงของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้ออกอากาศบทความของ นายศรี อินทปันตี เมื่อวันที่ ๘ – ๙ – ๑๐ มิถุนายน ๒๕๒๒

"ยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติ" หมายความว่าอย่างไร ?

"ยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติ" ไม่ใช่ยุทธศาสตร์ใหม่ แต่เป็นยุทธศาสตร์ที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนเคยใช้ประสบความสำเร็จมาแล้วในประเทศจีน ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๓๖ ถึงปี ค.ศ. ๑๙๔๕ คือ ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๕ มานี้ พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เข้าไปตั้ง

อยู่ทางเหนือของประเทศจีน โดยมีเมืองเยนอานเป็นเมืองหลวงของฝ่ายคอมมิวนิสต์จีนกำลังถูกฝ่ายก๊กมินตั๋งปิดล้อมอยู่ ก็เผอิญมีเงื่อนไขใหม่เกิดขึ้น คือ ญี่ปุ่นบุกจีน และบุกแมนจูเรีย กองทัพของจีนในแมนจูเรียก็แตกเข้ามารายล้อมอยู่ในเขตบริเวณเมืองซีอาน แล้วฝ่ายเจียงไคเช็คก็พยายามจะใช้กำลังของก๊กมินตั๋งกับกำลังทหารจากแมนจูเรีย ปราบคอมมิวนิสต์จีน ให้เสร็จก่อน แล้วจึงจะหันเข้ารบกับญี่ปุ่น แต่การปราบก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จ ฝ่ายทหารที่รบกับคอม–มิวนิสต์มานาน ก็เริ่มเบื่อหน่ายกับการรบกับทหารคอมมิวนิสต์จีนมากขึ้น ประกอบกับทหารจากแมนจูเรียได้ทิ้งบ้านทิ้งช่องเข้ามา ก็อยากจะกลับบ้าน และอยากจะเอาชนะญี่ปุ่นให้เร็ว ๆ ฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ออกมาโฆษณาทั่วไปเลยว่า คนจีนนั้นไม่ควรจะฆ่ากัน ควรจะต้องจับมือกันต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งเป็นศัตรูหมายเลขหนึ่งของจีน เมื่อจัดการกับญี่ปุ่นเรียบร้อยแล้ว ข้อแตกต่างระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งเป็นคนจีนด้วยกันนั้น เอาไว้พูดกันทีหลัง พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็โฆษณากว้างออกไป เมื่อโฆษณากว้างออกไป ทหารจากแมนจูเรียก็เริ่มเห็นด้วยมากขึ้น ในเวลาเดียวกัน ทหารของพรรคก๊กมินตั๋งเองก็เริ่มเบื่อหน่ายกับการรบราฆ่ากันระหว่างคนจีนด้วยกันเอง ก็เห็นด้วยมากขึ้น ดังนั้น เมื่อเจียงไคเช็คมาประชุมนายทหารที่เมืองซีอาน เพื่อวางแผนในการปราบคอมมิวนิสต์จีน ฝ่ายทหารที่รวมกันที่นั่นก็พยายามเรียกร้องให้เจียงไคเช็คเปลี่ยนนโยบายเสียใหม่ โดยหันมาทำแนวร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน แต่เจียงไคเช็คไม่ยอม ผลสุดท้ายทหารก็เข้าจับกุมเจียงไคเช็คในที่พักแล้วบีบบังคับให้เจียงไคเช็คเซ็นสัญญาสงบศึกกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน หันมาร่วมมือกันต่อต้านญี่ปุ่น เมื่อเจียงไคเช็คจำเป็นต้องเดินนโยบายเป็นแนวร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนในการต่อต้านญี่ปุ่น ยุทธศาสตร์นี้ จีนเรียกว่า "ยุทธศาสตร์แนวร่วมต่อต้านญี่ปุ่น" (United Front Strategy Against Japan) ยุทธศาสตร์นี้ ในแนวความคิดของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ก็คือ เมื่อพรรค–คอมมิวนิสต์จีนกำลังอ่อนแอ แล้วจับมือกับพรรคก๊กมินตั๋งจะต้องทำก็คือ ถอนกำลังทหารที่ปิดล้อมพรรคคอมมิวนิสต์จีนออกไป เพื่อเผชิญหน้ากับญี่ปุ่น ก็มีผลทำให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนสามารถขยายงานมวลชนได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกพรรคก๊กมินตั๋งปราบ ในเวลาเดียวกัน เนื่องจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน เป็นผู้ประกาศว่า คนจีนนั้นจะต้องไม่ฆ่ากัน แต่จะต้องร่วมมือ

กันต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งการประกาศในลักษณะนี้ก็เป็นเงื่อนไขของความรักชาติ และเป็นเงื่อนไขที่คนจีนส่วนใหญ่เห็นด้วย ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนสามารถโฆษณาดึงประชาชนเข้ามาปลุกระดมจัดตั้งและติดอาวุธได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เงื่อนไขว่า เพื่อต่อต้านญี่ปุ่น และเนื่องจากพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นพันธมิตรกัน พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็สามารถส่งผู้ปฏิบัติงานบางส่วนเข้าไปปลุกระดมจัดตั้งมวลชนในพื้นที่ที่พรรคก๊กมินตั๋งมีอำนาจอยู่ได้

จากการที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนดำเนินนโยบาย "ยุทธศาสตร์แนวร่วมต่อต้านญี่ปุ่น" กองทัพของพรรคก๊กมินตั๋งเป็นกองทัพอาวุธหนัก และเป็นกองทัพที่รบสงครามในแบบ กองทัพญี่ปุ่นก็เป็นกองทัพที่มีอาวุธหนัก และรบสงครามในแบบ คือต่างฝ่ายต่างก็มีรถถัง ปืนใหญ่ และมีเครื่องบิน เมื่อกองทัพทั้ง ๒ ฝ่ายเข้าชนกัน ก็ย่อมเกิดความเสียหายด้วยกันทั้งคู่ ทหารของพรรคก๊กมินตั๋งเสียหายมาก เพราะต้องเผชิญกับกองทัพอาวุธหนักของญี่ปุ่น ในทางตรงกันข้าม กองทัพของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งเป็นหน่วยกองโจร ก็ออกไปซุ่มโจมตีและยึดอาวุธได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ทำให้เกิดการสูญเสียน้อย และทุกครั้งที่โจมตีและได้อาวุธมาก็เอามาโฆษณาประกาศชัยชนะออกไป ก็ทำให้ยิ่งได้พวกมากขึ้น ผลจากการที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนดำเนินนโยบายอย่างนี้ก็คือ เมื่อเริ่มยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติต่อต้านญี่ปุ่นนั้น พรรคคอมมิวนิสต์จีนมีทหารอยู่ประมาณหกหมื่นคนในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ เมื่อสิ้นสงครามในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ กองทัพปลดแอกประชาชนจีนได้เพิ่มเป็นเก้าแสนสามหมื่นคน และเมื่อรัสเซียปลดอาวุธหนักจากญี่ปุ่นมาให้กองทัพปลดแอกประชาชนจีน ประกอบกับพรรคก๊กมินตั๋ง เคยดำเนินนโยบายในการปราบนักศึกษา ประชาชน ก็ทำให้นักศึกษา ประชาชน เข้าไปร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนมากขึ้น ช่วงเวลาเพียง ๓ ปีเศษ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ชนะ ยึดแผ่นดินใหญ่ของจีนไว้ได้ทั้งหมด นี่คือยุทธศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว โดยใช้ "ยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติ"

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ด้วยการชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ก็รับนโยบายนี้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย โดยเริ่มดำเนินการตามแผนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๒๒

สำหรับแผนนี้จะมีผล ก็ต้องอาศัยเงื่อนไขที่ว่าประเทศไทยจะต้องมีศัตรูต่างชาติที่ชัดเจนเกิดขึ้น สำหรับศัตรูที่จะเกิดขึ้นในประเทศไทยแทนญี่ปุ่น (ในการเกิดของประเทศจีนครั้งกระโน้น) ก็คือเวียดนาม จึงต้องทำให้ประเทศไทยรบกับเวียดนามให้ได้ ถ้าประเทศไทยรบกับเวียดนามก็จะมีผลทำให้กองทัพเวียดนามในกัมพูชา ซึ่งมีประมาณหนึ่งแสนห้าหมื่น ถึงหนึ่งแสนแปดหมื่นคน ชนกับกองทัพของไทย ซึ่งรวม ๓ เหล่าทัพมีกำลังประมาณหนึ่งแสนห้าหมื่นถึง หนึ่งแสนแปดหมื่นคน เท่า ๆ กัน ถ้ากองทัพของชาติเกิดชนกับเวียดนามแล้ว ย่อมหมายถึงว่า เราจะต้องถอนกำลังของกองทัพภาคที่ ๒ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถอนกำลังกองทัพภาคที่ ๔ ในภาคใต้ มารวมกับกองทัพภาคที่ ๑ ในภาคกลาง แล้วเข้าชนกับเวียดนามหรือกัมพูชา ก็จะทำให้กองทัพของเรา ซึ่งมีอาวุธหนัก กับกองทัพของเวียดนามในกัมพูชา ซึ่งก็มีอาวุธหนักเหมือนกัน ถูกทำลายด้วยกันทั้งคู่ ซึ่งถ้าทำกันอย่างนั้นเมื่อใด ก็จะทำให้พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ไม่มีกำลังรบเลย เพราะต้องถอนไปรบที่ชายแดนไทย กัมพูชาหมด แล้วสิ่งที่ฝ่ายจีนสัญญาไว้ก็คือ ถ้าไทยรบกับเวียดนาม หรือถูกเวียดนามบุกเมื่อไร "จีนช่วยไทยแน่" จีนก็จะส่งทหารทะลวงผ่านประเทศลาว เข้ามายึดภาคเหนือของประเทศไทย แล้วติดอาวุธให้กับกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทยของ พคท. ในภาคอีสาน ปลดปล่อยภาคอีสานขึ้นมา พร้อมกันนั้น ก็จะโฆษณาทันทีเลยว่า กองทัพของชาติที่เอาชนะเวียดนามไม่ได้ก็เพราะว่ามีการโกงกิน อาวุธที่ซื้อมาก็เป็นอาวุธที่ล้าสมัย ทหารไทยจึงไม่แข็งแรง แล้วประชาชนก็จะลุกฮือขึ้น ผลที่สุดก็จะมีการเรียกร้องให้ตั้งรัฐบาลแห่งชาติ ซึ่งการตั้งรัฐบาลแห่งชาตินี้ ก็จะมีตัวแทนขององค์การต่าง ๆ ในทุกภาคของประเทศเข้ามาร่วมจัดตั้งเป็นรัฐบาล นั่นหมายความว่า รัฐบาลแห่งชาติก็จะมีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเป็นแกนกลางนั่นเอง เพราะฉะนั้น ประเทศไทยก็จะเป็นคอมมิวนิสต์สายจีนไป เมื่อประเทศไทยเป็นคอมมิวนิสต์สายจีนแล้ว ก็จะเปิดศึกเข้าไปในลาว ในกัมพูชา แล้วฝ่ายจีนก็อาจจะเปิด "สงครามสั่งสอน" ครั้งที่ ๒ ขึ้นอีก รวมทั้งการโจมตีเข้าไปทางด้านเหนือของลาว เมื่อเวียดนามถูกตีในลักษณะอย่างนี้ แนวโน้มก็คือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามก็

อาจจะต้องเปลี่ยนตัวผู้นำจากผู้นำสายโซเวียตมาเป็นผู้นำสายจีน เพราะฉะนั้น ประเทศไทย เวียดนาม กัมพูชา ลาว ก็จะเป็นคอมมิวนิสต์สายจีนไป

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ด้วยการร่วมมือกับจีน ดำเนินยุทธศาสตร์ "สงครามประชาชาติ" พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ก็ได้ดำเนินนโยบายเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ยุทธศาสตร์นี้ บรรลุผลในทางปฏิบัติ

สิ่งที่เขาดำเนินการก็คือ

ทางด้านประเทศจีน ก็ดำเนินนโยบายสร้างแนวร่วมกับชนชั้นปกครองในประเทศไทย เช่นขายน้ำมันดิบในราคามิตรภาพให้ เชิญผู้หลักผู้ใหญ่เราไปประเทศจีน เชิญอาจารย์ นักธุรกิจ นักการเมือง ผู้ว่า ฯ รองผู้ว่า ผู้พิพากษา คุณหญิงคุณนาย และต่อไปก็อาจจะเชิญถึงนายอำเภอไปประเทศจีนกันหมด เพื่อให้เห็นว่า ประเทศจีนดี มีการต้อนรับกันอย่างอบอุ่น ในเวลาเดียวกัน ก็พยายามสร้างแนวร่วมในเมืองให้มากขึ้น การสร้างแนวร่วมในเมืองส่วนหนึ่งก็คือ ให้คนของ พคท. ที่ทางราชการยังไม่รู้ เข้ามาเคลื่อนไหวงานในเมืองมากขึ้น สำหรับนักศึกษาที่ออกจากป่า ส่วนหนึ่งก็ให้เข้ามาปฏิบัติงานในเมือง โดยอาศัยกฎหมายนิรโทษกรรม กับอีกส่วนหนึ่งก็ให้คนของ พคท. ซึ่งมีประโยชน์น้อยในการอยู่ป่า ให้กลับออกมามอบตัวกับทางราชการ แล้วเข้าดำเนินการโฆษณาชี้นำในหมู่บ้านถึงความเลวร้ายของเวียตนาม และพูดในลักษณะว่า จีนนั้น จริงใจต่อเมืองไทย พร้อม ๆ กันนั้น ก็มาเคลื่อนไหวงานในวงการสื่อมวลชนต่าง ๆ จนสามารถแทรกความคิดของเขาเข้าไปในหนังสือพิมพ์ได้หลายฉบับ พยายามโฆษณาให้เห็นว่า จีนนั้น เป็นมิตรแท้ของประเทศไทย และเป็นฝ่ายใฝ่สันติภาพ แต่สำหรับเวียดนามนั้น เป็นฝ่ายรุกราน

อีกประการหนึ่งที่จีนดำเนินการก็คือ พยายามเป็นแนวร่วมกับสหรัฐอเมริกาให้มากขึ้น ประกอบกับอเมริกาเองก็มีปัญหาหนักอก เกี่ยวกับการขยายอิทธิพลของโซเวียตในตะวันออกกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีโซเวียตบุกเข้าไปในอาฟกานิสถาน อเมริกาจึงเดินนโยบายที่เป็นแนวร่วมกับจีนมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อจะขัดขวางอิทธิพลของโซเวียต เพราะฉะนั้นทรรศนะของอเมริกาเกี่ยวกับจีนนั้น ก็ออกมาในลักษณะที่ว่าจีนเป็นผู้ใฝ่สันติ ไม่รุกราน ข่าวคราวต่าง ๆ ก็ออกมาในแนวทางจีนมากขึ้น

การเคลื่อนไหวของฝ่ายจีนที่ประสบความสำเร็จมาระดับหนึ่งก็คือ พยายามเข้ามากุมความคิดกลุ่มประชาชนในเมือง ประสานกับการเคลื่อนไหวในองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการบิดล้อมแนวความคิดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในปัญหาอินโดจีน ทำให้เรามองเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอินโดจีนนั้น เป็นความชั่วร้ายของฝ่ายเวียดนามด้านเดียว และจีนเป็นฝ่ายที่หวังดี

อีกประการหนึ่งที่จีนทำก็คือ แต่ก่อน วิทยุเสียงประชาชนแห่งประเทศไทยของ พคท. ที่ตั้งอยู่ในเมืองยูนนานใกล้ ๆ ชายแดนลาว ซึ่งโฆษณาโจมตีรัฐบาลไทย โจมตีบุคคลฝ่ายต่อต้านต่าง ๆ วันละ ๖ เวลานั้น เขาก็หยุดการกระจายเสียงเสีย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากปัญหาการแตกแยกกันเองในวงการคอมมิวนิสต์เป็นสำคัญ แต่กลับบอกรัฐบาลไทยว่า ที่หยุดกระจายเสียงนั้น ก็เพราะมีเจตนาดีต่อรัฐบาลไทย อยากเป็นพวกกับรัฐบาลไทย ซึ่งก็จะเป็นเครื่องมือในการดึงให้ผู้มีอำนาจในประเทศไทย มีความไว้วางใจมากขึ้น

อีกประการหนึ่ง ที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยทำก็คือ ย้ายกำลังของหน่วยถืออาวุธในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ให้เข้าไปดำเนินงานภายในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย – กัมพูชาการเคลื่อนกำลังเข้าไปในลักษณะนั้น ก็เพื่อที่จะเข้าไปโฆษณาชี้นำในแนวทางที่ให้ประชาชนไทยหวาดระแวงเวียดนาม บางคนก็เข้ามอบตัวกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ แล้วแสดงตัวเป็นฝ่ายเจ้าหน้าที่ โดยวางแผนเอาไว้ว่า ถ้าเกิดการขัดแย้งอะไรขึ้นในบริเวณชายแดนแล้วคนเหล่านี้ก็จะผลักดันให้สถานการณ์นั้นรุนแรงขึ้น เมื่อเกิดความรุนแรงขึ้น ก็จะเป็นการง่ายต่อการที่จะผลักดันให้ "ยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติ" ประสบผลสำเร็จ ในเวลาเดียวกันส่วนที่แทรกซึมเข้ามาในเมืองนั้น ก็พยายามขยายองค์กรแนวร่วมต่าง ๆ ในเมืองให้มากขึ้น ทั้งในวงการนิสิตนักศึกษา กรรมกร และพยายามช่วงชิงความคิดในวงการทหาร เพื่อที่จะบีบบังคับให้รัฐบาลไทยเดินนโยบายที่แข็งกร้าว และมีโอกาสที่จะกระทบกระทั่งถึงขั้นใช้อาวุธกับทหารเวียดนามในกรณีกัมพูชา เพราะถ้ากองทัพของเราเข้าชนกับเวียดนามเมื่อไร ก็เข้าแผน "ยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติ" เต็มตัว แล้วประเทศไทยของเราก็จะเป็นคอมมิวนิสต์สายจีนไป

นี่คือนโยบายที่จะทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยประสบ ความสำเร็จในการปฏิวัติประเทศไทยในแนวทางฝ่ายจีน

หันมามองนโยบายของฝ่ายโซเวียตบ้าง ฝ่ายโซเวียต – เวียดนามก็รู้ว่า ถ้าไทยเดินเข้าแผนนี้ ฝ่ายโซเวียตก็แพ้ เพราะฉะนั้น ฝ่ายโซเวียต – เวียดนาม ก็เดินนโยบายของเขาบ้างเพื่อไม่ให้เสียเปรียบมากขึ้น **แต่การเดินนโยบายของทั้ง ๒ ฝ่าย เป็นการเดินนโยบายให้ประเทศไทยเราพังทั้งนั้น**

สำหรับนโยบายของโซเวียต – เวียดนาม ก็คือ

ประการที่หนึ่ง ไล่ พคท. และแนวร่วมของ พคท. ออกจากลาว เพื่อทำให้ความคล่องตัวของ พคท. ในการปฏิวัติประเทศไทยไปในแนวทางจีนนั้น ประสบความสำเร็จได้ยากขึ้น

ประการที่สอง ร่วมมือกับรัฐบาลไทย ปราบองค์กรของ พคท. ในบริเวณชายแดน คือ แต่ก่อนเวลาเรากวาดล้างคอมมิวนิสต์ในจังหวัดหนองคาย อุบล ฯ นครพนม น่าน เชียงราย ผกค. หลบไปฝั่งลาวก็ปลอดภัย แต่พอในระยะหลัง ทางฝ่ายลาว – เวียดนามได้มีการตกลงกันลับ ๆ กับฝ่ายปราบปรามของไทยว่า เวลาเราปราบ ผกค. ข้ามไปฝั่งลาว ลาวก็จะปราบสวนมา ก็ทำให้ พคท. เป็นเดือดเป็นแค้น หาว่ารัฐบาลไทยร่วมมือกับต่างชาติฆ่าคนไทยด้วยกันเอง

ประการที่สาม ฝ่ายโซเวียต – เวียดนามไม่ต้องการให้ประเทศไทยเป็นคอมมิวนิสต์ในแนวทางจีน ฝ่ายโซเวียตจึงพยายามเปิดโปงแผนของจีน กับแผนของ พคท. เนื่องจากฝ่ายโซเวียตมีเงินมีทองมาก และมีพวกของเขาอยู่ตามองค์กรต่าง ๆ ก็พยายามเปิดเผยไปตามสื่อมวลชนบ้าง ทางการทูตบ้าง หรือทูตรัสเซียมากระซิบบอกเราว่า ฝ่ายจีนกำลังจะทำอย่างโน้นอย่างนี้ พคท. จะทำอย่างโน้นอย่างนี้ เป็นต้น

ประการที่สี่ ก็คือ อ้าแขนรับกลุ่มลัทธิมาร์กซ์ที่ต่อต้านจีน และต่อต้าน พคท. อย่างเช่น ครั้งหนึ่งก็อ้าแขนรับบุญเย็น วอทอง และเทอดภูมิ ใจดี ให้เข้าไปอยู่ในประเทศลาว ในเวลาเดียวกัน ก็ดำเนินการทุกวิถีทางที่จะรวมกลุ่มลัทธิมาร์กซ์ฝ่ายต่อต้าน พคท. และต่อต้านจีน ให้สามารถขยายงานได้กว้างขึ้นเพื่อที่ว่าถ้าประเทศไทยจะเป็นคอมมิวนิสต์ ก็จะเป็น

คอมมิวนิสต์ในแนวทางอิสระ หรือแนวทางที่คัดค้านคอมมิวนิสต์สายจีน หรือถ้าเป็นไปได้ ก็หวังที่จะเปลี่ยนประเทศไทยให้เป็นคอมมิวนิสต์สายโซเวียตเลย คือหมายความว่า พยายามเคลื่อนไหวช่วงชิงแนวร่วมในหมู่นักเรียน นิสิตนักศึกษา และกรรมกรในเมืองแต่งานของฝ่ายเวียดนาม – โซเวียตนั้น ส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางด้านกรรมกรและทหาร ทั้งนี้เพราะว่าคนในเมืองของเราโดยทั่วไป ถ้าเป็นนักเรียน นักศึกษา ก็จะเป็นพวกที่มีเชื้อสายจีนมาก ประกอบกับ พคท. ทำงานมานานกว่า มีผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์มาก ซึ่งฝ่ายนิยมแนวทางโซเวียต ประสบอุปสรรคอีกประการหนึ่ง ที่ฝ่ายโซเวียตขยายงานในขบวนการนักศึกษาได้น้อยและไม่ทุ่มเทมาก ก็เพราะว่ากระแสความคิดในสากลนั้น เป็นกระแสที่ต่อต้านโซเวียต ต่อต้านเวียดนาม ทำให้ภาพพจน์ของโซเวียต – เวียดนาม ในวงการนิสิตนักศึกษา ไม่ดี การขยายงานด้านนี้ จึงไม่ค่อยได้ผล เพราะฉะนั้น ฝ่ายโซเวียตก็เลยไปเน้นทางด้านทหารและกรรมกร ทั้งนี้ก็เพราะว่าคอมมิวนิสต์ถือว่าชนชั้นกรรมาชีพนี้สำคัญ กรรมกรไทยนั้น ส่วนมากเป็นคนไทยและมีเชื้อสายไทยแท้ ซึ่งยังไม่นิยมฝ่ายไหน ในเมื่อพวกลูกจีนมักจะเป็นพ่อค้านักธุรกิจ ดังนั้น การขยายงานจึงค่อนข้างจะสะดวก แต่นั่นแหละ จุดหนักก็ไปเน้นทางด้านทหาร เพราะว่าถ้ากุมความคิดทหารได้ ก็เท่ากับสามารถคุมอำนาจรัฐได้ อย่างน้อยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพราะฉะนั้นเมื่อฐานมวลชนยังน้อย ก็พุ่งไปจุดศูนย์กลางของอำนาจรัฐจริง ๆ คือ ทหาร

ประการที่ห้า ก็คือ ฝ่ายโซเวียต – เวียดนาม พยายามผลักดันฝ่ายต่อต้านจีน ให้ขึ้นมามีอำนาจรัฐ เพราะว่า ถ้าฝ่ายต่อต้านจีน หรือฝ่ายก้าวหน้าในแนวทางโซเวียต มีอำนาจรัฐแล้ว ก็จะอาศัยอำนาจรัฐปราบองค์กรแนวร่วมต่าง ๆ รวมทั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศด้วย คือหมายความว่า เมื่อฝ่ายโซเวียตไม่มีฐานข้างล่าง ก็มุ่งเข้าคุมกำลังข้างบน แล้วหวังใช้อำนาจรัฐปราบฝ่ายจีน

สรุปแล้วกองทัพของชาติเราตอนนี้ ฝ่ายจีนก็ต้องการคุมอำนาจรัฐ เพื่อให้ไปปราบโซเวียตและให้ไปรบกับเวียดนาม ฝ่ายโซเวียตก็ต้องการเข้าคุมทางทหาร เพื่อเปลี่ยนอำนาจรัฐเอากำลังกองทัพของชาติไปปราบฝ่ายจีน

แต่เมื่อมาดูกำลังเปรียบเทียบแล้ว **ฝ่ายจีนกำลังได้เปรียบทางด้านการต่อสู้ในเมือง** ทั้งนี้เพราะ **ประการแรก** จีนประสบความสำเร็จมากจากการสร้างพันธมิตรกับผู้มีอำนาจของไทย

ในปัจจุบัน จะสังเกตได้ว่า ผู้มีอำนาจของไทยในปัจจุบันใกล้ชิดกับสถานทูตจีนมาก มีการไปมาหาสู่กันเป็นประจำ แต่ถ้าจะพูดกับโซเวียตแล้ว ต้องตั้งหน้าสิ่วหน้าขวานเข้าหาเขาเลยทีเดียว ไม่เช่นนั้น ก็จะถูกหาว่าเป็นฝ่ายโซเวียต **ประการที่สอง** ชนชั้นปกครองของเรา มักใกล้ชิดกับอเมริกา เมื่ออเมริกาเป็นแนวร่วมกับจีน ทำให้ผู้มีอำนาจมีแนวโน้มเอียงไปแนวทางนิยมจีน **ประการที่สาม** งานมวลชนทั่วไปในหมู่นักธุรกิจ พ่อค้า ประชาชนโดยทั่วไปในเมือง ส่วนมากเป็นคนที่มีเชื้อสายจีน **ประการที่สี่** พคท. ทำงานมวลชนมานาน เพราะฉะนั้นฐานในแง่องค์กร และผู้ปฏิบัติงานในเมือง พคท. จึงมีอิทธิพลมาก นี่คือสถานการณ์ในปัจจุบัน

ผมอยากจะชี้ว่า สิ่งที่จีนเดินหมากกับประเทศไทยนี้ ไม่ใช่ของใหม่ ถ้าเราย้อนกลับไปดูสมัยที่อินโดนีเซียกับจีนเป็นมิตรกันอย่างใกล้ชิดมาก และซูการ์โนรุ่งเรืองอยู่นั้น ก็มีการไป ๆ มา ๆ ระหว่างนักธุรกิจของอินโดนีเซียกับประเทศจีน อินโดนีเซียส่งคนอินโดนีเซียไปเรียนในประเทศจีนกว่า ๙๐๐ คน ต่อมาเมื่ออินโดนีเซียกับจีนเกิดแตกคอกัน ก็มีนักเรียนอินโดนีเซียกลับมาประมาณ ๖๐๐ คนเศษ และเท่าที่ผมได้พบปะในการประชุมร่วมระหว่างประเทศไทยกับอินโดนีเซีย เมื่อ ๕–๖ ปีที่แล้วนั้น มีตัวแทนของประเทศอินโดนีเซีย เล่าให้ผมฟังว่า ทุกครั้งที่มีปัญหาการเคลื่อนไหวของกลุ่มลัทธิมาร์กซ์ในอินโดนีเซียแล้ว จะต้องมีคนอินโดนีเซียที่จบการศึกษาจากประเทศจีน เป็นแกนเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา อีกประการหนึ่งเมื่อครั้งที่จีนกับอินโดนีเซียใกล้ชิดกันมากนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นคือ พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน ได้พยายามก่อรัฐประหารขึ้น และได้ฆ่านายพลของอินโดนีเซียหลายคน แต่การปฏิวัตินั้น ไม่ประสบความสำเร็จ และทำให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียถูกปราบอย่างนองเลือด เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อมีเงื่อนไขพอ พรรคคอมมิวนิสต์แนวทางจีนก็ทำการปฏิวัติในเมืองเป็นเหมือนกัน และก็มีตัวอย่างมาแล้ว **เวียดนามจะบุกไทยหรือไม่ ?**

ในการช่วงชิงอำนาจในอินโดนีเซีย และในเอเชียอาคเนย์นั้น ตัวตัดสินก็คือ จะต้องทำให้เกิดความรุนแรงบริเวณชายแดนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชายแดนไทย–กัมพูชา ซึ่งกำลังเป็นปัญอยู่ในขณะนี้ และเรามักจะได้ยินจากวิทยุและจากบุคคลสำคัญ ๆ ในวงการรัฐบาล

ว่า เวียดนามนั้น เป็นผู้รุกราน หรือเวียดนามจะบุกไทยแน่ ประกอบกับฝ่ายจีนก็โฆษณาในลักษณะนี้มาตลอดเวลา หลังจากที่กองทัพเวียดนามเข้าไปอยู่ในพนมเปญ แล้วตอนหลัง ๆ ก็มีบุคคลที่ "เล่นลูกคู่" อยู่ด้วย คือนายลีกวนยิว ของสิงคโปร์ หรือนายราชารัตนัมของสิงคโปร์

คำถามก็คือว่า เวียดนามจะบุกไทยหรือไม่ ?

สำหรับคำถามที่ว่าเวียดนามจะบุกไทยหรือไม่นั้น เราควรจะทำความเข้าใจและพิจารณาว่า ถ้าเวียดนามบุกไทยจริง ผลที่จะตามมาก็คือ ประเทศจีนได้พูดย้ำอยู่ตลอดเวลาว่า ถ้าเวียดนามบุกไทย จีนช่วยไทยแน่ โดยบุกเข้ามาทางลาว และเข้าทางด้านที่เขาประมาณการไว้ คือทางด้านเดียนเบียนฟู กับตีเข้ามาทางเหนือของเวียดนาม ในเวลาเดียวกัน ถ้าเวียดนามบุกไทย ไทยก็จะต้องชนแน่ ซึ่งจะทำให้กองทัพของไทยกับกองทัพของเวียดนามที่กัมพูชาจะต้องทำลายกันเองโดยสิ้นเชิง แล้วประเทศไทยและอินโดจีนก็จะเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน ตามที่กล่าวมาแล้ว

สำหรับคำถามที่ว่าทำไม "สงครามประชาชาติ" จึงยังไม่เกิด ?

พคท. ได้ชี้นำมายังสมาชิกว่า สาเหตุที่สงครามประชาชาติยังไม่เกิด ก็เพราะแผนนี้ได้รู้ไปถึงหูเวียดนาม ทำให้เวียดนามถอนกำลังทหารลึกเข้าไปอีก ๕ ก.ม. แล้วยังดำเนินนโยบายทางการทูตอย่างหนักในรอบ ๖ เดือน เพื่อที่จะบอกกับไทยว่า เวียดนามจะไม่บุกไทยแน่ และดำเนินการทุกวิถีทางที่จะให้ชาวโลกเสรีรับรองรัฐบาลเฮง สัมริน และในปัจจุบันอินเดียก็รับรองเฮง สัมริน ไปแล้ว

เมื่อจีนกับ พคท. รู้ว่า เวียดนามรู้แผนอย่างนี้แล้ว ทำไมยังดำเนินนโยบาย "สงครามประชาชาติ" อยู่ ?

ที่ดำเนินนโยบายนี้อยู่ ก็เพราะ พคท. ได้ชี้นำลงมาอีกว่า

ประการที่ ๑ "ยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติ" นั้น เป็นยุทธศาสตร์ที่โฆษณาต่อต้านเวียดนาม ต่อต้านโซเวียต การเดินยุทธศาสตร์อย่างนี้จะเป็นผลดีต่อ พคท. เพราะทำให้คนไทยหวาดระแวงเวียดนามหวาดระแวงโซเวียตมากขึ้น และอยากเป็นมิตรกับจีน ทำให้ไทยเราลดความหวาดระแวงด้านจีน และ พคท. ลง

ประการที่ ๒ เมื่อเหตุการณ์ตึงเครียดมากเข้าและอาจจะควบคุมไม่ได้ แล้วอาจจะเกิดการชนกันโดยบังเอิญ ซึ่งก็จะเข้าแผนสงครามประชาชาติได้อีกเช่นเดียวกัน

สำหรับคำถามที่ว่า เป็นไปได้หรือไม่ว่า เวียดนามจะบุกไทย ทั้งๆ ที่รู้ทั้งรู้ว่าการบุกนั้นจะทำให้พัง เพราะมีการกล่าวกันว่าเวียดนามเป็นพวกบ้าสงคราม โดยเฉพาะคำโฆษณาของฝ่ายที่นิยมจีนนั้น ผมอยากจะชี้ว่า ไม่น่าจะเป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะตามประวัติศาสตร์การรบของเวียดนามนั้น เวียดนามรบกับคนที่แข็งแรงกว่าเสมอมา เช่น เคยรบกับฝรั่งเศส และที่ร้ายแรงถึงจุดแตกหักก็คือ การรบที่เดียนเบียนฟู ซึ่งเป็นป้อมที่แข็งที่สุด ขนาดเสนาธิการอังกฤษ เสนาธิการฝรั่งเศส เสนาธิการอเมริกา เข้าไปดูค่ายเดียนเบียนฟูแล้ว บอกว่าป้อมนี้ไม่มีทางที่จะทำลายได้ หลังจากฝรั่งเศสตั้งป้อมนี้แล้ว พวกฝ่ายเวียดมินห์ก็มาดู มาถ่ายรูป มาเขียนแผนที่ต่างๆ แล้วก็เอารถจักรยานขนชิ้นส่วนปืนใหญ่จากประเทศจีนไปไว้บนยอดเขารอบๆ เดียนเบียนฟู ทำเช่นนี้อยู่ ๘ เดือน จนกระทั่งปืนใหญ่ของฝ่ายเวียดนามมีจำนวนมากกว่า ขนาดของปืนใหญ่ก็ใหญ่กว่า แล้วก็ถล่มเดียนเบียนฟูจนประสบความสำเร็จ หรือเมื่อตอนที่อเมริกาเข้าไปช่วยเวียดนามใต้ และใช้อาวุธที่เหนือกว่าทำการโจมตีเวียดมินห์ ฝ่ายเวียดมินห์ก็มีการเตรียมการอยู่หลายเดือน แต่ก็ไม่ทำสงครามขั้นแตกหักกับอเมริกา เพราะกำลังของฝ่ายอเมริกาเป็นกำลังที่ได้เปรียบ ก็ทำสงครามยืดเยื้ออยู่อย่างนั้น จนอเมริกาถอนตัวออกจากเวียดนามใต้ แล้วฝ่ายเวียดกงโดยการหนุนช่วยของเวียดนามเหนือ ได้ประมาณการทางยุทธศาสตร์แล้วว่าเขาสามารถเอาชนะได้ เขาจึงทำสงครามขั้นแตกหัก โดยใช้เวลาเพียง ๕๕ วัน ก็สามารถยึดเวียดนามใต้ได้สำเร็จ หรือมาดูตอนเวียดนามบุกกัมพูชา ก็เช่นเดียวกัน ฝ่ายพอลพตได้ปราบคนที่มีเชื้อสายเวียดนาม ปราบคนเขมรที่มีแนวความคิดต่างกับตน หรือสงสัยว่าเป็นคนที่มีแนวความคิดไปในแนวเวียดนาม เป็นจำนวนมากก็ตาม เวียดนามก็ยังไม่ทำอะไรอย่างรุนแรง จนประมาณการทางยุทธศาสตร์ได้โดยเด็ดขาดแล้วว่า สามารถเอาชนะในเวลาอันรวดเร็วได้ เขาก็เริ่มบุกในวันคริสต์มาส เพียง ๑๔ วัน ก็สามารถยึดพนมเปญได้สำเร็จ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า การทำศึกของเวียดนามนั้น ไม่ใช่เป็นการทำศึกของคนบ้าเลือด หรือบ้าสงคราม แต่เป็นการทำศึกของคนที่เดินตามแผนทางยุทธศาสตร์ เป็นขั้นเป็นตอน เพราะฉะนั้น ข้อกล่าวหาว่า พวกเวียดนามเป็นพวกบ้าเลือดหรือสงคราม จึงขัดกับเหตุผล และความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ของเวียดนามที่เคยกระทำมา

นักศึกษาบางคนอาจจะสงสัย แล้วทำไมเวียดนามจึงได้ละเมิดอธิปไตยไทย บุกเข้ามาถึงหมู่บ้านโนนหมากมุ่น ลึกเข้ามาในดินแดนไทยประมาณ ๒ กิโลเมตร เมื่อวันที่ ๒๓ – ๒๔ มิถุนายนศกนี้ จะถือว่าเวียดนามเป็นพวกบ้าเลือดหรือไม่ หรืออาจจะบุกเข้ามาในกรุงเทพฯ แล้วยึดประเทศไทยไป

ผมคิดว่าไม่น่าที่จะเป็นอย่างนั้น ทั้งนี้เพราะว่า การใช้ทหารระหว่าง ๑๐๐ ถึง ๓๐๐ คน บุกเข้ามา และผลปรากฏว่าฝ่ายเวียดนามเสียชีวิตไปกว่า ๗๐ คน โดยที่ฝ่ายไทยเสียชีวิตไป ๒๐ คนเศษ ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายเวียดนามก็รู้ล่วงหน้าว่าจะต้องตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ทั้งนี้เพราะการละเมิดชายแดนไทยนั้น เวียดนามไม่ได้ทำครั้งนี้เป็นครั้งแรก ทำมาหลายครั้งแล้ว และทุกครั้งที่มีการละเมิดชายแดนไทยเข้ามานั้น ส่วนใหญ่แล้วเราตอบโต้ด้วยปืนใหญ่ ปืน ค. อย่างหนัก และอีกประการหนึ่งเวียดนามไม่เคยรบโดยใช้กองทัพอากาศ แต่ทุกครั้งที่ละเมิดชายแดนไทย เราก็ส่งกองทัพอากาศไปถล่ม บางแห่งถล่มลึกเข้าไปตั้ง ๑๐ กิโลเมตร จากชายแดนกัมพูชา แล้วเขาเสียหายอย่างหนัก และไม่มีทางต่อสู้ด้วย เพราะฉะนั้น การละเมิดชายแดนไทยในขอบเขตจำกัดนั้น ฝ่ายเวียดนามจะต้องเสียเปรียบอย่างมโหฬาร แต่เขาก็ไม่ได้ตอบโต้เราเลย ทั้ง ๆ ที่เขามีกำลังทหารอยู่หลายกองพล มีรถถังเป็นจำนวนมาก แสดงว่าเขาไม่ได้มีแผนที่จะมาทำสงครามใหญ่กับเรา เพราะฉะนั้น ผมจึงเห็นว่า กรณีเกิดการละเมิดอธิปไตยของไทยเข้ามาในหมู่บ้านโนนหมากมุ่นนั้น ไม่น่าที่จะเป็นแผนของเวียดนามจะบุกประเทศไทย แต่เป็นสถานการณ์ที่เราจะต้องยอมรับข้อเท็จจริงบางอย่างว่า ในบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชานั้น มีกลุ่มพอลพตและกลุ่มเขมรเสรีอยู่ และสองกลุ่มนี้อาจจะเข้าไปตีเขา เวลาเขาโต้ตอบมา ก็เข้ามาหลบในฝ่ายไทย วิ่งเข้าวิ่งออกอยู่อย่างนี้ ประกอบกับฝ่ายทหารไทยมีปืนใหญ่ มีรถถัง ฝ่ายเวียดนาม ก็มีรถถัง ปืนใหญ่ ประจัญหน้ากันอยู่แล้วทุกฝ่ายก็โฆษณาบิดเบือนกันอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในภาวะที่สับสนและมีคนเป็นจำนวนมากอยู่อย่างนั้น การที่มันจะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปตามแผนอะไรเลย ก็อาจจะเป็นไปได้

แต่เรื่องที่สำคัญก็คือ ในระยะ ๖ เดือนมานี้ ฝ่ายเวียดนามและโซเวียตได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างหนัก ที่จะทำให้โลกเสรีมองเห็นว่า เวียดนามนั้นไม่ต้องการที่จะ

ขยายอำนาจออกจากอินโดจีน เวียดนามเป็นฝ่ายใฝ่สันติภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้ชาวโลกรับรองรัฐบาลเฮง สัมริน และเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา เพื่อที่เขาจะได้ปราบเขมรฝ่ายพอลพตกับเขมรเสรีได้สะดวก แต่พอเกิดเหตุการณ์ที่บ้านโนนหมากมุ่น ก่อนประชุมอาเซี่ยนเพียง ๒ วัน ทำให้นโยบายทางการทูตของเวียดนามที่เขาพยายามสร้างมาตลอด ๖ เดือนนั้น ต้องล้มเหลวโดยสิ้นเชิง และอีกประการหนึ่งกลุ่มประเทศอาเซี่ยนที่แยกออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มมาเลเซีย – อินโดนีเซีย กับกลุ่มสิงคโปร์ – ฟิลิปปินส์ สำหรับกลุ่มมาเลเซีย – อินโดนีเซียนั้น เริ่มอ่อนตัวในการที่จะนำไปสู่การเจรจา เพื่อรับรองเฮง สัมรินอยู่แล้ว เมื่อเกิดเรื่องนี้ขึ้น ทำให้มาเลเซีย – อินโดนีเซียเปลี่ยนใจมาเข้าทางด้านฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประนามเวียดนามอย่างหนัก

ถ้าวิเคราะห์ว่าใครได้ประโยชน์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อวันที่ ๒๓ – ๒๔ มิถุนายนนั้น เราจะเห็นได้ว่า ทั้งเวียดนามและไทยไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย สิ่งที่ประเทศไทยได้ก็คือ ตอนแรกเราส่งคนเขมรอพยพกลับไป ๕๐๐ กว่าคน เราได้เพิ่มมาอีกสองหมื่นห้าพันคน เป็นอย่างน้อย และสิ่งที่เราได้อีกประการหนึ่งก็คือ การสูญเสียชีวิต เครื่องบินและอาวุธยุทโธปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาวุธนั้นมีราคาแพงมาก ส่วนผู้ที่ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงคือจีนกับ พคท. ทั้งนี้เพราะ ถ้าสงครามชายแดนไทย – กัมพูชายืดเยื้อต่อไปแล้ว "ยุทธศาสตร์สงครามประชาชาติ" ก็มีโอกาสจะประสบความสำเร็จ ประเทศไทยก็จะเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน ผู้ที่จะได้รับประโยชน์อีกกลุ่มหนึ่งก็คือ เขมรฝ่ายพอลพตและเขมรเสรี เพราะทั้งสองกลุ่มนี้จะไม่มีทางเข้าไป มีอำนาจรัฐในกัมพูชาได้ โดยเด็ดขาด ถ้าประเทศไทยไม่รบกับเวียดนามในกัมพูชา

นโยบายของไทย

จากเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ผมจึงอยากให้พวกเรามองปัญหากันอย่างรอบด้านว่า ถ้าประเทศไทยรบกับเวียดนามแล้ว ใครจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะฉะนั้น นโยบายของไทยก็คือว่า เรามีทางเลือกใหญ่ ๆ อยู่ ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่ ๑ ดำเนินนโยบายที่เป็นศัตรูกับเวียดนาม – เฮง สัมริน ต่อไป คือดำเนินนโยบายความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา ซึ่งสิ่งที่เราจะได้รับก็คือ

ประการแรก ประชาชนชาวเขมรจะมีความอดอยากยากจนและหนีเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น เมื่อชาวเขมรอพยพเข้ามากขึ้น คนญวนก็จะเข้ามาแทนคนเขมร ซึ่งก็จะทำให้ประเทศไทยมีแผ่นดินติดกับแผ่นดินเวียดนาม

ประการที่สอง ก็คือ ถ้าเกิดมี การยั่วยุกัน จนกระทั่ง ไทยรบกับ เวียดนาม ขึ้นมา ประเทศไทยเราก็จะเข้าแผนยุทธศาสตร์ "สงครามประชาชาติ" แล้ว ประเทศไทยก็จะต้องเป็นคอมมิวนิสต์สายจีนไปในที่สุด

ประการที่สาม ถ้าเราดำเนินนโยบายดำรงความตึงเครียดนี้ไว้ เราก็จะต้องเสริมกำลังทหารชายแดนมากขึ้น เสริมกำลังอาวุธมากขึ้น ซึ่งก็จะทำให้เศรษฐกิจพังเร็ว ๆ ยิ่งขึ้น การลงทุนและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเสียหาย เมื่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศพัง เราก็จะเป็นคอมมิวนิสต์โดยไม่ต้องไปรบกับใคร และถ้าไทยไปเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน เขาก็จะเอาไทยไปทำสงครามกับเวียดนามแทน

ประการที่สี่ ถึงแม้ว่าสงครามจะไม่เกิด แต่ความตึงเครียดนี้อาจจะนำไปสู่ความอดอยากยากจนของชาวเขมร ประกอบกับฝ่ายเวียดนามเองก็ต้องการกำจัดศึกในเขมรโดยเร็ว ซึ่งเขาก็จะต้องปราบอย่างหนัก เมื่อเขาปราบอย่างหนัก ก็จะทำให้ชาวเขมรที่อยู่ติด ๆ กับชายแดนไทยก็ทะลักเข้ามาในประเทศไทย ไม่ช้าเราก็จะมีลักษณะเหมือนขบวนการปลดปล่อยปาเลสไตน์อยู่ในประเทศไทย และพวกเขมรเหล่านี้ก็มีคอมมิวนิสต์เป็นแกนนำอยู่ เขาก็จะใช้แผ่นดินไทยเป็นฐานไปรุกรานฝ่ายเวียดนาม เมื่อไปรุกรานเวียดนาม เวียดนามก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็อาจจะจัดการแบบที่อิสราเอลจัดการกับขบวนการปาเลสไตน์ในเลบานอน คือยิงเข้ามาในประเทศไทย

ประการที่ห้า ชาวเขมรที่มาอยู่ชายแดนด้านตะวันออกของไทย เมื่อเอาชนะเวียดนามในกัมพูชาไม่ได้ ก็อาจจะต้องหนุนให้ พคท. ชนะในประเทศไทย เพื่อจะให้ประเทศไทยหนุนตัวเองกลับไปมีอำนาจในเขมรอีก

เพราะฉะนั้น เราจะเห็นได้ว่า **การเดินนโยบายความตึงเครียดนั้น** ก็คือเดิน**นโยบายที่สร้างปัญหาให้ตัวเราเองอย่างไม่มีที่จบสิ้น**

แนวทางที่ ๒ ก็คือ **นโยบายผ่อนคลายความตึงเครียด** นโยบายนี้หมายความว่าในระยะแรกจะต้องเดินนโยบายทางการทูต ซึ่งอาจจะเดินทางลับ ในการทำความเข้าใจกับเวียดนาม ว่าเราไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นศัตรูกับเวียตนาม เราจะไม่ให้แผ่นดินไทยเป็นเครื่องมือกับใครในการที่จะไปรบกับเวียตนาม แต่ในเวลาเดียวกัน ฝ่ายเวียตนามเองก็จะต้องป้องกันไม่ให้คนของเขาเข้ามาละเมิดอธิปไตยของไทย เมื่อมีการเจรจากันแล้ว เราก็มีโอกาสที่จะทำข้อตกลงว่าจะทำอย่างไรเกี่ยวกับคนอพยพแสนกว่าคน เพราะฉะนั้นถ้าเราจะให้คนอพยพน้อยลง และต้องการที่จะให้อันตรายจากการปะทะกันโดยบังเอิญระหว่างไทยกับเวียตนามลดลง เราจะต้องไม่เอาทหารไปเผชิญหน้าบริเวณชายแดน หรือต้องซื้อเครื่องบิน รถถังไปเพิ่ม

เพราะฉะนั้น นโยบายของเราก็มีทางเลือกอยู่ทางเดียว คือ ต้องผ่อนคลายความตึงเครียด แล้วพยายามเอาทรัพยากรที่เราจะสูญเสียเหล่านั้นมาพัฒนาประเทศ ทำประเทศไทยของเราให้มั่นคง ถ้าประเทศไทยจะก้าวหน้าไปไกลและไปดี คือ เราจะต้องไม่ทำตัวให้เป็นเครื่องมือของต่างชาติ เราจะต้องไม่ทำตัวไปรบแทนจีน เราจะต้องไม่ทำตัวไปเป็นแนวร่วมกับโซเวียต – เวียดนาม แต่เราจะต้องทำตัวในแง่ที่ว่า ทำอย่างไรประเทศไทยเราจะไม่รับภาระมากทางด้านผู้อพยพ ไม่รับภาระมากในการใช้ทรัพยากรที่จำกัดเอาไปผลิตอาวุธให้ทหารไปเผชิญหน้ากับอีกฝ่ายหนึ่งตามบริเวณชายแดนไทยโดยไม่มีความจำเป็น

อีกประการหนึ่ง ผมไม่ต้องการเห็นคนไทยถูกปลุกระดม จนกระทั่งเราไม่สามารถที่จะมองปัญหาด้วยเหตุด้วยผล ซึ่งจะทำให้เราอาจจะมองข้ามศัตรูที่แท้จริงของเราไป แล้วไปเห็นศัตรูอันดับสองกลายเป็นอันดับหนึ่ง ผมไม่ต้องการเห็นประเทศไทยเป็นอย่างนั้น ในความเห็นของผมนั้น เวียดนามไม่มีขีดความสามารถที่จะยึดประเทศไทยได้ ทั้งนี้เพราะ ในแง่ทรัพยากรเขาแย่กว่าเรามาก และกำลังทหารของเวียดนามก็มีไม่พอที่จะรบกับเรา คือ มีประมาณหกแสนคน แต่หกแสนคนของทหารเวียดนามนั้น แสนห้าหมื่นถึงแสนแปดหมื่นคน ต้องพยายามที่จะทำให้กัมพูชาอยู่ในมือให้ได้ ซึ่งทุกวันนี้ก็ยังทำไม่ได้ อีกประมาณห้าหมื่นคน รักษาความสงบ

ในลาว ซึ่งก็ยังไม่มีความสงบ เพราะมีกองโจรของแม้วที่ฝ่ายจีนสนับสนุนให้ก่อความวุ่นวายอยู่ในประเทศลาว และอีกประมาณแสนเศษ ก็ต้องคอยดูแลกลุ่มชาวเขาและประชาชนเวียตนามใต้ที่ยังไม่ยอมรับการนำของเวียดนามเหนือ เพราะฉะนั้น เราจะเห็นได้ว่า ทหารเวียดนามที่อยู่ในเวียดนามเหนือนั้น มีประมาณสองแสนเศษ ซึ่งต้องคอยระวังการบุกจากจีนจนไปไหนไม่ได้อยู่แล้ว จากข้อเท็จจริงเหล่านี้ เมื่อพิจารณากันตามหลักของยุทธศาสตร์การทหารแล้ว ถ้าเวียดนามจะบุกประเทศไทยให้ถึงขั้นแตกหักให้ได้นั้น เวียดนามจะต้องมีกำลังทหารอีกอย่างน้อยที่สุด ๓ เท่าของกองทัพประเทศไทย ที่จะนำเข้ามาบุกไทยจึงจะสามารถกระทำการได้สำเร็จ แล้วเวียดนาม จะเอากำลังทหาร สี่แสนห้าหมื่นคน นี้มาจาก ไหน ในเวลาเดียวกัน เศรษฐกิจของเวียดนามก็ทรุดหนักมาก ถ้าเข้ามาแล้ว แน่นอน กองทัพของชาติเราจะต้องทำลายยุ้งฉางข้าวปั๊มน้ำมันหมดแล้วทหารเวียดนามเหล่านี้จะกินอะไร จะเอาน้ำมันที่ไหนมาขับเคลื่อนรถถัง แล้วแน่นอน ถ้าเวียดนามบุกเข้ามา จีนก็จะทะลวงเข้ามา แล้วเวียดนามก็จะสิ้นชาติ เพราะฉะนั้นสิ่งที่พวกเราต้องคิดกันให้รอบคอบก็คือ เวียดนามเขามีประสบการณ์ในการรบกับฝรั่งเศส รบกับอเมริกา และจีน มา เขาจึงรู้ปัญหายุทธศาสตร์นี้เป็นอย่างดี และสิ่งที่เวียดนามกลัวที่สุด คือจีน เพราะเขาเคยเป็นขี้ข้าจีนมาพันกว่าปี เพราะฉะนั้น เขาจึงไม่ต้องการให้เหตุการณ์อย่างนั้นเกิดซ้ำขึ้นมาอีก

สิ่งที่ผมอยากจะย้ำให้นักศึกษาเอาไปคิดก็คือ เรื่องการเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบัน ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ เขาจะไม่รบกันเอง เพราะแต่ละฝ่ายต่างก็รู้ว่า ถ้ารบกันรุนแรง เขาก็จะตายด้วยกันทั้งคู่ เพราะต่างคนต่างก็มีปรมาณูทำลายกัน เพราะฉะนั้น ประเทศมหาอำนาจเขาจะรบกันโดยใช้ "สงครามตัวแทน" เช่น การรบกันในอาฟกานิสถาน ฝ่ายจีนฝ่ายอเมริกาก็เอาอาวุธ เอาเงินไปให้ฝ่ายที่จะไปปลดปล่อย ในเวลาเดียวกัน ฝ่ายโซเวียตก็ให้อาฟกานิสถานอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วมาฆ่ากันเอง เมื่อชาวอาฟกานิสถานฆ่ากันเอง ผู้แพ้ก็คือชาวอาฟกานิสถานนั่นเอง แต่ผู้ชนะก็คือประเทศมหาอำนาจที่อยู่ใกล้ชิดที่สุด หมดเปลืองน้อยที่สุด เพราะฉะนั้น ในสภาวะของสงครามสมัยใหม่นี้ จะไม่มีขาว ไม่มีดำ ไม่มีพระเอก ไม่มีผู้ร้ายอย่างที่คนสมัยก่อนทำกัน ทุก ๆ ฝ่ายต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนเองด้วยกันทั้งสิ้น

และอีกสิ่งหนึ่งที่อยากจะฝากไว้ก็คือ **ประเทศไทยจะอยู่รอดปลอดภัยได้ ผู้มีอำนาจและผู้มีพลัง จะต้องยึดผลประโยชน์ของบ้านเมืองเป็นเป้าหมายหลัก** ถ้าผู้นำของประเทศเล่นไพ่จีน เล่นไพ่โซเวียต – เวียดนาม เล่นไพ่อเมริกา ผมว่าบ้านเมืองไปรอดยาก แต่ถ้าคนไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พวกท่านซึ่งเป็นคนหนุ่มสาว เป็นคนบริสุทธิ์ ยังไม่มีผลประโยชน์และอำนาจ " เล่นไพ่ประเทศไทย " ประเทศไทยก็จะไปรอดปลอดภัย

นี่แหละครับ คือความหวังของประเทศ

ปฏิกิริยาผู้ฟัง

ถาม เมื่อโซเวียตทราบยุทธศาสตร์ของจีนแล้ว ทำไมเวียดนามจึงบุกเข้ามาในเขตไทย ซึ่งเป็นการทำให้ภาพพจน์ของเวียดนามเลวลง อาจารย์ช่วยวิเคราะห์เหตุการณ์นี้ให้แจ่มชัดด้วย

ตอบ คำตอบก็มีว่า ก่อนหน้าเหตุการณ์โนนหมากมุ่นนั้น ๑ วัน มีการส่งคนเขมรอพยพกลับไปชายแดนคนเขมรอพยพที่ส่งไปนั้น เขากลับด้วยความสมัครใจไม่ใช่บังคับ อยากจะถามว่า มันเป็นการถูกต้องตามธรรมชาติมนุษย์หรือไม่ ที่ว่าคนอดอยาก ถูกฆ่า ถูกทำร้ายมาอย่างสาหัสสากรรจ์ แล้วหนีมาประเทศไทย มามีชีวิตที่ปลอดภัย และอยู่ ๆ ถามว่าใครอยากจะกลับเขมรบ้าง ก็ยกมือจะกลับด้วย โดยไม่รู้ว่าจะถูกส่งไปไหน โดยไม่มีหลักประกันเลยว่าจะกลับไปอยู่กินอย่างไร ปลอดภัยแค่ไหน เหล่านี้เป็นเรื่องปกติธรรมดาหรือไม่ ข่าวที่ได้มาก็คือ เขมรที่กลับไปนี้ ไปเชื่อมโยงกับเขมรเสรี และเขมรพอลพตที่ชายแดน ซึ่งฝ่ายพอลพต ฝ่ายเขมรเสรี ฝ่ายจีน พคท. รู้ว่าอีก ๒ วัน จะมีการประชุมอาเซียนและวิธีการที่จะทำให้อาเซียนประณามเวียดนามก็คือ ต้องเกิดเหตุการณ์ล่วงหน้าก่อนที่จะมีการประชุม เพราะฉะนั้นก็คิดไปได้หลายอย่าง จริงอยู่ เวียดนามได้ละเมิดอธิปไตยของไทย และไทยก็ได้ต่อสู้อย่างสาสมและถูกต้อง แต่อันหนึ่งที่เราไม่รู้ก็คือ คนเขมรที่เราส่งกลับไปนั้นไปรวมกับฝ่ายพอลพต เขมรเสรี แล้วไปตีฝ่ายเวียดนามหรือเปล่า ไปทำร้ายฝ่ายโน้นหรือเปล่า อันนี้เราต้องคิดกันให้ดีๆ

อีกอย่างหนึ่ง บ้านโนนหมากมุ่นที่ชายแดนนั้น ชายแดนแถบนั้นมีเขมรเสรีอยู่มากมาย นี่คือปัญหา ตราบใดที่ทั้งฝ่ายไทยเราและฝ่ายเวียดนามมีรถถัง ปืนใหญ่ ทหารเผชิญหน้ากันอยู่ แล้วมีบุคคลที่ต้องการจะก่อปัญหาอยู่ตรงกลาง ในภาวะอย่างนั้น อะไร ๆ มันก็อาจเกิดขึ้นได้ ผมคิดว่า ถึงวันนี้ผู้บังคับหน่วยของฝ่ายเวียนามที่ปล่อยให้ทหารของเขาละเมิดเข้ามาในแดนไทย ตอนนี้อาจจะอยู่ในคุก หรือถูกยิงเป้าไปแล้วก็ยังไม่แน่ นี่คือสิ่งที่เกิดขึ้นกับฝ่ายเวียดนามเอง เวียดนามสูญเสียอย่างมากมาย งานที่ทางรัฐบาลระดับสูงของเขาพยายามปูทางไว้นั้น ถูกทำลายโดยสิ้นเชิง อย่างไรก็ตาม ทหารของไทยเราก็ทำหน้าที่ถูกต้องแล้ว ที่เราจะต้องจัดการกับทุกฝ่ายที่ละเมิดอธิปไตยของไทย แต่ที่สำคัญคือ แล้วเราจะต้องระวังว่าอย่าทำให้เหตุการณ์เหล่านี้กลายเป็นเรื่องที่ยืดเยื้อใหญ่โต จนกระทั่งเราต้องสูญสิ้นเอกราชและอธิปไตยความเป็นไทย เราต้องระวัง แต่ไม่ได้หมายความว่า ถ้าพรุ่งนี้เวียดนามจะบุกเข้ามาอีก แล้วเราเฉย ๆ ไม่พูดกับเขา เราต้องตอบโต้ไปอีกแต่เมื่อเขาหยุดเราต้องหยุดด้วย อย่าไปรบแทนจีน อย่าไปรบแทน พคท.

ถาม **การที่กองทัพไทยฝึกอบรม ทสป. ฯลฯ จุดประสงค์ใหญ่ เพื่ออะไร**

ตอบ เท่าที่เข้าใจ เป็นนโยบายของฝ่ายกองทัพ ที่คิดว่าการฝึกนี้จะให้คนไทยที่ผ่านการฝึกไม่เป็นคอมมิวนิสต์ จะทำให้ชาวบ้านแก้ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหาความไม่ปลอดภัยบริเวณหมู่บ้านด้วยตัวเองได้ เช่น ปราบโจรไม่ให้มาปล้นได้ นอกจากนั้น ก็สามารถที่จะร่วมมือกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ในการที่จะป้องกันหมู่บ้านจากการโจมตีของฝ่าย พคท. ได้ ผมเข้าใจอย่างนั้น แต่จริง ๆ จะมีอะไรอีกผมไม่ทราบผมไม่ใช่เจ้าของโครงการนะครับ

ถาม **การที่มหาอำนาจทั้งหลายพุ่งความสนใจมาที่ประเทศไทยขณะนี้ ประเทศไทยมีนโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร**

ตอบ อันนี้นโยบายจะมีหรือเปล่าผมยังไม่ทราบ เพราะผู้ใหญ่ของเราเดี๋ยวนี้ก็ต่างพูด แต่ท่านที่เป็นนายก ฯ พูดน้อยที่สุด เพราะกลัวจะกระทบคนอื่น ลงเอยลูกน้องพูดแทนหมด แสดงว่าเราขาดนโยบายซึ่งเป็นสิ่งที่น่าวิตกอย่างยิ่ง เพราะการไม่มีนโยบายนั้นหมายถึงว่า เป็นการเปิดโอกาสให้คนอื่นผลักดันนโยบาย หรือบีบเราให้ไปตกลงในหลุมพราง โดยที่เราเองไม่ได้เจตนา

ถาม บ้านโนนหมากมุ่นเป็นของไทยจริงหรือ ใช้แทนแผนที่ภูมิศาสตร์เมื่อ ค.ศ. เท่าไร

ตอบ ถ้าผมบอกไม่ใช่ของประเทศไทย ผมก็คงเป็นคนญวนนะครับ เป็นของประเทศไทยแน่ จะใช้แผนที่แผ่นไหน ฉบับไหนผมไม่สนใจ ถ้าใครมายึดก็ต้องรบกัน

ถาม ปัญหาที่เกิดขึ้นในเวียดนาม ลาว เขมร เริ่มต้นจากประชาธิปไตยจนถึงเป็นคอมมิวนิสต์ สาเหตุ คือ (๑) ความสามัคคีในชาติ (๒) ฉ้อราษฎร์บังหลวง (๓) ระบบเสรีจนเกินไป มือใครยาวสาวได้สาวเอาและอื่น ๆ มีแนวทางจะทำอย่างไรจึงจะทำให้เป็นประชาธิปไตยที่มีความเจริญ หรือว่าจะต้องเป็นคอมมิวนิสต์สายใดสายหนึ่ง

ตอบ ทั้งสามประเทศดังกล่าว ไม่เคยเริ่มต้นด้วยการเป็นประชาธิปไตย แต่เขาเริ่มต้นด้วยการเป็นขี้ข้าต่างชาติ เมื่อต่างชาติปล่อยมือก็เป็นเผด็จการ ประกอบกับ มีองค์กรแนวร่วมต่าง ๆ ที่มีฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นแกนนำ แต่ในการรบกัน จะต้องอาศัยความเด็ดขาดและองค์กรที่มีวินัยที่สุด และองค์กรที่เหมาะในการสู้รบที่สุดก็คือ องค์กรของคอมมิวนิสต์ เพราะฉะนั้นขบวนการเวียดมินห์นั้น ก็คือองค์กรที่มี Vietnam Worker Party หรือพรรคแรงงานเวียดนามที่เป็นคอมมิวนิสต์ เป็นแกนกลาง เมื่อองค์กรที่เหมาะสมในการต่อสู้เป็นคอมมิวนิสต์คอมมิวนิสต์ก็ชนะไป และที่สำคัญก็คือ **กำลังประชาธิปไตยไม่เคยมีโอกาสที่จะเป็นตัวแทนในการรวมกำลังประชาชนในการแก้ปัญหา** เมื่อประชาธิปไตยไม่มีโอกาส ก็จะเหลือเผด็จการขวาจัดกับซ้ายคอมมิวนิสต์ แต่ซ้ายคอมมิวนิสต์เป็นพวกที่มีอุดมการจัดตั้งโดยยึดประชาชนเป็นเป้าหมายผิดกับขวาจัดที่ทำเพื่อตัวเอง เพราะฉะนั้น ก็สู้กันไม่ได้อยู่แล้ว อันนี้ไม่ต้องสงสัย

ถาม อยากจะทราบท่าทีของอเมริกาในปัญหาอินโดจีน

ตอบ ท่าทีของอเมริกาเกี่ยวกับปัญหาอินโดจีนก็คือ อเมริกามีทางเลือกอยู่ ๒ ทาง **ทางหนึ่ง** คือ ต้องการให้อินโดจีนออกจากอ้อมอกของโซเวียต โดยลดความตึงเครียดบริเวณนี้ลง **อีกทางหนึ่งคือ** ต้องทำแนวร่วมกับจีน ขณะนี้อเมริกาต้องการความร่วมมือจากจีน เพื่อขัดขวางอิทธิพลของโซเวียตในตะวันออกกลาง ที่อเมริกาต้องพึ่งจีน ก็เพราะว่าอเมริกาทำอะไรไม่ได้

มากในกรณีอาฟกานิสถาน อเมริกามีกำลังทหารจริง ๆ ไม่ถึง ๒ ล้านคน แล้วกำลังทหารอเมริกันเกินกว่าครึ่งก็เป็นกำลังทัพเรือ ทัพอากาศ กำลังกองทัพบกของอเมริกามีประมาณ ๗ แสน ถึง ๙ แสนคน ซึ่งกำลังทหาร ๗ แสน ถึง ๘ แสนของอเมริกานั้น ประมาณ ๓ แสน ไปอยู่ในยุโรป ประมาณ ๔ – ๕ หมื่นคนอยู่ในเกาหลีใต้ และอีก ๓ – ๔ หมื่นอยู่ในฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ ในอเมริกาเองก็มีปัญหาด้านความปลอดภัยของตัวเอง ที่จะต้องมีกำลังทหารคอยประจำดูแลอยู่ เพราะฉะนั้นอเมริกามีกำลังทหารที่จะส่งไปช่วยรบที่อื่น ๆ ได้เพียง ๒ แสนคนเท่านั้น ซึ่งจะไม่สามารถทำอะไรได้ ขณะที่ฝ่ายโซเวียตมีทหารเกือบ ๔ ล้านคน ที่อาจจะทะลวงออกไปสู่ยุโรปตะวันตกก็ได้ อาจจะทะลวงเข้าตะวันออกกลางก็ได้ ซึ่งกำลังของอเมริกาไม่สามารถจะขัดขวางโซเวียตได้เลย นอกจากอเมริกาจะต้องทำสงครามปรมาณู และในทันทีสงครามปรมาณูระเบิด คนอเมริกันจะตายประมาณ ๙๐ ล้านคน จาก ๒๒๐ ล้านคน คนโซเวียตจะตายประมาณ ๒๐ ล้านคน จาก ๒๐๐ กว่าล้านคน ทั้งนี้เพราะอเมริกานั้นเป็นเมืองที่เล็กกว่าและประชาชนมีชุมชนหนาแน่นกว่า ส่วนโซเวียตนั้นมีแผ่นดินกว้างใหญ่ไพศาล เป็นป่าเขามากและอากาศของโซเวียตก็ทำให้อาวุธปรมาณูมีประสิทธิภาพต่ำกว่าอากาศในอเมริกา อันนี้จึงเป็นหลักประกันว่าอเมริกาจะไม่ก่อสงครามปรมาณูแน่นอน เพราะฉะนั้น ทางสุดท้ายที่อเมริกาจะทำได้ในการขัดขวางการแผ่อิทธิพลของโซเวียตก็คือ การจับมือกับจีน และปัจจัยอีกอันหนึ่งคือฤดูกาลการเลือกตั้งประธานาธิบดีอเมริกาใกล้เข้ามา อเมริกาจึงต้องเร่งขัดขวางไม่ให้โซเวียตทำอะไรรุนแรงในตอนนี้ได้ ซึ่งการที่จีนจะช่วยอเมริกาตรึงอิทธิพลของโซเวียตไว้นั้น จีนก็สามารถบีบอเมริกาให้หนุนนโยบายของจีนในกรณีอินโดจีนได้เช่นกัน

อันที่จริง ถ้าอเมริกาสามารถผ่อนคลายความตึงเครียดกับโซเวียตได้ สามารถแก้ปัญหาอาฟกานิสถานได้โดยไม่ต้องพึ่งกับจีนแดงแล้ว นโยบายอเมริกาในระยะยาว ต้องการให้อินโดจีนเป็นอิสระจากทั้งโซเวียตและเวียดนาม ต้องการให้อยู่ในลักษณะเดียวกับยูโกสลาเวียมากกว่า

ถาม ในความเห็นของอาจารย์ ประเทศไทยควรแก้ปัญหานี้อย่างไร

ตอบ ต้องผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นตัวของตัวเอง ไม่เชื่อจีน ไม่เชื่ออเมริกา และไม่เชื่อโซเวียต เอาผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นเป้าหมาย

ถาม ไทยมีโอกาสเป็นคอมมิวนิสต์มากน้อยเท่าไร สักกี่เปอร์เซ็นต์

ตอบ ตอบไม่ได้ว่ากี่เปอร์เซ็นต์ แต่ผมคิดว่าเราอย่าเดินนโยบายที่ผิด หรือมองศัตรูเพียงด้านเดียว เราจะต้องช่วยกันทำให้พลังคนหนุ่มสาว เป็นพลังที่สร้างประชาธิปไตยจริง ๆ ทำ

ประเทศไทยให้เป็นแบบเยอรมันตะวันตก หรือแบบสวิสเซอร์แลนด์ขึ้นมาในภูมิภาคนี้ของโลกให้ได้ ประเทศไทยก็จะไปรอดแน่ แต่ถ้าเราไม่สามารถแก้สังคมนี้ให้เป็นประชาธิปไตยให้เกิดความเป็นธรรม ให้ระบบราชการเป็นระบบที่รับใช้ประชาชนได้ในที่สุด ประเทศไทยก็จะเป็นคอมมิวนิสต์ จากเหตุผลนี้ ผมจึงคัดค้านอำนาจเผด็จการอย่างเด็ดเดี่ยวมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐบาลธานินทร์ เพราะว่าอำนาจเผด็จการนั้นขับไล่ประชาชนให้เป็นศัตรู และเมื่อประชาชนเป็นศัตรูมากขึ้นแล้ว ทางราชการปราบปรามเมื่อใด ประชาชนก็จะเข้าไปอยู่ในอ้อมอกของคอมมิวนิสต์

ถาม มีบางข่าวบอกว่า การโจมตีบ้านโนนหมากมุ่นเป็นแผนแยกสลายอาเซี่ยนระดับสูง อาจารย์เห็นว่าไงครับ

ตอบ ก่อนที่จะประชุมอาเซี่ยน ในวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๓ นั้น อาเซี่ยนแตกออกเป็น ๒ พวก อย่างไม่เป็นทางการ คือ ฝ่ายมาเลเซียกับอินโดนีเซียนั้น เห็นว่า ถ้าความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทยยังดำเนินต่อไปแล้ว จะมีอันตรายสูง ที่อาจจะเกิดสงครามขึ้นระหว่างเวียดนามกับไทย แล้วไทยจะกลายเป็นคอมมิวนิสต์ แล้วทั้งเอเชียอาคเนย์ก็จะเป็นคอมมิวนิสต์ไปด้วย มาเลเซียเองต้องกลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปด้วยแน่ เพราะอยู่ติดกับประเทศไทย ส่วนอินโดนีเซียเองก็มีบทเรียนที่พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย เคยทำรัฐประหารในอินโดนีเซีย ฆ่านายพลอินโดนีเซียไปหลายคน จนต้องมีการฆ่าผู้ที่สงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์กันไปมากมาย และยังมีปัญหาอยู่กระทั่งทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น มาเลเซียกับอินโดนีเซีย จึงมองเห็นว่าศัตรูสำคัญระยะยาวในภูมิภาคส่วนนี้ของโลกคือจีน ดังนั้น เพื่อสกัดกั้นไม่ให้จีนขยายอิทธิพลลงมาในเอเชียอาคเนย์ได้ ก็คือ ต้องลดความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา เพื่อไม่ให้เกิดความเพลี่ยงพล้ำที่จะทำให้ประเทศไทยต้องเป็นคอมมิวนิสต์ไปในที่สุด โดยเดินนโยบายรับรองเฮง สัมริน เพราะเมื่อรัฐบาล เฮง สัมริน เป็นรัฐบาลที่ถูกต้องของกัมพูชาแล้ว การหนุนช่วยเขมรเสรี หนุนช่วยพอลพต ไปก่อกวนฝ่ายที่ถูกต้องของฝ่ายไทยเรานั้น ก็จะทำไม่ได้ต่อไป ไม่ช้าสงครามในอินโดจีนก็จะสงบ เมื่อเวียดนามเป็นปึกแผ่น ก็จะสามารถขวางการขยายอิทธิพลของจีนลงมาได้ แล้วฝ่ายมาเลเซียกับอินโดนีเซียมองเห็นต่อไปว่า เวียดนามนั้นต่อสู้เพื่อเอกราชมาโดยตลอด คนตายหลายล้านคน แล้วพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามนั้น เป็นพรรคคอมมิวนิสต์ที่สู้ขึ้นด้วยตัวเอง ซึ่งแน่นอน เมื่อเวียดนามเข้มแข็งขึ้น คงจะไม่ต้องการเป็น ขี้ข้า โซเวียต อีกต่อไปแน่ เพราะฉะนั้น ถ้าเวียดนาม สามารถ รวมอินโดจีน ได้เมื่อไรแนวโน้ม คือ เวียดนามก็จะแยกตัวออกจากอิทธิพลของโซเวียต แล้วโซเวียตก็อยู่ไกลเกินไป

ที่จะเข้ามาในเอเชียอาคเนย์ด้วยตัวเองอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ถ้าเวียดนามเป็นยูโกสลาเวียขึ้นมาในอินโดจีนแล้ว ก็จะเป็นกำลังคานอิทธิพลของจีนไปในตัวด้วย

ส่วนสิงคโปร์กับฟิลิปปินส์นั้น เดินแนวทางโปรจีนเต็มตัว สำหรับสิงคโปร์นั้นประชากรของประเทศก็เป็นคนเชื้อสายจีน ผลประโยชน์ทางการค้าอยู่กับจีนเต็มตัว การที่เกิดเหตุการณ์วุ่นวายที่ชายแดนไทยตลอดเวลานี้ ทำให้การลงทุนของต่างชาติที่จะมาลงทุนในประเทศไทย ย้ายไปลงทุนในสิงคโปร์ นักท่องเที่ยวที่จะมาเที่ยวในประเทศไทย ก็หันไปเที่ยวสิงคโปร์ อันนี้เป็นผลประโยชน์ที่สิงคโปร์จะได้จากการที่ประเทศไทยจะมีเหตุการณ์วุ่นวายต่อไป ส่วนฟิลิปปินส์นั้น ก็มีปัญหาคอมมิวนิสต์สายจีนต่อต้านมาร์คอสอยู่ มาร์คอสเองก็รับใช้นโยบายของอเมริกาอยู่ ดังนั้น เมื่ออเมริกาจับมือกับจีน มาร์คอสก็ต้องเดินนโยบายที่เอียงไปทางจีน เพื่อเอาใจอเมริกา เอาใจจีน อีกอย่างหนึ่งก็เพื่อให้จีนช่วยปราบกลุ่มลัทธิมาร์กซแนวจีนที่ต่อต้านมาร์คอสในฟิลิปปินส์ลงบ้าง เพื่อให้ตัวเองอยู่ได้

จาก ๒ แนวความคิดนี้ เมื่อเวียดนามรุกล้ำชายแดนไทยเข้ามา กระแสต่อต้านเวียดนามจึงสูงขึ้น เพราะฉะนั้น การบุกเข้ามาของเวียดนามครั้งนี้ เวียดนามจึงมีแต่ทางเสีย ทำให้มาเลเซียกับอินโดนีเซีย ต้องเปลี่ยนท่าทีไปต่อต้านเวียดนาม – โซเวียตหนักขึ้น แล้วคอมมิวนิสต์สายจีนก็เป็นฝ่ายได้เปรียบจากเหตุการณ์นี้

ถาม ทำไมเวียดนามบุกกัมพูชา ?

ตอบ เพราะเวียดนามต้องการรวมกัมพูชา รวมอินโดจีนทั้งหมดเข้ามาด้วยกันอยู่แล้ว ในอดีตฝรั่งเศสเคยปกครองอินโดจีนเหมือนกับเป็นประเทศเดียวกัน เพราะว่า ๓ ประเทศนี้ คือ เวียดนาม ลาว กัมพูชา พึ่งพากันทางด้านเศรษฐกิจอยู่แล้ว คือ กำลังที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของอินโดจีนอยู่ที่ลำน้ำโขง เมื่อเวียดนามต้องการกำลังพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ก็ต้องรวมลาวเข้ามาไว้ ซึ่งรวมไปถึงประโยชน์ทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่เวียดนามจะได้จากลาวด้วย คือ สันเขาที่เชื่อมระหว่างลาวกับเวียดนาม เหมือนกับว่าหลังของเวียดนามมีแนวเกราะป้องกัน ซึ่งถ้าเวียดนามจะก่อสงครามกับประเทศไทย ไทยก็ต้องผ่านลาวเป็นด่านแรก ดังนั้นการรวมลาว เวียดนามจะได้ทั้งเกราะป้องกันตัว และได้ทั้งกำลังทรัพยากรพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แต่ในเวลาเดียวกัน อู่ข้าวอู่น้ำจริง ๆ ของอินโดจีนกลับอยู่ที่เขมร สำหรับลาว ลำพังของตัวเองนั้นอยู่ไม่ได้ เมื่อฝรั่งเศสปกครองอยู่ ลาวต้องซื้อข้าวจากเขมร ลาวต้องเอาสินค้าต่างประเทศผ่านเขมรเข้าไป

ในลาว เพราะฉะนั้น มันก็เป็นแผนของเวียดนามที่จะรวมกัมพูชาให้ได้ในขั้นแรก เวียดนามก็เดินนโยบายแทรกซึมบ่อนทำลายอยู่อย่างลับ ๆ ที่จะให้กัมพูชาเป็นคอมมิวนิสต์สายเวียดนาม ซึ่งก็ต้องใช้เวลา แต่ปรากฏว่าพอลพตขึ้นมามีอำนาจเสียก่อน พอลพตทำการปราบทุกคนที่สงสัยว่าเป็นฝ่ายสีหนุ เป็นฝ่ายแนวร่วมรักชาติ แม้แต่ในองค์การของคอมมิวนิสต์เอง จะฆ่าทุกคนที่สงสัยว่าอาจจะเป็นสายเวียดนาม จับพระสึกหมด พระองค์ที่แก่ก็ฆ่าทิ้ง โรงเรียน การสอนหนังสือ ให้เลิกหมด ไล่คนออกจากเมืองจนหมด ผู้คนก็แตกเข้าไปในเวียดนามอย่างมโหฬาร ซึ่งในกัมพูชาด้านตะวันออกนั้น มีคนเชื้อสายเวียดนามอยู่ประมาณ ๔ – ๖ แสนคน พอลพตก็เดินนโยบายผลักดันให้เวียดนามเหล่านี้ออกไปจนหมด โดยใช้วิธีรุนแรงต่าง ๆ ยิ่งกว่าความรุนแรงที่กระทำต่อคนเขมรเสียอีก เป็นผลให้ชาวเวียดนามแตกออกไปประมาณแสนห้าหมื่นคน ทั้งหมดนี้จึงเป็นเงื่อนไขอย่างดีที่เวียดนามจะรวมเอาคนเหล่านั้นสร้างเป็นองค์กรแนวร่วมปฏิวัติขึ้นมากระทำการอยู่ในกัมพูชา แล้วเวียดนามก็หนุนเข้ามาอีกที เพียง ๑๔ วันก็สามารถยึดกัมพูชาได้ ที่เวียดนามสามารถทำอย่างนี้ได้ ก็เพราะพอลพตเป็นผู้สร้างเงื่อนไขขึ้นมาเอง ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของเวียดนามอยู่แล้ว

ถาม **ท่าทีอเมริกาต่อประเทศไทยและอินโดจีน ?**

ตอบ ตามความจริงแล้ว อเมริกาไม่มีความจริงใจต่อไทยเรามากนัก ถ้าประเทศไทยยังมีอิสรภาพดีอยู่ อเมริกาก็ดีใจ แต่ถ้าประเทศไทยจำเป็นต้องเป็นคอมมิวนิสต์ไป อเมริกาก็ไม่เดือดร้อนถ้าไทยจะเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์บริเวณชายแดนไทยขึ้นมา อเมริกาก็ขนอาวุธมาให้ เพื่อแสดงให้พันธมิตรอื่น ๆ มีความมั่นใจว่าอเมริกาจะยังเป็นเพื่อนที่ดีต่อไป ซึ่งก็เป็นแต่เพียงภาพลวงตาเท่านั้น เพราะจริง ๆ แล้ว อเมริกาไม่มีเพื่อนอีกต่อไปแล้ว เดี๋ยวนี้ทั้งยุโรป ไม่มีใครเชื่ออเมริกา และไม่เชื่อว่าอเมริกาจะช่วยไทยหรือช่วยจีนด้วยความจริงใจ

ถาม ทำไมผู้นำญวนไปมอสโคว์ ? มีแผนจะบุกจีนจริงไหม ?

ตอบ การที่ผู้นำญวนไปมอสโคว์ครั้งนี้ คาดว่าคงจะไปวางแผนกันใหม่ เพราะหลังจากเกิดปัญหารุนแรงขึ้นที่บ้านโนนหมากมุ่นแล้ว กลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศอื่น ๆ ก็ประณามเวียดนามอย่างรุนแรง ขณะเดียวกัน ก็มีข่าวออกมาว่า เวียดนามไปละเมิดชายแดนจีน ซึ่งก็เป็นเรื่องน่าแปลกว่า เวียดนามมีปัญหาชายแดนกับไทยอยู่แล้ว และเวียดนามก็มีพลเมืองเพียง ๔๐ กว่าล้านคน จะไปบุกประเทศที่มีพลเมือง ๙๐๐ กว่าล้านคนได้อย่างไร ซึ่งในความคิดของเวียดนามแล้ว เห็นว่าจีนแดงคงจะเล่นละครอะไรสักอย่างหนึ่ง

และการไปปรากฏตัวที่มอสโคว์นั้น ก็คงไปปรึกษาหารือ หาความมั่นใจจากโซเวียตว่า ถ้าจีนบุกเวียดนาม โซเวียตจะช่วยอะไรได้บ้าง หรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็นกลการเมืองที่จะทำให้จีนลังเลใจ ถ้าจะทำสงครามสั่งสอนครั้งที่ ๒ เพราะไม่แน่ใจว่าเวียดนามกับโซเวียตจะมีการตกลงอะไรกันหรือเปล่า

คำถาม แผนที่ที่ใช้กำหนดพรมแดนของไทย – กัมพูชา เป็นแผนที่ที่ตราทับกันไว้หรือแผนที่ที่ฝรั่งเศสทำขึ้น ซึ่งไทยยอมรับทำสัญญากับกัมพูชาเมื่อปี ๑๙๑๙

ตอบ แผนที่หลักเราใช้แผนที่ฝรั่งเศส แต่นั่นแหละครับเราก็ไม่ยอมเชื่อเหมือนกัน จึงเกิดกรณีเขาพระวิหาร เพราะฉะนั้น แผนที่จริง ๆ นั้นมันอยู่ที่เงื่อนไขบางประเภทแต่ละอย่าง

คำถาม ถ้า พคท. ยึดอำนาจได้แล้ว เป็นไปได้ไหมที่ไทยไม่ต้องไปรบแทนจีนในเวียดนาม แต่ พคท. กลับพัฒนาประเทศไทย สร้างโอกาสให้คนไทยเสมอภาคมากขึ้น แต่ก็มีไมตรีจิตกับจีน ช่วยเหลือจีนตามเหตุผลสมควร คำถามก็คือว่า มันเป็นได้ไหมที่ไทยไม่ต้องรบแทนจีนในเวียดนาม

ตอบ เป็นไปไม่ได้ เพราะจีนได้บทเรียนจากการทำสงครามสั่งสอนครั้งแรกว่า ตราบใดที่เป็นการรบด้านเดียว เวียดนามสามารถถอยลงมาทางใต้ได้ คือไม่เอากำลังรบหลักเข้าชน แต่จะทำสงครามยืดเยื้อ เพื่อให้จีนพังไปเอง แต่ถ้าสามารถ เปิดศึกขนาบจากด้านไทย ด้วยแล้ว เวียดนามจะไม่มีทางออก จะถูกปิดล้อมตาย เพราะฉะนั้น จึงมีความจำเป็นทางด้านยุทธศาสตร์ที่ว่าไทยจะต้องรบแทนจีนไม่มีปัญหา เพราะนโยบายหลักของจีนคือ จะต้องทำให้อินโดจีนเป็นคอมมิวนิสต์สายจีน เพื่อความปลอดภัยของจีนเอง

สำหรับคำถามที่ว่า "แต่ พคท. กลับพัฒนาประเทศ สร้างโอกาสให้คนไทยเสมอภาคมากขึ้น" นั้นข้อเท็จจริงมีว่า ถ้าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยยึดอำนาจรัฐในประเทศไทยได้สำเร็จ การฆ่ากันในประเทศไทยจะมโหฬารไม่แพ้การฆ่ากันในกัมพูชา เพราะผลการวิจัยชี้ชัดว่า ค่านิยมของ**คนไทย**กว่า ๙๘ **เปอร์เซ็นต์** **ไม่ต้องการการปกครองแบบคอมมิวนิสต์** แต่การที่คอมมิวนิสต์จะชนะขึ้นมา ในสภาวการณ์อย่างนี้ เป็นการชนะที่คนไทยไม่ได้เห็นด้วย เป็นการชนะเพราะเกิดสภาวการณ์สับสนและการฉวยโอกาสดังนั้น เมื่อฝ่ายคอมมิวนิสต์มีอำนาจรัฐแล้ว เขาก็รีบจัดการกับบุคคลที่เขาคิดว่าจะหันมาเป็นศัตรูกับเขา เพราะฉะนั้น เรื่องความเสมอภาคและการพัฒนาเศรษฐกิจอะไรต่าง ๆ **จึงเป็นเรื่องที่เพ้อฝัน** ซึ่งถ้าประเทศไทยเป็นประชาธิปไตย ก็จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจได้ดีกว่าคอมมิวนิสต์ด้วย และประเทศไทยจะเป็นประชาธิปไตยหรือเป็นลัทธิอะไรก็แล้วแต่ เราก็เป็นมิตรกับจีน กับรัสเซีย และกับทุกประเทศได้ทั้งนั้น ไม่จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับลัทธิการเมือง

คำถาม ขอให้อาจารย์ช่วยชี้แจงว่า ทำไมเอเซี่ยนจึงยังไม่มีนโยบายร่วมมือกันทางทหาร ทั้ง ๆ ที่เหตุการณ์ในปัจจุบันคอมมิวนิสต์กำลังบีบล้อม จากคำกล่าวของอาจารย์ก็แสดงว่า ท่าทีรัฐบาลก็กำลังโน้มเอียงไปทางจีน ท่านสรุปได้อย่างไร เราอาจหวังผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่า คือปัจจัยทางอุตสาหกรรม ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับท่าทีของญี่ปุ่นในปัจจุบันต่ออาเซี่ยนขณะนี้ ขอให้ท่านช่วยวิเคราะห์ด้วย

ตอบ เรื่องพันธมิตรทางการทหารเกี่ยวกับอาเซี่ยนนั้น ผมคิดว่าไม่มีประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะแต่ละประเทศก็ช่วยตัวเองไม่ได้อยู่แล้ว อาวุธต่าง ๆ ก็ต้องซื้อจากอเมริกา ซื้อจากเยอรมันฝรั่งเศส และประเทศมาเลเซียก็มีปัญหาคอมมิวนิสต์เหมือนไทย ซึ่งยังแก้อะไรกันไม่ได้ อินโดนีเซีย ก็มีปัญหา ซูฮาโตอาจถูกปฏิวัติแบบอิหร่าน ฟิลิปปินส์กำลังแย่เหมือนกัน อีกประการคือ ถ้าเกิดรบกันในเมืองไทย แล้วเอาทหารต่างชาติมาฆ่าคนไทย คนไทยคงไม่ยอมแน่ เพราะฉะนั้น จะเห็นว่าการเป็นพันธมิตรทางการทหารมีอันตรายมาก จะสร้างปัญหามากกว่าจะจะแก้ปัญหา และก็ไม่มีความสามารถจะช่วยกันได้จริง ๆ อยู่แล้ว

สำหรับคำถามว่า ประเทศจีนจะช่วยเราทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันประเทศจีนก็กู้หนี้ยืมสินเอาคนอื่นมาลงทุนอยู่แล้ว จีนจะมาช่วยอะไรทางเศษรฐกิจ และถ้ามองในด้านผลประโยชน์ร่วมกัน ประเทศไทยก็ค้าขายกับทุกประเทศได้อยู่แล้ว ทำไมเราจะต้องเอาประเทศไทยไปผูกกับจีน ประเทศไทยควรจะค้ากับทุกประเทศ การที่เราเอียงไปทางจีนมากนั้น ทำให้เราไม่กล้าค้ากับประเทศยุโรปตะวันออก เพราะกลัวว่า จีนจะทำการบ่อนทำลายเอา เช่น เรื่องน้ำมันที่บอกว่าเราพึ่งน้ำมันจากจีน จริง ๆ แล้วเราซื้อน้ำมันดิบจากจีนปีหนึ่งเพียง ๘ แสนตัน และเราก็เอามาไม่ได้มาก เพราะเรือไม่ค่อยมี ทุกวันนี้เราสั่งซื้อจากตะวันออก กลางปีละ ๑๐ ล้านตัน น้ำมันที่ซื้อจากจีนไม่ถึง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของที่ไทยต้องการ น้ำมันจากจีนนั้น กลั่นได้ในขอบเขตจำกัดมากและคุณภาพต่ำ เพราะน้ำมันจากจีนนั้นมีขี้ผึ้งสูง อันนี้เป็นการโฆษณาหลอกลวงกันอย่างมโหฬารเลย

สำหรับการคบกับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นสนใจอาเซียน เพราะตามวิสัยพ่อค้าที่ไหนจะค้าได้ละก็สนใจทั้งนั้น เพราะฉะนั้น ไม่ต้องไปหวังอะไรจากญี่ปุ่นให้มาก มีเงินให้เขาเขาก็สนใจ ไม่มีเขาก็ไม่สนใจ

คำถาม ไทยจะดำรงความเป็นกลางอย่างไรในสถานการณ์ปัจจุบัน ที่ว่าเล่นไพ่แบบไทยนั้น ควรทำอย่างไร และไทยจะต้องผ่อนคลายความตึงเครียดในสถานการณ์ที่เวียดนามยึดครองกัมพูชาอย่างไร

ตอบ เรื่องการผ่อนคลายความตึงเครียดบริเวณชายแดนนั้น ไม่มีปัญหา เวียดนามต้องการที่จะตกลงกับไทยอยู่แล้ว เพราะเขาต้องการให้ศึกของเราสงบ เขาไม่ต้องการจะรบศึกทั้ง ๒ ด้าน และจีนจะเปิดสงครามสั่งสอนเขาอีกเมื่อไรก็ไม่รู้

สำหรับคำถามว่า "ไทยจะเป็นกลางอย่างไร" นั้น คำตอบก็คือไทยจะเป็นกลางได้ก็ต่อเมื่อรัฐบาลเราต้องมั่นคง รัฐบาลเราจะมั่นคงไม่ได้ ถ้าไม่เป็นประชาธิปไตย ทุกวันนี้เรามีผู้ใหญ่หลายฝ่าย บางฝ่ายก็เล่นไพ่จีน บางฝ่ายก็เล่นไพ่โซเวียต บางฝ่ายก็เล่นไพ่อเมริก และการไม่เป็นประชาธิปไตยทำให้ฐานกำลังของผู้มีอำนาจอ่อนแอ ต้องไปเชื่อมโยงกับต่างชาติ ซึ่งทำให้เราต้องดำเนินนโยบายที่ไม่เป็นผลดีต่อประเทศไทย

คำถาม จากท่าทีที่จีนบอกว่าจะช่วยไทยแน่นั้น จะมีผลในลักษณะแบบเดียวกับอาฟ-กานิสถานหรือไม่ แต่ถ้าไทยยังไม่มีการเซ็นสัญญา หรือรับรองในความช่วยเหลือ ทางออกของจีนที่จะบีดล้อมเข้ามาอาจจะไม่เป็นดังคิด หรือถ้าจีนอ้างมาลอย ๆ อย่างรัสเซีย ทำไมสหประชาชาติจึงไม่มีผลในการควบคุม ทั้ง ๆ ที่เสียงเป็นส่วนใหญ่ในสหประชาชาติมีมากกว่ารัสเซีย ทำไมไม่คิดแก้ไขปัญหาจัดตั้งกองกำลังสหประชาชาติเข้ามาแก้ ซึ่งเคยใช้ในยิวมา และอาจารย์มีความคิดอย่างไรในการแก้

ตอบ เรื่องจะมีสนธิสัญญาหรือไม่มีสนธิสัญญาไม่มีความหมาย เพราะถ้าไทยรบกับเวียดนามจริง ๆ เมื่อไรจีนจะฉวยโอกาสบุกทะลวงเข้ามาในประเทศไทยอย่างแน่นอน เกี่ยวกับสหประชาชาติ สหประชาชาติจะทำอะไรได้ก็ต่อเมื่อสภาความมั่นคง ต้องลงมติร่วมกัน อันมีจีน อเมริกา โซเวียต ถ้าประเทศใดประเทศหนึ่ง วีโต้ขึ้นมา ก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าถ้าสหประชาชาติจะทำอะไรได้ ต้องขึ้นอยู่กับทุกฝ่ายด้วย รวมทั้งยิวเองก็เห็นด้วย สหประชาชาติมีขอบเขตจำกัดมาก คือ ถ้าอเมริกาหรือรัสเซีย ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่เอาด้วย สหประชาชาติก็ทำอะไรไม่ได้เลย

คำถาม เหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในกรุงเทพ ฯ ขอให้ท่านช่วยวิเคราะห์ ซึ่งผมคิดว่าขบวนการพูโลนั้น ไม่น่าจะมีกำลังถึงขนาดนั้น

ตอบ ขบวนการพูโลไม่ได้อยู่ในกรุงเทพ ฯ ที่แน่ ๆ คือ ขบวนการพูโลต้องการที่จะให้ ๓ – ๔ จังหวัดภาคใต้ของไทยเป็นอิสระ แต่ถ้ามาก่อการร้ายในกรุงเทพ ฯ แล้ว คนในกรุงเทพ ฯ รู้เข้าจะถูกปราบหนักขึ้น มันไม่เกิดผลดีเลยครับ ภาพพจน์พูโลเสียหมดเลย เพราะฉะนั้นพูโลไม่ทำแน่

ถ้าจะโทษว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นผู้ก่อวินาศกรรมต่าง ๆ ขึ้น ก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ เหตุผลคือ ถ้าคอมมิวนิสต์สายจีนทำ เรื่องรั่วไปหรือถูกจับได้แม้เพียงคนเดียวว่าคอมมิวนิสต์สายจีนทำ ประเทศไทยจะหันหลังให้จีนทันที แต่ในเวลาเดียวกัน ถ้าโซเวียตหรือเวียดนามทำแน่นอนไทยหันไปหาจีนแดง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งผิดแผนหมด เพราะฉะนั้น ฝ่ายซ้ายจัดไม่ทำแน่ ลงเอยที่เหลือ และน่าสงสัยมากที่สุดก็คือ ฝ่ายขวาจัดและขวาที่ฉวยโอกาสอยากได้อำนาจ ก่อสถานการณ์ขึ้นเองเพื่อช่วงชิงอำนาจ □ □

มนุษยสัมพันธ์

ศจ. น.พ. ฝน แสงสิงแก้ว

ความทั่วไป

ในบรรดาเรื่องหรือวิชาต่าง ๆ ในทางการบริหารงาน ที่ได้มีการกล่าวขวัญถึงกันอยู่อย่างมากที่สุดในระยะเวลาปัจจุบันนี้ เห็นจะไม่มีวิชาหรือหัวข้อเรื่องใดที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการทางด้านนี้ ตลอดจนจากนักบริหารทุกระดับชั้น ทั้งทางราชการและธุรกิจมากเท่ากับวิชามนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ เพราะองค์การก็ดี หรือหน่วยงานใด ๆ ก็ดี ไม่ว่าจะเป็นทางราชการหรือธุรกิจ จะเจริญก้าวหน้าและดำเนินกิจการไปได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้นั้น เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของนักบริหารขององค์การหรือหน่วยงานนั้น เป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ดี หากได้พิจารณาลงไปอย่างลึกซึ้ง หรือมองในมุมกลับแล้วจะเห็นได้ว่า ลำพังตัวนักบริหารแต่ผู้เดียวหรือเพียง ๒ – ๓ คน ในองค์การหรือหน่วยงานนั้นแล้ว ย่อมไม่สามารถที่จะดำเนินกิจการต่าง ๆ ขององค์การหรือหน่วยงาน ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ได้โดยตลอดทั้งนี้ เพราะองค์การหรือหน่วยงานหนึ่ง ๆ ยังมีบุคคลอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ที่ช่วยปฏิบัติงานอยู่ด้วย นักบริหารจำต้องอาศัยบุคคลดังกล่าวนี้ เช่น หัวหน้าฝ่าย หัวหน้ากอง หัวหน้าแผนก หัวหน้าคนงาน ตลอดจนเสมียนพนักงานอีกนับจำนวนร้อยจำนวนพัน ให้ร่วมมือร่วมใจช่วยกันดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้สำเร็จเสร็จสิ้นไปด้วยดี ดังที่มีผู้กล่าวกันว่า นักบริหาร คือผู้ที่ทำให้หน่วยงานได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยตนเองไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานนั้นโดยตรง แต่อาศัยความร่วมมือให้ผู้อื่นเป็นผู้ปฏิบัติงานแทน

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าสำนักงานบริหารเองนั้น ถึงแม้จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในกิจการด้านต่าง ๆ เช่น การวางนโยบาย การวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงานการควบคุมติดตามและการประเมินผลงานมากเพียงไรก็ตาม แต่ถ้าหากขาดความสามารถในด้านการเข้ากับงาน ไม่สามารถที่จะชักจูงใจให้ผู้ร่วมงานร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้เป็นผลดีแล้วหรือกล่าวอย่างสั้น ๆ ว่า ขาดความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ แล้ว ก็ย่อมเป็น

ที่เชื่อได้อย่างแน่นอนว่า จะไม่สามารถบริหารงานให้องค์การหรือหน่วยงานนั้น ๆ ดำเนินไปอย่างเป็นผลดี และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ด้วยเหตุนี้เอง นักบริหารจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ศิลปในการเข้ากับคนสามารถทำให้บุคคลต่าง ๆ ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์การหรือหน่วยงานให้มากที่สุด

ปัจจุบันนี้ โลกเราได้เจริญก้าวหน้าไปเป็นอันมาก การบริหารงานชนิดที่ใช้อำนาจเป็นใหญ่โดยไม่ได้คำนึงจิตใจของผู้ที่ทำงานนั้น ถึงแม้ว่าจะได้ผลดีบ้างในบางครั้งบางคราวก็ถือว่าเป็นสิ่งล้าสมัย และไม่นิยมปฏิบัติกันในประเทศที่เจริญแล้ว จากการศึกษาและวิจัยของนัก-วิชาการทางด้านมนุษยสัมพันธ์ในระยะหลัง ๆ นี้ นอกจากแสดงให้เห็นว่า การใช้อำนาจจะไม่เป็นผลดีต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ แล้ว ยังได้พบต่อไปอีกว่า แม้แต่เงินก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่สามารถจะซื้อความร่วมมือร่วมใจ ความจงรักภักดีของคนให้ปฏิบัติงานด้วยดีได้เสมอไป ทั้งนี้เพราะคนงานก็คือคนนั่นเองเป็นสิ่งมีชีวิตจิตใจ มีความต้องการที่จะได้รับการปฏิบัติจากผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าในฐานะที่เป็นคน ไม่ใช่เครื่องจักร นอกจากนี้ผลการค้นคว้ายังได้พบต่อไปอีกว่าคนงานจะให้ความร่วมมือด้วยดีหากได้รับการเห็นอกเห็นใจ และได้รับการบำรุงน้ำใจต่าง ๆ ตลอดจนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในกิจการที่ทำอยู่ และจะไม่ให้ความร่วมมือด้วยดีเลยหากได้รับการขู่บังคับ และการลงโทษ

ผลจากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวนี้เอง ที่ทำให้นักบริหารในวงการต่าง ๆ ทางราชการและธุรกิจตื่นตัว และให้ความสนใจต่อวิชามนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำไปปรับใช้กับวงงานของตนให้มากยิ่งขึ้น อันจะทำให้องค์การหรือหน่วยงานของตนได้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์ของการอภิปราย

๑. เพื่อให้ผู้อ่านได้ระลึกถึงและเข้าใจถึงความสำคัญของ "มนุษยสัมพันธ์" ที่มีต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงาน

๒. เพื่อให้ผู้อ่านได้พิจารณานำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งในทางส่วนตัวและราชการ

ความหมายของวิชามนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ คือ "วิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลปในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีกับบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่นับถือ ความจงรักภักดีและความร่วมมือ"

นักสุขภาพจิตได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า คือ "การอยู่ร่วมกับคนอื่นด้วยความสุข"

ปัญหามีอยู่ว่า เหตุใดมนุษยสัมพันธ์ซึ่งพึงดูก็เป็นสิ่งที่ง่าย ๆ ธรรมดา ๆ แต่คนโดยทั่ว ๆ ไป ก็ยังไม่สามารถจะปฏิบัติได้ด้วยดีนั้น มีสาเหตุมาจากอะไร

หรือถ้าจะกล่าวง่าย ๆ ก็คือว่า เหตุใดคนเราจึงทำดีหรือมีสัมพันธ์อันดีกับบุคคลทุก ๆ คนตลอดไปไม่ได้ เช่น ชอบพูดจาดูถูกดูหมิ่นหยาบคายต่อผู้อื่น ไม่เห็นอกเห็นใจหรือไม่เอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ฯลฯ นั้น มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง ซึ่งถ้าหากจะพิจารณาดูเพียงผิวเผินก็อาจจะคิดว่ามีสาเหตุจากสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- ไม่เข้าใจกัน
- ความเห็นไม่ตรงกัน
- อุปนิสัยต่างกัน
- ระดับความเป็นอยู่ต่างกัน
- คนอื่นไม่สำคัญ
- วัฒนธรรมแตกต่างกัน
- ชอบเอาใจตัวเองเป็นใหญ่
- อารมณ์ไม่ดี
- ผลประโยชน์ขัดกัน

อย่างไรก็ดี หากจะได้พิจารณากันให้ถี่ถ้วนแล้ว จะเห็นว่า สาเหตุที่คนเราไม่มีมนุษยสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้นนั้นหาใช่เป็นสาเหตุใหญ่ หรือมีความสำคัญอะไรมากนัก สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เราไม่มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับคนทุกคนก็คือ อยู่ที่ตัวเรานั่นเอง คือเราไม่

ชอบเปลี่ยนแปลงที่จะทำความดีต่อผู้อื่น ชอบทำแต่ในสิ่งที่เคยทำมาหรือติดนิสัยกันมานานแล้วนั่นเอง จึงไม่ชอบที่จะทำดีหรือมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น ก่อนอื่นเราจะต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนตัวของเราเอง ให้ทำดีต่อผู้อื่นอยู่เสมอ ความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือร่วมใจก็ย่อมจะเกิดขึ้นได้อย่างไม่ต้องสงสัย ทั้งนี้ อาจจะช้าหรือเร็วก็สุดแล้วแต่กรณี ๆ ไป

ความสำคัญของวิชามนุษยสัมพันธ์

ได้เคยมีการสำรวจการใช้เวลาในการทำงานของคนชั้นหัวหน้า ของบริษัทน้ำมันใหญ่แห่งสหรัฐอเมริกา ผลปรากฏว่า บุคคลดังกล่าวใช้เวลาประมาณร้อยละ ๖๗ ของเวลาทำงานทั้งหมด ทำงานร่วมกับบุคคลในระดับต่าง ๆ และสำหรับบริษัทเครื่องไฟฟ้ายี่ห้อหนึ่ง บุคคลที่อยู่ในฝ่ายจัดการชั้นหัวหน้าในระดับต่าง ๆ ของบริษัท ใช้เวลาไปในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ร้อยละ ๔๕ ถึงร้อยละ ๗๐ ของเวลาทำงานทั้งหมด

นอกจากนี้ ผลการวิจัยของบริษัทน้ำมันดังกล่าวข้างต้นยังได้พบอีกว่าสาเหตุที่ทำให้คนชั้นหัวหน้าถูกปลดออกจากงานและไม่ได้เลื่อนฐานะมีดังนี้

สาเหตุ	% ถูกปลดออกจากงาน	% ไม่ได้เลื่อนฐานะ
ขาดความรู้ความสามารถ	๑๐.๑	๒๔.๕
ขาดความสามารถเข้ากับคน	๘๙.๙	๗๕.๕

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ามนุษยสัมพันธ์หรือความสามารถเข้ากับคนได้นั้น มีความสำคัญมากเพียงไร

เนื่องจากมนุษย์เรามีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกัน ไม่สามารถที่จะอยู่โดดเดี่ยวได้โดยลำพังตนเอง ด้วยเหตุนี้ คนเราจึงต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นในด้านส่วนตัวหรือในด้านกิจการงานนั้น การติดต่อสัมพันธ์กับคนย่อมมีเป็นจำนวนมากดังกล่าวแล้ว และความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความสำคัญต่อผลการปฏิบัติงานเป็นอันมาก กล่าวคือ หากมนุษยสัมพันธ์ในวงงานเป็นไปด้วยดี ผู้ปฏิบัติงานก็ย่อมจะสามารถปฏิบัติงานได้ผลดีตามไปด้วย ตรงกันข้ามหากมนุษยสัมพันธ์ในวงงานไม่ดีการปฏิบัติก็อาจจะระส่ำระสายและยุ่งเหยิง ผลงานก็ย่อมจะเสียหายหรือลดลงไปด้วย

ในการบริหารงานมีปัจจัยที่สำคัญอยู่ ๓ อย่างคือ คน (Men) เงิน (Money) และวัสดุ (Material) ในปัจจัยทั้ง ๓ อย่างนี้ ปรากฏว่า คน (Men) มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้เพราะเงินและวัสดุนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจ หากไม่มีก็พอจะขวนขวายหามาได้ แต่คนนั้นเป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจ และมีความรู้สึกต่าง ๆ จะร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยดีก็ต่อเมื่อได้รับการปฏิบัติด้วยดีในฐานะที่เป็นคน ไม่ใช่เครื่องจักร ดังนั้น การบริหารงานที่ดีนั้นจะต้องบริหารปัจจัยทั้ง ๓ อย่างนี้ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (Effectively) ประสิทธิภาพดี (Effciiently) และประหยัด (Economically) และประการสุดท้ายที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ อย่างร่วมมือร่วมใจด้วย (Happily)

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันนี้มักจะปรากฏว่า การบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น มักจะใช้อำนาจกันเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติงานมักทำงานแบบไม่ร่วมมือร่วมใจด้วยดี ซึ่งถึงแม้ว่าจะสามารถบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็ตาม แต่ก็เป็นวิธีที่ใช้อำนาจบังคับกัน หาได้เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติงานโดยแท้จริงไม่ มนุษยสัมพันธ์เป็นวิชาที่จะช่วยให้นักบริหารได้บริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยไม่ต้องมีการใช้อำนาจบังคับกันอยู่ตลอดไป แต่อาศัยความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ อย่างที่มีคำกล่าวกันว่า "ใช้คนให้ได้ทั้งงานและให้ได้ทั้งน้ำใจ"

การได้มาซึ่งมนุษยสัมพันธ์

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า มนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการบริหารงาน ดังนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งมนุษยสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์อันดีงามและความจงรักภักดีเราจะทำอย่างไร หรือเราควรจะปฏิบัติอย่างไร

หลักคือ "ให้สิ่งที่เขาต้องการก่อน แล้วท่านจะได้สิ่งที่ท่านต้องการ"

"Give people what they want and then you get what you want"

หรือกล่าวสั้น ๆ ก็คือ "เอาใจเขามาใส่ใจเรา" นั่นเอง

หลักการต่าง ๆ ย่อมมีหลายสำนักเป็นธรรมดา หลักที่กล่าวข้างบนนั้นเป็นของคาร์เนกี หลักของคาร์เนกีนี้ หากจะพิจารณาดูแล้ว ก็ไม่หนีหลักหรือสุภาษิตของไทยเราที่ว่า

ให้ท่านท่านจักให้ ตอบสนอง
นบท่านท่านจักปอง นอบไหว้
รักท่านท่านควรครอง ความรัก เรานา
สามสิ่งนี้เว้นไว้ แต่ผู้ทรชน

หรือ รักเขาเขาก็รักเรา ไหว้เขาเขาก็ไหว้เรานั่นเอง

สาเหตุที่ คาร์เนกี ได้พบหลักมนุษยสัมพันธ์อันนี้ก็มีอยู่ว่า วันหนึ่งเขาไปตกปลา เบ็ดที่ใช้ตกปลานั้นเขาใช้ลูกหวายเป็นเหยื่อ แทนที่จะใช้ไส้เดือนหรือเหยื่ออย่างอื่น ปรากฏว่าวันนั้นนั่งตกปลาอยู่ถึง ๔ ชั่วโมง ก็ยังไม่ได้ปลาแม้แต่ตัวเดียว แทนที่จะหมดอาลัย เขากลับคิดตั้งคำถามขึ้นมาว่าเหตุใดถึงไม่กินเหยื่อ ในที่สุดก็คิดได้ว่า ที่ปลาไม่กินเหยื่อ เป็นเพราะว่าเขาไม่ได้ให้สิ่งที่ปลาต้องการ คือปลาไม่ต้องการลูกหวาย ในที่สุดเขาจึงไม่ได้ปลาไปด้วย

ดังนั้น หากเราถือหลักของ คาร์เนกี ดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ใช้ได้ดีแล้ว ปัญหาก็มีต่อไปว่าเราจะให้สิ่งใดแก่คน จึงต้องพิจารณากันต่อไปว่า คนเราต้องการอะไร หรือพิจารณาดูว่าความต้องการของคนมีอะไร เราจึงจะให้ได้ถูกต้อง

มนุษย์ต้องการอะไรบ้าง

มนุษย์ต้องการปัจจัยสี่ มนุษย์ต้องการความอยู่ดีกินดี ความสุข ความรัก และอื่น ๆ แต่นักจิตวิทยาสังคมผู้หนึ่ง ได้ประมวลความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ไว้ ๓ อย่างด้วยกัน คือ

๑. ความต้องการอาหาร (Food)

๒. ความต้องการทางเพศ (Sex)

๓. ความต้องการทางสังคม (Social)

หรือกล่าวอีกแบบหนึ่งว่า มนุษย์ต้องการทางวัตถุ (physical) และจิตใจ (psychological)

ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่ตรงนี้ว่า เราคงจะให้ทุกอย่างที่เขาต้องการทางวัตถุไม่ได้ มีเงินมีทองจะให้เขาเท่าไรก็คงไม่เพียงพอ และเราก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ได้ด้วย แต่การจะให้

ความรักความเข้าใจ ความเห็นใจ และให้ตามความต้องการทางจิตใจนั้นพอจะให้ได้ และเมื่อเขาได้สิ่งต้องการแล้ว มนุษยสัมพันธ์ก็เกิดตามมาทางจิตใจนั้น พอจะให้ได้ และเมื่อเขาได้สิ่งต้องการแล้ว มนุษยสัมพันธ์ก็เกิดตามมา

ความต้องการขั้นพื้นฐานทางจิตใจตามหลักของสังคมวิทยา

๑. ความมั่นคงปลอดภัย (Security)

คนเราต้องการความมั่นคงปลอดภัย ต้องการความอบอุ่นมั่นคง เสมือนกับทารกอ่อนที่อยู่ในอ้อมอกของแม่ อบอุ่นใจที่มีคนให้ความปกป้องคุ้มครองและไม่ทอดทิ้ง คนทำงานทุกคนก็มีความต้องการดังกล่าวเช่นกัน คือ ต้องการความมั่นคงในงานที่ทำอยู่ จะต้องไม่ถูกปลดหรือย้ายกันง่าย ๆ จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมทัดเทียมกัน เวลาป่วยเจ็บก็มีการรักษาพยาบาลให้ เมื่อจะออกจากงานที่ทำก็จะต้องได้รับบำเหน็จบำนาญเป็นการตอบแทน นอกจากนี้ ก็ยังต้องการมีรายได้ดี มีบ้านอยู่เป็นของตัวเอง มีหลักประกันต่าง ๆ (Insurance) ในการทำงานอย่างเพียงพอ มีเงินเก็บได้ และมีครอบครัวที่เป็นสุขและปลอดภัยด้วย ในฐานะที่นักบริหารเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าของหน่วยงาน จำเป็นต้องให้สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวแก่ผู้ที่ทำงาน เพื่อให้เขามีความรู้สึกมีความมั่นคงปลอดภัยในงานที่ทำอยู่ ความร่วมใจในการปฏิบัติงานของคนงาน ก็ย่อมจะอยู่ในระดับที่สูงมากยิ่งขึ้น

๒. ได้รับการยกย่องนับถือ (Recognition)

ความต้องการขั้นพื้นฐานในทางสังคมของมนุษย์ที่นับว่าสำคัญมากข้อหนึ่ง คือ ความต้องการที่จะเป็นคนสำคัญ ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเป็นคนสำคัญคนหนึ่งเหมือนกัน อย่างที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า I am great หรือ I am important ชนชาติกรีกเป็นชนชาติแรกที่แสดงความรู้ถึงความต้องการด้านนี้ของมนุษย์ จะเห็นได้จากการแข่งกีฬาโอลิมปิคในตอนแรก ๆ ผู้ที่ชนะเลิศจะได้รับมงกุฎซึ่งทำด้วยใบมะกอกป่าเป็นรางวัล ซึ่งที่จริงก็เป็นของไม่มีค่าอะไรมาก แต่เป็นการแสดงว่าเขามีความสำคัญมาก คนเราเมื่อได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความสำคัญในกิจการงานต่าง ๆ แล้ว ก็จะเกิดความภูมิใจและเกลี้ยกล่อมให้ทำอะไรก็มักจะให้ความร่วมมือด้วยเสมอ

ดร. ซิกมันด์ ฟรอยด์ ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของโลก ได้กล่าวไว้ว่า "การกระทำทุกอย่างของท่านและข้าพเจ้ามาจากการกระตุ้นเตือน ๒ ประการ ได้แก่

๑. การกระตุ้นเตือนแห่งกามารมณ์

๒. ความปรารถนาที่จะเป็นคนใหญ่โต

นอกจากนี้ ดร. จอร์น ดิวอี้ นักปราชญ์ผู้มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาก็ได้กล่าวไว้ว่า "สิ่งกระตุ้นเตือนอย่างรุนแรงที่สุดแห่งธรรมชาติของมนุษย์ ก็คือ ความปรารถนาที่จะเป็นคนสำคัญ"

การยกย่องบุคคลให้เขามีความรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญนี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องไปประกาศให้คนอื่น ๆ ทั่ว ๆ ไปรู้ก็ได้ แต่อาจจะใช้วิธีการแสดงออกอย่างอื่น ๆ อีกหลายวิธีที่ง่าย ๆ เช่น การทักทายต่าง ๆ อาจจะใช้คำพูด น้ำเสียงแสดงว่าเขามีความสำคัญ ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็นวัฒนธรรม เช่น **"ขอบพระคุณครับ" "ยินดีด้วยครับ" "ขอประทานโทษครับ"** หรือการยิ้มแย้มต้อนรับ ตลอดจนการแสดงคารวะ เช่น โค้ง หรือก้มศีรษะ หรือการยกย่องกัน และให้เกียรติกันทั้งสิ้น ผู้ที่ได้รับการยกย่องจะรู้สึกมีความภูมิใจเป็นอันมาก และจะให้ความร่วมมือในกิจการต่าง ๆ ด้วยดีเสมอ

ข้อคิดสำคัญประกอบเรื่องนี้ คือ การยกย่องดังกล่าวนั้น พึงทำไปด้วยความสุจริตใจและจริงใจ เมื่อแสดงความยินดีและชมเชย ก็พูดด้วยความจริงใจ มีความจริงใจในการรักคนและเพื่อนมนุษย์ ซึ่งสีหน้าก็คงยิ้มแย้มไปด้วย เมื่อไปถิ่นใดก็รักถิ่นนั้น และวัฒนธรรมของถิ่นนั้น เรียนพูดภาษาท้องถิ่นด้วยความรักความพอใจ ไม่ใช่พูดด้วยท่าทางไว้ตัว ไม่ยกย่องนับถือเขาซึ่งจะกลับเป็นผลเสีย

ตัวอย่างเรื่องการใช้คำพูดยกย่องกันนี้มีเรื่องอยู่ว่า ข้าราชการกลุ่มหนึ่งไปตรวจราชการต่างจังหวัด เมื่อไปถึงในเมืองพอดีมีคนเดินผ่านมา ข้าราชการคนหนึ่งในรถพูดด้วยเสียงอันดังถามไปว่า "ไปไหนมา" ปรากฏว่าราษฎรคนนั้นเดินเฉยไม่ได้เหลียวมาดูแต่ประการใด ข้าราชการอีกคนหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้กันร้องถามไปอีกว่า "คุณลุงไปไหนมาครับ" ก็ได้รับคำตอบจากคนผู้นั้นทันทีว่า "ผมไปอำเภอมาครับ" ในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า เพียงแต่ถ้อยคำและน้ำเสียงยกย่องนิดหน่อยเท่านั้น ก็ทำให้คนเรามีปฏิกิริยาผิดกันไปได้

๓. **การยอมรับในสังคม** (Belonging)

ความต้องการของมนุษย์ที่สำคัญอีกอันหนึ่งก็คือ ต้องการที่จะให้สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกร่วมด้วย หรือความต้องการเข้าพวกเข้าหมู่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นั่นเอง (sense of participation) เมื่อคนเรามีความรู้สึกว่าสังคมยอมรับเขาไว้เป็นสมาชิกและให้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ก็จะเกิดความภาคภูมิใจและมีความรับผิดชอบรักษาส่วนได้ส่วนเสียของสังคมนั้นอย่างเต็มที่

ในวงงานด้านต่าง ๆ ก็เช่นกัน นักบริหารหรือผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชาจะต้องทำให้คนงานรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของที่ทำงานหรือหน่วยงานนั้น โดยให้คนงานได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งในด้านการทำงานและในด้านสังคม เช่น ให้คนงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำงาน ให้คนงานได้รู้สึกว่า ตนมีส่วนร่วมที่สำคัญในความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำงานนั้น ตลอดจนให้คนงานได้เข้าร่วมในงานสังคมต่าง ๆ ของหน่วยงาน เช่น รับประทานเลี้ยงร่วมกันหรือร่วมในงานสังสรรค์อื่น ๆ เป็นต้น เหล่านี้จะทำให้ผู้ร่วมงานทั้งหมดภูมิใจ และมีความรู้สึกคล้ายกับว่าตนเป็นเจ้าของหน่วยงานนั้น ร่วมกับผู้อื่นด้วย ซึ่งจะเป็นผลให้คนงานทั้งหมดให้ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดียิ่ง ความที่มนุษย์ต้องการเป็นผู้หนึ่งในสังคมนี้ จึงเกิดมีวัฒนธรรมของการทักทายเมื่อพบกัน และแสดงความเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน เช่น "สวัสดี" "ฮัลโหล" เป็นต้น

มีตัวอย่างครั้งหนึ่ง เมื่อทางการมลรัฐแมสซาชูเสทส์ ขอร้องให้ประชาชนกินขนมปังดำซึ่งมีวิตามินต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อร่างกายแทนขนมปังขาวแบบธรรมดาแต่ไม่ได้ผล ได้ใช้วิธีโฆษณาให้ประชาชนหันมานิยมกินขนมปังดำด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ ใบปลิว ป้ายโปสเตอร์ ฯลฯ แต่ผลที่ได้รับก็ยังปรากฏว่า ประชาชนยังนิยมบริโภคขนมปังขาวอยู่เป็นส่วนมากนั่นเอง ทางการของมลรัฐแมสซาชูเสทส์ จึงได้เปลี่ยนวิธีแบบถึงตัว (person to person) คือ ส่งเจ้าหน้าที่ไปตามบ้านของประชาชนเลย เพื่อแนะนำการกินขนมปังดำ ทำให้ชาวบ้านได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่ได้ฟังบ้าง ซึ่งบางครั้งชาวบ้านก็แสดงความไม่พอใจต่าง ๆ ที่ถูกแนะนำให้กินขนมปังดำ มีการถกเถียงด่ากัน

บ้าง ผลภายหลังต่อมาปรากฏว่า ประชาชนกินขนมปังดำเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๓๐ ส่วนวิธีโฆษณาดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่าประชาชนกินขนมปังดำเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๑๐ เท่านั้น

แสดงว่าวิธีการให้ประชาชนได้มีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็น ต่าง ๆ แล้วมีเจ้าหน้าที่ยอมรับฟังโต้เถียงให้เหตุผลกันนั้น ดีกว่าวิธีการให้ประชาชนได้ฟังแต่อย่างเดียว โดยไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ด้วยเลย จึงไม่เกิดความรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมในกิจการส่งเสริมการกินขนมปังดำอยู่ด้วยเลย คือ ขาด sense of belonging ประชาชนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมด้วย จึงเป็นผลทำให้ไม่ร่วมมือกับทางการในการกินขนมปังดำเท่าที่ควร

เอลตัน เมโย ได้เคยทำการค้นคว้าเรื่องนี้และได้พบว่า เมื่อมีการให้เงินค่าจ้างเพิ่ม คนงานจะทำงานได้ผลดีชั่วระยะหนึ่ง แต่แล้วต่อ ๆ มากลับทำงานได้ผลลดลงเหมือนก่อนที่จะเพิ่มค่าจ้าง แสดงว่าเงินอย่างเดียวไม่สามารถที่จะทำให้คนงานทำงานได้ผลมากขึ้นอย่างถาวรตลอดไป แต่เมื่อคนงานได้มีความรู้สึกด้าน belonging คือให้เขามีสิทธิ์มีส่วนในกิจการงาน เช่น ให้โอกาสแก่คนงานที่จะเลือกเวลาหยุดพักกลางวันได้ตามความพอใจว่าควรจะเป็นเวลาใดถึงเวลาใด แทนที่จะไปกำหนดว่าจะต้องอยู่ในระยะเวลาเท่านั้นเท่านี้ ทำให้เขามี belonging คือ เขากำหนดของเขาได้เอง ตลอดจนการให้เขามีส่วนในการติชม ผลผลิตที่บริษัทผลิตออกมาว่าไม่ดีตรงไหน ควรจะมีการปรับปรุงอย่างไรบ้าง ทำให้คนงานภูมิใจรู้สึกคล้าย ๆ กับว่าโรงงานเป็นของเขาเอง

ผลการวิจัยต่อมาปรากฏว่า สาเหตุที่ทำให้คนงานทำงานได้เพิ่มขึ้นนั้น มีอยู่ ๘ อันดับด้วยกัน และปรากฏว่าความต้องการที่จะได้รับเงินค่าจ้างเพิ่มขึ้นตกอยู่ในอันดับ ๕ ถึง ๘ ในอันดับสาเหตุความสำคัญสูงสุดมาต่ำสุด ๘ อันดับที่จะทำให้ผลงานเพิ่มขึ้นอย่างถาวร

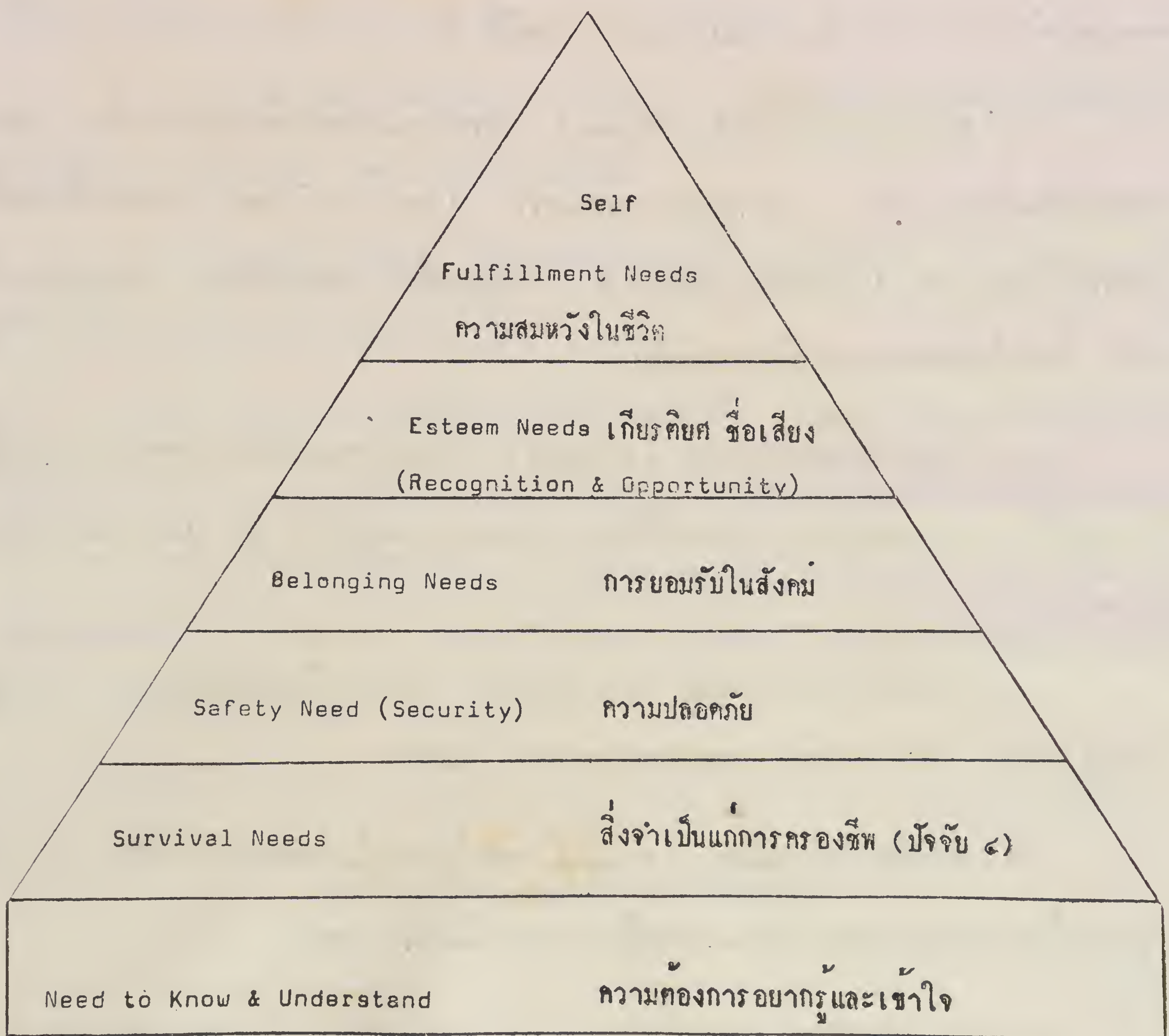
จากการวิจัยดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ความต้องการมีส่วนร่วมหรือเป็นเจ้าของนั้นคนงานต้องการมากยิ่งกว่าเงินเสียอีก เพราะมนุษย์เราอยากมีส่วนเป็นเจ้าของ มีส่วนในการทำงาน และมีส่วนในความสำเร็จด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดความภูมิใจมาก

๔. โอกาสที่จะก้าวหน้า (Opportunity)

ความต้องการของมนุษย์ที่สำคัญอีกอันหนึ่งคือ ต้องการที่จะมีโอกาสได้ก้าวหน้าในกิจการด้านต่าง ๆ เช่น ถ้ารับราชการก็ต้องได้มีโอกาสเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง ชั้นตรีก็อยากมีโอกาสได้เลื่อนเป็นชั้นโท ชั้นเอก และชั้นพิเศษ ต้องการให้มีโอกาสทำงานใหม่ ๆ ได้มีโอกาสแสดงฝีมือ ต้องการจะได้มีโอกาสศึกษาต่อ ดังนั้น เมื่อมีโอกาส หัวหน้างานจะต้อง

ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีโอกาสก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว เช่น เลื่อนเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง ให้โอกาสทำงานแทนตนบ้างเป็นครั้งเป็นคราว ให้โอกาสไปศึกษาต่อบ้าง ถ้าราชการส่วนรวมไม่เสียหายไปประชุมแทนบ้าง เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีโอกาสแสดงความสามารถ เมื่อมีงานใหม่มาก็ให้โอกาสได้มีส่วนร่วมทำอยู่ด้วย เหล่านี้เป็นการให้โอกาสแก่ผู้ร่วมงานทั้งสิ้น

ถึงอย่างไรก็ตาม ขอกล่าวถึงการศึกษาของ เจ. เอช. ลัมพคินส์ ซึ่งได้กล่าวไว้ถึงความต้องการของมนุษย์ เพื่อศึกษาอ้างอิงว่า มนุษย์มีความต้องการตามลำดับความสำคัญดังนี้

ปิรามิดแห่งความต้องการ
(เมื่อได้ขั้นหนึ่ง ขั้นสองแล้ว ก็จะเป็นเครื่องจูงใจที่จะได้ในขั้นต่อ ๆ ไป)

ความแตกต่างของคน (**Individual Differences**)

เมื่อทราบว่าคนเรามีความต้องการอะไรบ้างแล้ว และให้สิ่งที่เขาต้องการไป มนุษย-สัมพันธ์ก็จะเกิด แต่เมื่อจะศึกษาให้ละเอียดยิ่งขึ้น จะเห็นว่ายังไม่เป็นการเพียงพอแท้ที่เราจะใช้เป็นแนวทางที่จะให้ได้มาซึ่งสัมพันธภาพอันดีได้เสมอไป ทั้งนี้ เพราะคนเราแตกต่างกัน ต่างคนก็ต่างจิตต่างใจ จึงมีความต้องการไม่เหมือนกัน ดีกรีในความต้องการก็ต่างกัน จำเป็นที่จะต้องศึกษาให้รู้ต่อไปว่า คนเราแตกต่างกันในทางใดบ้าง เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการติดต่อสัมพันธ์กับคนได้ถูกต้อง คนเราแตกต่างกันดังนี้ คือ

๑. ต่างกันทางด้านจิตใจ (Mental) หมายความว่าจิตใจต่างคนก็ต่างกัน บางคนชอบนั่งโต๊ะเขียนหนังสือ บางคนชอบงานค้นคว้า บางคนชอบวิ่งเต้นงานติดต่อที่โน่นที่นี่ บางคนมีปัญญามาก บางคนปัญญาอ่อน ฯลฯ จึงก่อนที่จะให้อะไรแก่ใคร หรือให้เขาทำอะไร ก็ต้องรู้เสียก่อนว่าเขามีจิตใจอย่างไร

๒. ต่างกันทางด้านร่างกาย (Physical) ต้องดูว่าคนเรานั้นทางด้านร่างกายเป็นเป็นอย่างไร บางคนแข็งแรง บางคนขี้โรค บางคนทำงานหนัก ๆ ได้ บางคนชอบทำงานเบา ๆ

๓. ต่างกันทางด้านอารมณ์ (Emotional) บางคนเป็นคนเจ้าโทสะ บางคนก็ใจคอเยือกเย็น หนักเอาเบาสู้ บางคนอ่อนไหวง่าย เป็นต้น

๔. ต่างกันทางด้านสังคม (Social) ต้องรู้ว่าคนนี้เข้าสังคมได้หรือไม่ เราจะใช้งานด้านนี้เหมาะกับเขาไหม คนในสังคมนั้นแบ่งออกได้เป็น ๓ พวก

๑. ชอบสังคม (Sociable)

๒. ไม่สังคม (Asocial)

๓. ทำลายสังคม (Antisocial)

นอกจากความต้องการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น หากจะได้พิจารณาให้ละเอียดลงไปอีกแล้ว จะเห็นว่า คนเราแต่ละคนยังมีความรู้สึกและความต้องการอย่างอื่นอยู่อีกหลายอย่าง โดยแต่ละคนไม่มีใครเหมือนใคร เช่น

๑. ความทะเยอทะยาน (Ambition) มีควานทะเยอทะยานอยากก้าวหน้าได้ดีสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ เป็นพิเศษ บางคนมีเป็นส่วนตัว บางคนมีเป็นส่วนมาก

๒. ความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรี (Pride) มีความภาคภูมิใจและหยิ่งในศักดิ์ศรีของตน ซึ่งไม่ควรมองข้ามไป เช่น ศิลปิน หรือนักวิชาการ ฯลฯ

๓. อารมณ์ความนึกคิดไหวตัว (Nerve) มีอารมณ์ประสาทความนึกคิดต่าง ๆ บางครั้งก็รุนแรงอ่อนไหว ซึ่งควรได้รับความเห็นใจ

๔. ความหวัง (Hope) มีความหวังและต้องการความสมหวัง จึงไม่ควรถูกทำลาย แต่ควรได้รับการช่วยเหลือให้สมหวังยิ่งขึ้น

ดังนั้น เมื่อรู้ว่าคนเรามีลักษณะความแตกต่างกัน และมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว เวลาที่จะติดต่อสัมพันธ์กับใคร ก็ควรที่จะได้ศึกษาถึงความต้องการและข้อแตกต่างของเขาเสียก่อนว่ามีอะไรบ้าง ชอบอะไร และไม่ชอบอะไรบ้าง ทั้งนี้ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการติดต่อกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ และความร่วมมือร่วมใจอันดีในกิจการต่าง ๆ ทั้งส่วนตัวและการงานสืบต่อไป

ต่อไปนี้ คือรายการทดสอบแบบหนึ่งสำหรับผู้บังคับบัญชา ซึ่งควรแก่การศึกษา

รายการทดสอบตนเองต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

	ใช่	ไม่ใช่
๑. ข้าพเจ้าถือหลักความยุติธรรมและความเสมอต้นเสมอปลายหรือเปล่า		....
๒. ข้าพเจ้ามีความจริงใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าหรือเปล่า		....

๓. ข้าพเจ้าแสดงความเอาใจใส่ในผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าทุกคนหรือเปล่า ....

๔. ข้าพเจ้าตระหนักว่า คนนั้นมีส่วนแตกต่างกันในด้านความรู้ ความชำนาญ อารมณ์ และอื่น ๆ หรือเปล่า ....

๕. ข้าพเจ้าถือหลักมนุษยสัมพันธ์ และปฏิบัติได้จริงหรือเปล่า ....

๖. ข้าพเจ้าให้โอกาสแก่ทุกคนได้แสดงความสามารถของตนเต็มที่หรือเปล่า ....

๗. ข้าพเจ้าขอร้องมากกว่าสั่งหรือเปล่า ....

๘. ข้าพเจ้าฟังความคิดเห็นของเขาบ้างหรือเปล่า ....

๙. ข้าพเจ้าหวังผลงานที่อาจมีข้อบกพร่องได้บ้าง แทนที่จะเอาแต่ผลงานที่ต้องดีเลิศสมบูรณ์ทุกอย่างเสมอหรือเปล่า ....

๑๐. ข้าพเจ้าพยายามหาทางจูงใจทุกวิถีทาง เพื่อให้คนของข้าพเจ้าแต่ละคนทำงานได้ดีที่สุดตามความสามารถของเขาหรือเปล่า ....

๑๑. ข้าพเจ้าปฏิบัติต่อคนอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์หรือเปล่า ....

๑๒. ข้าพเจ้ามองคนในแง่ดี หลีกเลี่ยงการมองคนในแง่ร้ายหรือเปล่า ....

๑๓. ข้าพเจ้าทำงานโดยมีแผนการณ์ล่วงหน้า ไม่ใช่คอยแก้แต่ปัญหาเฉพาะหน้าไปวันหนึ่ง ๆ หรือเปล่า ....

๑๔. ข้าพเจ้าเป็นคนกล้ารับผิดชอบหรือเปล่า ....

๑๕. ข้าพเจ้ายกย่องคนในเมื่อเขาควรจะได้รับการยกย่องหรือเปล่า ....

	ใช่	ไม่ใช่
๑๖. ข้าพเจ้าให้รางวัลเมื่อเขาควรจะได้รับหรือเปล่า		....
๑๗. ข้าพเจ้าให้เครดิตเมื่อเขาสมควรได้รับการลงโทษหรือเปล่า		....
๑๘. ข้าพเจ้ากล้าลงโทษคนเมื่อเขาสมควรได้รับการลงโทษหรือเปล่า		....
๑๙. ข้าพเจ้าแจ้งความเคลื่อนไหวในวงงานให้คนของข้าพเจ้าทราบหรือเปล่า		....
๒๐. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการตำหนิต่อหน้าคนอื่นหรือเปล่า		....
๒๑. ข้าพเจ้าทำตนเป็นที่พึ่งในยามยากของคนของข้าพเจ้าหรือเปล่า		....
๒๒. ข้าพเจ้าทักทายเขาก่อนเมื่อเวลาพบกันหรือเปล่า		....
๒๓. ข้าพเจ้าพร้อมจะพบคนของข้าพเจ้าเสมอหรือเปล่า		....
๒๔. ข้าพเจ้าให้มากกว่ารับหรือเปล่า		....
๒๕. ข้าพเจ้าเป็นกันเองกับคนของข้าพเจ้าหรือเปล่า		....
๒๖. ข้าพเจ้าสนับสนุนคนของข้าพเจ้าให้ก้าวหน้าหรือเปล่า		....
๒๗. ข้าพเจ้าพยายามพัฒนาความรู้ความสามารถคนของข้าพเจ้าหรือเปล่า		....
๒๘. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการเลือกที่รักมักที่ชัง หรือมีวงนอกวงในหรือเปล่า		....
๒๙. ข้าพเจ้าเลี้ยงคนของข้าพเจ้าในบางโอกาสบ้างหรือเปล่า		....
๓๐. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการนินทาคนของข้าพเจ้าลับหลังบ้างหรือเปล่า		....
๓๑. ข้าพเจ้าแสดงความเอาใจใส่ในสวัสดิภาพส่วนตัวและครอบครัวของคนของข้าพเจ้าหรือเปล่า		....

รายการทดสอบนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่สำคัญ ๆ เท่านั้น อาจมีมากกว่านี้อีกมาก ถ้าได้ศึกษาเพิ่มเติมโดยมีเวลาพอสมควร อย่างไรก็ตาม ถ้าหากหัวหน้างานผู้ใดสามารถปฏิบัติงานตามนี้ได้ทั้งหมดหรือเกือบหมด ก็พอจะหวังได้ว่าขวัญของคนในวงงานจะอยู่ในระดับดีพอสมควร และคงจะได้ชื่อว่า เป็นหัวหน้างานที่ประสบความสำเร็จในมนุษยสัมพันธ์ และในการปกครองอย่างไม่ต้องสงสัย □

"หน้าที่ใหม่ ตำแหน่งใหม่"

น.พ. ยรรยง ศุทธรัตน์

ทุกปีในปลายเดือนกันยายน จะมีข้าราชการจำนวนไม่น้อยครบกำหนดเกษียณอายุ ผู้ที่ยังไม่เกษียณก็จะคอยมองกันว่าใครจะมาดำรงตำแหน่งนั้นแทน พวกที่หวังจะดำรงตำแหน่งใหม่ที่สูงขึ้น บางคนก็ลงทุนวิ่งเต้นเพื่อจะไปกินตำแหน่งที่ว่างลง บางครั้งหนังสือพิมพ์ลงล้อว่ามีการตั้งราคาสำหรับตำแหน่งบางตำแหน่งด้วย มากบ้าง น้อยบ้าง แล้วแต่ความสำคัญหรือผลประโยชน์ตอบแทนที่หวังจะได้รับจากการดำรงตำแหน่งเหล่านั้น สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความรู้สึกสลดสังเวชแก่ผู้ที่ได้ยินได้ฟังโดยทั่วไป และก่อให้เกิดความรู้สึกท้อถอยในหมู่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ขยันขันแข็งด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถและได้เลื่อนตำแหน่งด้วยลำแข้งของตัวเอง ย่อมจะเกิดความพากภูมิใจในตัวเองได้มากกว่า ในวันเปิดประชุมวิชาการ ประจำปี ของนายแพทย์ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาล ทั่วราชอาณาจักร ของกรมการ-แพทย์ ครั้งหนึ่งท่านอธิบดีกรมการแพทย์ได้ให้โอวาทแสดงความยินดีแก่ผู้ที่ได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ตลอดจนได้ให้กำลังใจแก่ผู้ที่ยังไม่ได้รับการเลื่อนขั้นว่า ขอให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียรอุตสาหะ เพื่อจะได้มีโอกาสก้าวหน้าในโอกาสต่อไป ใจความสำคัญตอนหนึ่งในโอวาทของท่านว่า "ผู้ที่จะได้เลื่อนตำแหน่งนั้น นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความ-สามารถแล้ว ยังจะต้องมีโชคและมีจังหวะที่เหมาะอีกด้วย สำหรับโชคและจังหวะนั้นเราไม่สามารที่จะบันดาลให้เกิดขึ้นเองได้ แต่ความสามารถนั้น เราสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ด้วยตัวของเราเอง ฉะนั้น เราจึงควรปรับปรุงตัวเองเพื่อให้ตัวเรามีความสามารถอยู่เสมอ เมื่อโชคและจังหวะมาถึง เราก็จะพร้อมที่จะรับตำแหน่งหน้าที่ใหม่ที่สูงกว่าด้วยความเหมาะสม"

เมื่อมีคนไข้มาปรึกษาผมหรือเล่าเรื่องน้อยอกน้อยใจให้ฟังว่า เขาควรจะได้รับตำแหน่งที่เขาหวังไว้ แต่กลับถูกเพื่อนตัดหน้าหรือวิ่งเต้นแย่งไป ผมก็มักจะกล่าวถึงหลักของท่านอธิบดีกรมการแพทย์ คือโชค จังหวะ และความสามารถ มาเป็นเครื่องปลอบใจเขาเสมอ

พร้อมทั้งย้ำในเรื่องความสามารถว่าเป็นสิ่งที่เราสร้างให้เกิดขึ้นได้ ความสามารถในที่นี้ไม่ได้หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปอย่างเดียวเท่านั้น แต่หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่รวมกันเข้าเป็นส่วนประกอบของบุคลิกภาพประจำตัวของเราด้วย ได้มีผู้ศึกษาและวิจัยถึงเหตุผลว่า คนพวกไหนมักจะได้เลื่อนตำแหน่ง และคนประเภทไหนที่ไม่ได้เลื่อนตำแหน่งในหมู่เสมียน พนักงานและคนทำงานในบริษัทในสหรัฐ ๗๖ บริษัท ซึ่งเจ้าหน้าที่รวมกันประมาณ ๘ หมื่นคน เขาพบว่าในหมู่พวกที่ไม่ได้เลื่อนตำแหน่งนั้นมีเพียงร้อยละ ๒๔ เท่านั้น ที่ไม่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีเพียงพอ แต่มีร้อยละ ๗๖ ที่ไม่ได้เลื่อนตำแหน่งเพราะมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ซึ่งได้แก่ เกียจคร้านทำการงาน สับเพร่าเลินเล่อเป็นประจำ ไม่มีความคิดริเริ่ม ขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจ ไม่ให้ความร่วมมือแก่ผู้ร่วมงาน และขาดมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้ ในหมู่ผู้ร่วมงานก็อาจพอมองเห็นกันได้ และพอบอกได้เคร่า ๆ ว่า คนนั้นคนนี้เป็นอย่างไร แต่ถ้าต้องการทราบให้ลึกซึ้ง เช่น ในบริษัทใหญ่ ๆ ในต่างประเทศบางแห่งที่ต้องการคนดีมาดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ เขามักจะมีวิธีคัดเลือก โดยการใช้การทดสอบทางจิตวิทยาและการสัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงบุคลิกภาพของคนนั้นว่าเหมาะสมกับงานที่จะทำหรือไม่ คำถามต่าง ๆ ที่ใช้ในการทดสอบบุคลิกภาพนั้นแต่ละอันจะกระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกตลอดจนอารมณ์และท่าทีต่าง ๆ ออกมา ซึ่งจะช่วยแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพของคนนั้นเด่นชัดยิ่งขึ้น ตัวอย่างคำถามเช่น ในเวลาที่คุณพบปะเพื่อนฝูงคุณจะคอยให้เพื่อนทักคุณหรือเปล่า เวลาที่คุณไปเยี่ยมเพื่อนหรือชวนเพื่อนไปเลี้ยง แต่เขาไม่มาเยี่ยมตอบ หรือเลี้ยงตอบคุณรู้สึกไม่พอใจหรือไม่ คุณชอบตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเองหรือว่าชอบให้คนอื่นช่วยตัดสินใจด้วย คุณชอบแสดงความคิดเห็นให้คนอื่นทราบหรือว่าชอบพึ่งคนอื่นมากกว่า คุณรู้สึกลำบากใจในการที่จะปฏิเสธคำขอร้องของคนอื่นหรือไม่ คำตอบที่ได้จากคำถามเหล่านี้ไม่มีผิดหรือถูก แต่จะช่วยให้ทราบว่าคนคนนั้นมีความรู้สึกโกรธ ก้าวร้าวมีปมด้อย มีความเชื่อมั่นในตัวเอง เอาจริงเอาจัง หรือว่าเชื่อคนง่าย งานเกือบทุกอย่างต้องการคนที่เอาจริงเอาจัง แต่ไม่ใช่เอาจริงเอาจัง โดยพยายามทำให้คนอื่น

เดือดร้อนหรือเอาเด่นโดยการเหยียบย่ำคนอื่น คนบางคนมีความรู้สูง แต่ไม่สามารถไต่เต้าขึ้นไปสู่ตำแหน่งที่สูง ๆ ได้เพราะไม่รู้จักทำตัวให้เข้ากับคนอื่น คนพวกนี้มักจะถือตัวว่ามีความรู้สูงและดูถูกคนอื่นอยู่ในที ผลที่ได้ก็คือ คนพวกนี้ไม่สามารถทำงานให้ดีได้ เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากคนอื่น มีผู้กล่าวว่า การทำงานในระยะแรก ๆ ไม่ว่าจะเป็นในตำแหน่งใดก็ตาม ความรู้ความสามารถในการทำงานเป็นของสำคัญที่สุด แต่พอถึงตอนที่จะได้เลื่อนขึ้นเป็นหัวหน้าแผนก บุคลิกภาพและมนุษย์สัมพันธ์จะมีความสำคัญสูงขึ้นไปถึงร้อยละ ๘๐ ความรู้ความสามารถในการทำงานจะมีความสำคัญลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๒๐ เท่านั้น ฉะนั้น ผู้ที่หวังจะได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานให้สูงขึ้น จึงควรจะสร้างนิสัยและความสามารถให้รู้จักร่วมมือกับคนอื่น และเข้ากับคนอื่นให้ได้ ได้มีผู้ศึกษาบุคลิกภาพของเด็กนักเรียนในระดับมัธยมตอนปลายในสหรัฐอเมริกา ๔๘ โรงเรียน รวมจำนวนนักเรียนที่ร่วมในการศึกษา ๑.๑๓๘ คน เขาพบว่าคนที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้น หัวหน้าทีม หรือหัวหน้าหน่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มักจะมีระดับบุคลิกภาพสูงกว่าพวกที่ไม่ได้รับเลือก คุณสมบัติต่าง ๆ ของหัวหน้าเหล่านี้เป็นสิ่งที่จะสร้างให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งได้แก่คุณสมบัติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. รู้จักร่วมมือกับคนอื่นและทำงานเป็นทีม ซึ่งหัวหน้าเหล่านี้ได้เรียนรู้มาตั้งแต่เด็ก ๆ ด้วยการเล่นหรือทำงานร่วมกับคนอื่น ไม่เก็บตัวอยู่คนเดียว การที่พ่อแม่สนับสนุนให้ลูกเข้ากลุ่มเรียนลูกเสือกับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนตั้งแต่เล็ก ๆ เป็นการเริ่มต้นที่ถูกต้อง เพราะเด็กจะได้เริ่มเรียนรู้จักเอาใจผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

๒. หัวหน้าเหล่านี้มักจะมีคุณสมบัติเด่นเป็นพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เล่นดนตรี วาดเขียนหรือมีฝีมือในการปรุงอาหาร เล่าเรื่องตลก หรือทำอะไรได้ดีเด่นพอที่จะเป็นจุดสนใจของเพื่อน ๆ ได้

๓. เป็นผู้ที่เชื่อถือและไว้ใจได้ในเรื่องการเงิน

๔. การเรียนดีไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะเป็นหัวหน้าที่ดีด้วย

๕. กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นทีมและมีการแข่งขัน เช่น การเล่นฟุตบอล บาสเกตบอล หรือการเข้าวงดนตรี ร้องเพลงประสานเสียง จะช่วยให้ผู้ร่วมทีมรู้จักเรียนรู้ถึงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการร่วมมือกับคนอื่นได้ดียิ่งขึ้น การรวมกันเป็นทีมยังสอนให้รู้จักเป็นลูกน้อง หรือผู้ตามที่ดีซึ่งต่อไปก็จะเป็นหัวหน้าที่ดีด้วย

๖. ผู้ที่เป็นหัวหน้ามักจะไม่ชอบอยู่นิ่ง แต่เป็นผู้ที่ชอบหากิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นมาทำ ซึ่งในขณะเดียวกันก็จะช่วยให้เกิดความพอใจในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย

คุณสมบัติของผู้ที่เป็นหัวหน้าต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่จะสอนและสร้างให้เกิดขึ้นได้ในเด็กของเรา ถ้าทุกคนได้รับการอบรมให้รู้จักเคารพกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬาแล้ว เมื่อโตขึ้นทำงานก็ไม่เป็นการยากที่จะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เมื่อตำแหน่งต่าง ๆ ว่างลง ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมของเขาก็จะช่วยให้เขาได้รับตำแหน่งนั้น ๆ ด้วยความภาคภูมิใจ □ □

วิธีป้องกันโรคโดยธรรมชาติ
และการออกกำลังแบบประยุกต์

น.พ. ชยันต์ สุนทรนนท์

เมื่อกล่าวถึงธรรมชาติเราก็มักนึกถึงดิน ฟ้า อากาศ ต้นไม้ ใบหญ้า และสิ่งแวดล้อมตลอดจนสิ่งที่มีชีวิตอื่น ๆ ซึ่งประกอบเป็นโลกเราขึ้นมา ชีวิตต่าง ๆ จึงเป็นส่วนสำคัญของโลก

ธรรมชาติของชีวิตต้องมีการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะสัตว์และมนุษย์เคลื่อนไหวด้วยขา สัตว์ทั่ว ๆ ไปเคลื่อนไหวด้วยขาสี่ขา มนุษย์เราวิวัฒนา การการเคลื่อนไหว ไปตาม กาลเวลา สามารถทรงตัวเดินด้วยขาสองขา แต่ในปัจจุบันความเจริญของวัตถุ ยวดยานเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ทำให้เราได้สร้างชีวิตผิดไปจากธรรมชาติ ซึ่งต้องการความเคลื่อนไหวทั้งตัว (เท่ากับเป็นการออกกำลัง) จนเกิดเป็นโรคของคนเมืองหลวง เราเดินไม่เป็นนั่งไม่เป็น พูดง่าย ๆ เราใช้อิริยาบถของธรรมชาติไม่เป็นหรือไม่ถูกต้อง

การใช้อิริยาบถธรรมชาติสำคัญอย่างไร

บางคนอาจจะพูดว่าเรา ไม่มีโอกาสที่จะดำเนินชีวิตแบบ ธรรมชาติเดิมได้แล้วในปัจจุบัน เพราะตั้งแต่ตื่นนอนเช้าวันนี้จนถึงอีกเช้าวันหนึ่ง เราได้ใช้ชีวิตในโลกเจริญด้วยวัตถุเครื่องช่วยผ่อนแรงไปเสียทุกอย่าง ตั้งแต่เข้าห้องน้ำ อาบน้ำ ปลดทุกข์ กินอาหารการเดินทางก็ต้องรถยนต์ ฯลฯ จนถึงเวลาเรานอน เราไม่ได้ใช้อิริยาบถที่ควรใช้

ความจริงนั้นคนเราขณะที่อายุย่างเข้ากลางคนยิ่งแก่ยิ่งมีความชำนาญยิ่งมีความสุขรอบคอบรู้มากขึ้น แต่ก็เป็นเวลาเดียวที่ร่างกายดูจะอ่อนแรงปวกเปียก อ้วนเทอะทะท้องพลุ้ย ท้องผูก ตลอดจนความจำเริ่มเสื่อมและประสาทเครียด (โรคคนเมืองหลวง) โอกาสที่จะได้ใช้ความสามารถน้อยลงไปตามความเสื่อมตามอายุ จึงเป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่ายิ่ง

คนปัจจุบันใช้สมองใช้ความคิดเพื่อหาอาหารและสิ่งฟุ่มเฟือย จนเกิดอารมณ์เครียด แต่คนโบราณใช้อิริยาบถออกแรง ให้ทุกส่วนของร่างกาย เพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารเท่านั้นไม่ต้องดิ้น

รนเพื่อหาสิ่งฟุ่มเฟือย ไม่ต้องวิตกและกังวลจนเกิดโรคนอนไม่หลับ อิริยาบถคนชนบทจึงเป็นอิริยาบถของธรรมชาติของคนเรา ร่างกายท่าทางของคนเหล่านี้จึงสมส่วน

การดำเนินชีวิตแบบธรรมชาติก็คือการใช้ชีวิตแบบชาวบ้านชนบท

เราได้ใช้อิริยาบถอย่างธรรมชาติแล้วหรือยัง

ดังกล่าวแล้วว่าในสมัยที่โลกยังไม่เจริญนั้น คนเราใช้ร่างกายออกแรงต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอาหาร อิริยาบถทุกอย่างในการเคลื่อนไหวนั้น จึงมีตั้งแต่การนอน หมอบ นั่งยอง ๆ คลาน ยืน ไต่ นั่ง เดินและวิ่ง ทุกอิริยาบถนั้นร่างกายทุกส่วน ตั้งแต่ข้อกระดูกและกล้ามเนื้อทุกมัดจะใช้เพื่อหนีหรือสู้เท่านั้น ปัจจุบันคนเราไม่มีทางหนีสภาพแวดล้อมอันยุ่งยากได้นอกจากสู้ จึงเป็นบ่อเกิดของโรคประสาท ประสาทเครียด ปวดศีรษะ

การเคลื่อนไหวที่สำคัญของคนเรานั้น จำเป็นต้องมีการทรงตัวได้ในทุกอิริยาบถ มีสันหลังแกนกลาง กล้ามเนื้อที่เกี่ยวกับการทรงตัว การประคับประคองสันหลังและการเคลื่อนไหวนั้น มีไม่น้อยกว่า ๑๔๐ มัด ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ พวกด้วยกันกลุ่มกล้ามเนื้อที่สำคัญได้แก่กล้ามเนื้อประคับประคองสันหลัง หรือลำตัวให้ตรง ได้แก่กล้ามเนื้อหน้าท้อง และส่วนกล้ามเนื้อด้านหลังของลำตัว ซึ่งจะสัมพันธ์กับกล้ามเนื้อของไหล่แขนและขาด้วย

อิริยาบถสมัยโลกไม่เจริญถือเป็นการออกกำลังโดยธรรมชาติ ทำให้ร่างกายสมส่วนสมดุลย์ ซึ่งในปัจจุบันเราไม่ได้ใช้อิริยาบถของธรรมชาติ ถึงจะใช้ก็ไม่ถูกต้องหรือใช้น้อยไป (ในแต่ละวันเราเกือบไม่ได้เดิน)

ความจริงการเดินนั้นก็เป็นการออกกำลังได้ ถ้าเราเดินแบบธรรมชาติ คือ เดินแบบกระฉับกระเฉง (ประธานาธิบดีแฮร์รี่ เฮส ทรูแมน เคยกล่าวว่าการเดินก่อนอาหารเช้าเป็นเสมือนยา) เพียงวันละ ๑๕ นาที เท่ากับเป็นการออกกำลังเพียงพอสำหรับชีวิตในปัจจุบันนี้

ในปัจจุบันมีตำรับตำรามากมาย กล่าวถึงการฝึกฝนกายบริหาร ฯลฯ เพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์สมส่วนและไม่อ้วน

ความจริงแล้วเราไม่ต้องไปค้นหาวิธีใดหรอก มีวิธีออกกำลังอยู่ในชีวิตประจำวันของเราแล้ว ถ้าเราได้ใช้อิริยาบถถูกต้องก็เป็นการออกกำลังได้ตามธรรมชาติ

การดำเนินชีวิตด้วยอิริยาบถชาวชนบทดีอย่างไร

๑. อิริยาบถในการนั่งยอง ๆ มีประโยชน์ต่อร่างกายคือ

ก. ขจัดอาการปวดหลังเมื่อสูงอายุ นายแพทย์ฮาร์รี่ ชาวอังกฤษได้รายงานไว้น่าคิดว่า จากการศึกษาเรื่องปวดหลังอันมีสาเหตุจากหมอนกระดูกสันหลังเสื่อมในคนมีอายุนั้น มีสาเหตุหลายอย่างก็จริง เกิดจากโครงสร้างของตัวกระดูกสันหลัง พยาธิสภาพ (เป็นสิ่งเลี่ยงไม่ได้แต่ทำให้น้อยลงได้) การเปลี่ยนแปลงทางเคมีประสาทวิทยา ฯลฯ แต่มีสาเหตุสำสัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปวดหลัง คือสันหลังส่วนเอวแอ่นมาข้างหน้ามากไป

นายแพทย์ฮาร์รี่ ได้กล่าวว่าอิริยาบถของชาวป่า ชาวพื้นเมือง ชาวตะวันออก ซึ่งนั่งยอง ๆ นั้นจะทำให้สันหลังไม่แอ่นไปข้างหน้า เป็นการแก้สันหลังแอ่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งก็เป็นการป้องกันการปวดหลัง ปัจจุบันชาวตะวันตกบางแห่งหันมานิยมกัน แม้แต่การนั่งส้วมก็กำลังจะหันมาแบบไทย ๆ เรานี่เอง

ข. ช่วยให้หน้าท้องไม่พลุ้ย การที่เราได้นั่งยอง ๆ เป็นประจำเช่นในการปลดทุกข์ (ถ่ายอุจจาระ) นั้นจะเห็นได้ว่า หน้าต้นขาไปแนบกับกล้ามเนื้อท้องเป็นการบังคับไม่ให้กล้ามเนื้อหน้าท้องหย่อนยาน

ค. ป้องกันท้องผูก เมื่อเราเบ่งอุจจาระทำให้มีแรงเบ่งได้มากขึ้น ไม่ต้องออกแรงมากและเป็นการช่วยลดความดันโลหิต ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในการเบ่งอุจจาระอันเป็นเหตุให้เส้นโลหิตในสมองแตกได้ ในรายคนไข้โรคความดันโลหิตสูง

อีกประการหนึ่งท่านั่งยอง ๆ นี้ เท่ากับเป็นการนวดหรือบีบกล้ามเนื้อหน้าท้อง กล้ามเนื้อท้องก็จะไปบีบนวดลำไส้ เป็นการเพิ่มลมเบ่งอุจจาระโดยไม่ต้องออกแรงเบ่ง เป็นการขจัดอาการท้องผูกได้เป็นอย่างดี

๒. การนั่งยอง ๆ ลุกขึ้นลุกลงบ่อย ๆ เท่ากับเป็นการออกกำลังกล้ามเนื้อต้นขา ข้อเข่า ขา และข้อเท้าได้เป็นอย่างดี

การปล่อยให้เด็กได้ใช้อิริยาบถแบบธรรมชาติ โดยให้ได้มีอิริยาบถอยู่กับพื้นในบางโอกาสของชาวตะวันออกเช่นคลาน นั่งยอง ๆ ฯลฯ จึงเป็นสิ่งดีอยู่แล้ว เมื่อเด็กโตเป็นผู้ใหญ่จะสามารถใช้อิริยาบถนี้ได้โดยไม่ยาก ผิดกับชาวตะวันตกซึ่งนั่งยอง ๆ อย่างนี้ไม่ได้ อิริยาบถของเราที่นั่งยอง ๆ นั่งพับเพียบ นั่งกราบหรือไหว้พระตลอดจนการนั่งขัดสมาธิ จึงเป็นอิริยาบถของการออกกำลังแบบธรรมชาติแบบหนึ่งในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ซึ่งเราน่าจะได้รักษาไว้

ความสำคัญของอิริยาบถเหล่านี้ นักปราชญ์โบราณอินเดียได้เห็นความสำคัญถึงกับมีศาสตร์ขึ้นเรียกว่าโยคะศาสตร์ เป็นการฝึกท่าทางฝึกปอดและจิตของมนุษย์ โดยไม่ให้เหน็ดเหนื่อย ให้สามารถใช้อิริยาบถได้ทุกส่วนของร่างกาย โดยประยุกต์มาจากท่าทางของสัตว์ต่าง ๆ เป็นท่าไหว้พระอาทิตย์ ท่าดอกบัว ท่างู ท่าสิงห์ ท่านกยูง ท่าศพ (ท่าสวรรค์) ซึ่งเป็นท่ากำหนดให้ร่างกายได้พักจิต โดยเฉพาะเป็นการฝึกจิตใจให้มีสมาธิขจัดอาการเคร่งเครียดของประสาทได้ด้วย โยคะ ถือว่าอารมณ์เป็นพลังงานเมื่อเกิดอารมณ์จะไปกระตุ้นอวัยวะต่าง ๆ ให้ทำงาน เช่น เดียวกับ การทำงาน ของประสาท อัตโนมัติ โยคะ จึงฝึก วิธีควบคุมอารมณ์พร้อม ๆ กับการฝึกกายด้วย

๒. อิริยาบถของการเดินการวิ่ง มีประโยชน์อย่างไร

เราจะเห็นว่าคนที่เดินกระฉับกระเฉงแล้ว มักไม่ค่อยอ้วน ทั้งนี้เพราะร่างกายได้ออกกำลัง การออกกำลังก็เป็นการใช้พลังงานของร่างกาย คนที่กินอาหารน้อยเดินพอควรอาหารจะถูกเผาผลาญเป็นกำลังงานหมด แต่คนที่กินมากแล้วนอนหรือไม่ได้ออกแรงทำงานเดินก็ไม่ได้เดินนั้น พลังงานส่วนเกินที่ใช้ไม่หมดจะเปลี่ยนไปเป็นไขมันทำให้อ้วน

ชาวชนบทเดินมากกว่าใช้ยานพาหนะ การที่พระออกบิณฑบาตรในเวลาเช้าจัดได้ว่าเป็นการใช้พลังงานส่วนเกินให้หมดก่อน จึงฉันท์อาหารเพิ่ม (นับว่าเป็นพุทธบัญญัติมีประโยชน์) เห็นได้ว่าคนชนบท คนทำงานอ้วนน้อยเต็มที่ คำโบราณที่ว่าควรกินพออยู่อย่ากินอย่างอยากหรือเดินให้ข้าวเรียงเม็ด (คือกินแล้วต้องทำงาน) ของคนโบราณนั้นใช้ได้ทุกยุคและทุกสมัย

"**จงมาเดินกันเถิด**" น่าจะเป็นคำขวัญในยุคที่น้ำมันแพง จราจรติดขัด ได้เป็นอย่างดี ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นสิ่งแวดล้อมเป็นพิษก็น้อยลง

ความสำคัญของการเดินนั้น นอกจากเป็นการออกกำลังแล้ว การเดินยังเป็นการคลายความเคร่งเครียดในลักษณะของการเดินจงกรม ศาสดาเว่ยหล่าง กล่าวเป็นสูตรไว้ว่า "ถ้าท่านหาความสงบนิ่งที่ถูกแบบก็ควรเป็นความสงบนิ่งภายในการเคลื่อนไหว ความหมายก็คือ ไม่ควรใช้ประสาท อารมณ์เครียดในการทำงาน เคลื่อนไหวทั้งนั้น การกีฬาที่ต้องใช้อารมณ์แข่งขันแล้วถือว่าได้แต่ออกกำลังกาย ส่วนใจไม่ได้ เพราะเกิดการพนันขันต่อ เกิดอารมณ์เครียด มีผู้คำนวณไว้ว่า การเดินวันละ ๑๕-๒๐ นาที สามารถขจัดอาหารส่วนเกินของร่างกายได้ประมาณร้อยละ ๑๐ ปอนด์ต่อปี (หรือประมาณ ๑๐ แคลลอรี่พลังงาน) หรือเดิน ๑๕ นาที จะลดอาหารลงไปเท่ากับน้ำอัดลมหนึ่งแก้ว

๓. อิริยาบถของการเต้นร้องรำของชาวชนบทมีความสำคัญอย่างไร

ถ้าจะถามถึงการรำมวยจีน มวยกังฟู (ซึ่งถือเป็นการออกกำลังชนิดหนึ่งแล้ว) การไหว้ครูของมวยไทย เช่น ท่าพรหมสี่หน้า หนุมาณถวายแหวน กุมภกรรณ์ลับหอก ก็เป็นท่าที่ออกกำลังกายได้เป็นอย่างดี น่าจะศึกษาและฝึกฝนต่อไป (เรามีของดีอยู่แล้ว)

การรำวง การรำโทน การรำเทิดเถิง ก็เช่นเดียวกัน คล้ายกับการเต้นรำของชาวเกาะชาวพื้นเมืองโบราณฮอรนิบูรค์ ได้เคยเขียนไว้ในหนังสือความสำคัญของกล้ามเนื้อหน้าท้องกล้ามเนื้อหลังของลำตัวสมตัวสมดุลย์ ร่างกายจะไม่อ้วนไม่ผอมไป

อีกประการหนึ่ง การร้องและรำนั้นเป็นจังหวะ จะเป็นส่วนช่วยให้ร่างกายได้ทำงานในท่าเต้นรำและได้พักเป็นระยะและสนุกไปด้วย จิตใจจะไร้กังวลไม่เคร่งเครียด

ไทยเรามีของดีอยู่แล้ว น่าจะมีการปลุกระดมมวลชนให้เห็นความสำคัญของการรำวงรำเถิดเทิง ซึ่งดีกว่าการเต้นรำในสถานที่แออัด เต็มไปด้วยควันบุหรี่

อิริยาบถใดที่เราควรปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

นอกจากอิริยาบถต่าง ๆ ของชาวพื้นเมืองแล้ว เราก็ควรได้รู้ถึงอิริยาบถที่ใช้ผิด ๆ หรือที่ใช้แล้วเป็นอันตรายต่อร่างกายเราได้ด้วย และควรฝึกการใช้ท่าทางของการทำงานไว้ให้ถูกต้องดังต่อไปนี้

๑. ในการหยิบหรือยกสิ่งของใด ๆ จากพื้น ไม่ว่าจะหนักหรือเบา ควรฝึกในท่างอเข่าให้แขนงอชิดลำตัวไว้ ลำตัวตั้งตรง เพื่อใช้กล้ามเนื้อทั้งแขนขาและลำตัวร่วมกับกระดูกสันหลังแบกน้ำหนักด้วยกัน

ถ้าเราไม่งอเข่า ลำตัวจะโค้ง กระดูกสันหลังจะแบกน้ำหนักฝ่ายเดียว เป็นสาเหตุให้ปวดหลังและข้อกระดูกสันหลังเหลื่อมกันได้ง่าย หรืออาจจะทำให้หมอนกระดูกสันหลังทะลักหรือโป่งไปกดประสาทไขสันหลังได้ (เป็นอันตรายถึงอาจผ่าตัด)

๒. การเดินหรือหิ้วสิ่งของไม่ควรเอียงตัวตามน้ำหนัก เพราะจะทำให้สันหลังเอียงกล้ามเนื้อไม่เท่ากัน เกิดปวดหลังได้

๓. การนั่งทำงานประจำโต๊ะควรนั่งให้พอดีด้วยก้นทั้งก้น มิใช่ด้วยสันหลัง ห่อตัวแขนอยู่ในท่าสามารถทำงานและเขียนหนังสือได้ถนัด

๔. อิริยาบถในการนอน ควรนอนราบ ๆ หนุนหมอนพอดี เตียงนุ่มแข็ง ไม่ควรใช้เตียงสปริงลมหรือที่นอนหนา – พอนอนก็ยุบตัว ทำให้สันหลังห่อตัว

๕. อิริยาบถทั่ว ๆ ไป ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ถ้าจะให้ดีขึ้นไปอีก นายแพทย์รัซคได้กล่าวไว้ว่าการออกกำลังนั้นทำได้ในทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะนั่งทำงาน นั่งประชุม หรือในขณะยืนแม้แต่จะยืนรอรถเมล์ ฯ ล ฯ ให้พยายามขมิบก้นสะโพกเข้าหากันและแขม่วหน้าท้องจะทำให้กระดูกเชิงกรานหงายขึ้น ก้นกบจะต่ำลง ซึ่งเป็นการออกกำลังหน้าท้อง (ท้องจะไม่พลุ้ย)

อีกวิธีหนึ่ง คือ พยายามเกร็งและหย่อนกล้ามเนื้อแขนขาและตัวไว้บ่อย ๆ คล้ายกับแมวบิดตัว

๖. ฝึกให้ร่างกายอยู่ในสมดุลย์ ท่าทางที่ดีนั้นเป็นความสมดุลย์ของการทำงานร่วมกันของกล้ามเนื้อ ๖๓๙ มัด กระดูก ๒๐๖ ชิ้น ซึ่งเราสามารถจะฝึกได้ โดยต้องมีกำลังใจเข้มแข็งจริง ๆ

๗. ประโยชน์อื่น ๆ เมื่อร่างกายแข็งแรง หน้าท้องแข็งแรง ทรวงอกจะแข็งแรงด้วยกระบังลมก็จะช่วยให้การหายใจดีขึ้น ปอดก็จะขยายได้มากและแข็งแรง

นายแพทย์ฮาร์รี่ แคมแบล กล่าวไว้ในหนังสือการออกกำลังปอดว่า ปอดที่เจริญแข็งแรงและทรวงอกที่ขยายได้เต็มที่นั้น โอกาสที่จะเป็นโรคปอดอื่น ๆ น้อยมาก

ความยุ่งยากในชีวิตของคนเมืองหลวงนั้นมีอะไรบ้าง

๑. การขับถ่าย

โดยทั่วไป นักธุรกิจหรือชาวกรุง มักประสบปัญหาความผิกปกติในการถ่ายปลดทุกข์ได้แก่นิสัยถ่ายไม่เป็นเวลา ซึ่งอันที่จริงแล้วการถ่ายได้สม่ำเสมอสำคัญกว่าทำให้ท้องอิ่ม แต่ก็เป็นเคราะห์กรรมของนักบริหารที่ระบบขับถ่ายมักไม่ดี ความรีบร้อนในเวลาเช้า ตลอดจนความสมบูรณ์ของกล้ามเนื้อท้องไม่แข็งแรง นักบริหารจึงมักจะเสียเวลากับการนั่งถ่ายปลดทุกข์แต่ละครั้งเป็นเวลานาน ๆ บางครั้งก็ถ่ายได้ไม่หมดท้อง

ความจริงแล้วก่อนที่จะบรรจุอาหารลงกระเพาะ ท้องควรว่างพอสำหรับอาหารที่จะผ่านเข้าไป

โดยปกติอาหารจะถูกบด ถูกย่อยที่กระเพาะอาหารกินเวลา ๓ – ๔ ชั่วโมง ส่วนที่เหลืออาจถูกย่อยที่ลำไส้เล็ก กินเวลา ๑๒ ชั่วโมง ถูกย่อยที่ลำไส้ใหญ่ ๑๒ – ๒๔ ชั่วโมง (ดังนั้นการที่เรากินอาหารเพียงวันละสองมื้อจะเป็นการเพียงพอ)

อาหารที่เรากินเข้าไปจึงมีความสัมพันธ์กันกับทางเดินอาหารและการขับถ่าย

การขับถ่ายอาหารที่เป็นกากออกมีความสำคัญมาก กากอาหารจะผ่านเข้าไปในลำไส้ใหญ่ ซึ่งเริ่มต้นด้านขวาของหน้าท้องผ่านไปจนถึงลำไส้ใหญ่ด้านซ้าย ระหว่างทางกากอาหารผ่านไป ณ ลำไส้ใหญ่ จะดูดเอาน้ำจากกากอาหารไว้ เมื่อกากอาหารข้นขึ้นจะไปกองอยู่ที่ส่วนปลายทางเดินอาหาร ซึ่งเป็นกระเปาะเหนือทวารหนัก กลายเป็นอุจจระ ถ้าหากเราถ่ายไม่ออก กากอาหารเหล่านี้จะอัดตัวมากขึ้น ๆ จะเกิดเป็นพิษทั้งตัวขึ้นได้ ทำให้ท้องผูก ท้องเฟ้อหายใจมีกลิ่นเหม็น

การที่ถ่ายอุจจาระไม่ออกนี้ เกิดขึ้นได้จากสาเหตุสองประการ

ก. ท่าทางที่นั่งถ่ายไม่เป็นไปโดยธรรมชาติ เช่นการนั่งโถส้วมสูง ๆ แบบนั่งเก้าอี้จะเห็นว่าหน้าท้องไม่รัดตัว ถ้าจะเบ่งยิ่งทำให้หน้าท้องโป่งออกมา อีกประการหนึ่งแรงเบ่งจะน้อย ผิดกับการนั่งยอง ๆ ถ่าย ดังกล่าวมาแล้ว

ข. สิ่งแวดล้อมหรือความจำเป็นในสภาวะที่ต้องเร่งรีบไปทำงาน อาจจะเกิดนิสัยกลั้นอุจจาระ เพราะเวลาไม่มีเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ท้องผูกได้

ค. อาหารที่เรากินมีกากอาหารน้อย ผักสดต่าง ๆ น้อยลง ซึ่งเป็นไปตามภาวะของโรคเมืองหลวง

๒. โรคขาดการออกกำลัง

ทำให้ร่างกายใช้อาหารที่กินเข้าไปไม่หมด เป็นสาเหตุให้เริ่มอ้วน ยิ่งเพลีย ยิ่งอยากนอน ยิ่งนอนก็ยิ่งอ้วน ไขมันในเลือดยิ่งมากขึ้น ทำให้รูหลอดเลือดแคบ เกิดความดันโลหิตสูง เส้นเลือดในหัวใจตีบ (หัวใจวายได้) ยิ่งไม่กล้าออกกำลัง อยากแต่จะนอน เวลานอนเข้าจริง ๆ นอนไม่หลับ เพราะอาหารที่ค้างในทางเดินอาหารใช้ไม่หมด ร่างกายต้องทำหน้าที่ย่อยต่อไปทั้งที่หลับ ๆ ประสาทสมองก็ตึงเครียดจนเกิดเป็นโรคต่าง ๆ ตามมา

๓. นอนไม่หลับ

ดังสาเหตุที่กล่าวมาแล้ว ยังมีสภาพแวดล้อมได้แก่ เสียงคลื่นวิทยุ เสียงยวดยานพาหนะต่าง ๆ เข้าไปกระทบประสาทสมองโดยไม่รู้ตัว ทำให้สมองเครียด แม้ตื่นนอนก็ยังไม่หายเพลีย

สาเหตุความยุ่งยากต่าง ๆ เหล่านี้ จะขจัดได้ด้วยกายและใจที่มีสุขภาพสมดุลย์ด้วยศาสนาที่ทำให้คนเราไร้กังวล (สิ่งเหล่านี้มีพร้อมแล้วในพุทธศาสนา)

วิธีออกกำลังปฏิบัติร่างกายประยุกต์แบบธรรมชาติประจำวัน

ในแต่ละวันในโลกปัจจุบัน สถานที่และโอกาสที่จะออกกำลังนั้นแสนยาก วิธีที่ดีที่สุดก็คือการใช้อิริยาบถในแต่ละวัน นับแต่ตื่นนอนจนนอนให้สมดุลย์ถูกต้อง ก็จะเป็นการเพียงพอให้จิตใจร่างกายแข็งแรงได้ วิธีต่อไปนี้ เป็นวิธีที่ผู้เขียนเห็นว่าพอจะเป็นประโยชน์ได้บ้าง

๑. เมื่อตื่นนอนเช้าในสภาพที่ยังง่วงหรือเพลียนั้น พอรู้สึกตัวเริ่มต้นด้วยขยับหรือกระดิกนิ้วมือนิ้วเท้า หายใจลึก ๆ กลั้นไว้ ยกแขนยกขา บิดตัวซ้ายขวาคล้ายแมวตื่นนอน จะใช้เวลาก็เพียง ๑ – ๒ นาที จะทำให้ร่างกายกระปรี้กระเปร่า

ถ้าหากจะออกกำลังท่ามือเปล่าบนที่นอนเลยก็ยิ่งจะเป็นการดี โดยวิธีกระดกข้อเท้าขึ้นลง ๆ งอเข่าเข้า ๆ ออก ๆ ทั้งสอง เหยียดขาให้ตรงเกร็งยกขึ้นพอพ้นพื้น เกร็งไว้ให้นานได้ทำทีละขาและพร้อมกันสองขาหลาย ๆ ครั้ง บิดคอไปซ้ายขวา นอนคว่ำหน้ากระดกศีรษะขึ้นและคว่ำหน้า ๓ – ๔ ครั้ง แอ่นหลังยกศีรษะและขา จนเมื่อยลุกจากเตียงนั่งยอง ๆ ขึ้น ๆ ลง ๆ หลาย ๆ ที โค้งตัวไปข้างหน้า ๔ – ๕ ครั้ง บิดตัวซ้ายขวา

ซึ่งจะกินเวลาปฏิบัติประมาณ ๖ – ๘ นาที

๒. เมื่อเข้าห้องน้ำ นั่งยอง ๆ ขึ้น ๆ ลง ๆ ๕–๑๐ ครั้ง เวลาปลดทุกข์ (ถ่ายอุจจาระควรทำในท่านั่งยอง ๆ ดังกล่าวถึงความสำคัญไว้แล้ว) จะใช้เวลาทั้งหมดในการออกกำลังกายเพียงหนึ่งนาที

๓. อาหาร

อาหารเช้า ตามความเห็นผู้เขียนคิดว่า เราควรจะรับประทานอาหารเช้าค่อนข้างหนักเพื่อจะได้ใช้พลังงานของมันตลอดวัน

อาหารเที่ยง ควรเป็นอาหารทานพอรู้สึกอิ่ม (ไม่ให้อิ่มเกินไปซึ่งจะทำให้ง่วง)

อาหารเย็น ควรเป็นอาหารเบา ๆ ย่อยง่าย ๆ (ยกเว้น คนที่ ต้องใช้ แรงงานทำงานหนัก)

กลางคืน ไม่ควรรับประทานอาหารหนักเลย ควรเป็นเครื่องดื่มเบา ๆ เพื่อร่างกายจะได้พักเต็มที่ไม่ต้องใช้ระบบทางเดินอาหารและระบบย่อยอาหารในเวลานอน (ซึ่งถ้าร่างกายยังย่อยอาหารอยู่ จะทำให้นอนไม่หลับ)

๔. อิริยาบถในการปฏิบัติงานประจำวัน ควรปฏิบัติดังได้กล่าวมาแล้ว

– หาโอกาสเดินบ่อย ๆ แบบกระฉับกระแฉง (ขึ้นบันไดแทนลิฟท์)

– แขม่วท้อง ขมิบก้นไว้บ่อย ๆ ในทุกอิริยาบถ แม้รอรถเมล์

– นั่งด้วยก้นไม่ใช่นั่งด้วยหลัง

๕. เสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวควรพอดี คอเสื้อไม่แข็ง เน็คไทไม่รัด รองเท้าไม่คับ

๖. ก่อนนอนควรทำใจให้สงบ โดยใช้ศาสนา ท่าทางที่ได้กับการกราบพระ การนั่งขัดสมาธิ ฯ ล ฯ เป็นการออกกำลังกายเพื่อให้กล้ามเนื้อที่เครียดตึงได้พัก และใจก็จะสงบทำให้นอนหลับได้สนิท จะกินเวลาประมาณ ๓ – ๕ นาที

จะเห็นว่าอิริยาบถที่เราใช้ในการออกกำลังในแต่ละวันนั้น เพียงไม่เกิน ๑๕ นาทีต่อวัน เมื่อคิดถึงเวลาทั้งชีวิตแล้วยังน้อยไปด้วยซ้ำ แต่เป็นการลงทุนที่ต่ออายุ ต่อชีวิตให้ได้ใช้ประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อสังคมได้นานโดยไม่สูญเปล่า □ □

พิมพ์ที่แผนกการพิมพ์ กรมการทหารสื่อสาร สะพานแดง บางซื่อ กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๔๑๑๓๗๓